

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

**ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ.**

Σταυρούλα Αγγελοπούλου

Μεσολόγγι [2019]

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

**ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ.**

Σταυρούλα Αγγελοπούλου Α.Μ:15897

Μεσολόγγι [Έτος 2019]

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων/Μεσολογίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαιτέρως των καθηγητή μου Κ. Στραβοσκούφη Αθανάσιο, για την καθοδήγηση και την αισιοδοξία που μου μετάφερε καθ'ολη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου.

Τον Κ. Καγιάννη Χρήστο διευθυντή του «Σχολικού Συνεταιρισμού Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρούδας 'Αλέκτωρ'» στην Θεσσαλονίκη. Για την συνέντευξη που παραχώρησε για την πτυχιακή μου εργασία.

Ακόμα ευχαριστώ την οικογένεια μου για την κατανόηση και την υπομονή που μου έδειξαν όλο αυτό τον καιρό.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο θεσμός του συνεταιρισμού στην εκπαίδευση, ως μέσο αγωγής που ωθεί τους νέους στην εργασία και καλλιεργεί το πνεύμα της συνεργασίας και της αλληλεγγύης, δεν είναι καινούριος. Οι πρωτοποριακές για την εποχή τους ιδέες των μεγάλων παιδαγωγών Κομένιου και Πεσταλότσι βρίσκουν ανταπόκριση στο συνεταιριστικό πνεύμα του Όουεν και του Κίνγκ. Ο Ντιούι ερμηνεύει τον σχολικό συνεταιρισμό ως μια αναγκαιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος όπου το παιδί μαθαίνει μέσα από τη συλλογική δράση για να δημιουργήσει, μετέπειτα, μια ευρύτερη κοινωνία αρμονική και πραγματικά πολιτισμένη.

Οι χώρες της Δύσης υιοθετούν και ενσωματώνουν με επιτυχία τον θεσμό στο εκπαιδευτικό τους σύστημα από τις αρχές του 20ου αιώνα. Ο σχολικός συνεταιρισμός είναι για αυτές το καταλληλότερο μέσο για την ομαλή μετάβαση από το σχολικό περιβάλλον στο κοινωνικό κλίμα των ενηλίκων. Πρώτες μορφές της δράσης εκδηλώνονται στη χώρα μας μετά τη δεκαετία του 1920, μιας περιόδου αρκετά δύσκολης με πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις. Τη θέρμη των πρωτοπόρων Ελλήνων διδασκάλων που μέσα από αντιξοότητες καταφέρνουν να δημιουργήσουν τους πρώτους στοιχειώδεις συνεταιρισμούς, ακολουθούν οι συνάδελφοι τους της μεταπολεμικής περιόδου. Η στροφή του εκπαιδευτικού συστήματος στις ανθρωπιστικές σπουδές με έμφαση στον εκσυγχρονισμό και την οικονομική ανάπτυξη ευνοούν τη λειτουργία των συνεταιρισμών και πράγματι αυτοί πολλαπλασιάζονται μέσα σε μια δεκαετία, επεκτείνοντας τις δράσεις τους σε πολλούς τομείς.

Από τη μεταπολίτευση και μετά επιχειρείται μια θεσμοθέτηση με τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου λειτουργίας. Παρόλα αυτά, το Υπουργείο Παιδείας και οι εκάστοτε ηγεσίες του, δεν ασχολούνται συστηματικά με τον θεσμό και οι όποιες αξιόλογες προσπάθειες Υπηρεσιών και Οργανισμών δε χαρακτηρίζονται από συνέχεια και δε βρίσκουν ανταπόκριση. Σήμερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργούν δεκάδες σχολικοί συνεταιρισμοί που προάγουν τα συνεργατικά ιδεώδη και προσφέρουν ποικίλα οφέλη στους μαθητές. Η οργάνωση και υποστήριξη του θεσμού επιβαρύνει εξολοκλήρου τους εκπαιδευτικούς που βρίσκουν συμπαραστάτες στο έργο τους γονείς και την τοπική κοινωνία. Απαίτηση όλων η οργανωτική στήριξη από την Πολιτεία με τη θεσμική κατοχύρωση μέσα από την απλοποίηση του σημερινού νομικού πλαισίου λειτουργίας, το οποίο πρέπει να γίνει απλούστερο με μικρότερη γραφειοκρατική ενασχόληση.

Λέξεις κλειδιά: Συνεταιρισμός, Σχολικών Συνεταιρισμών, Υπουργείο Παιδείας, Εκπαίδευση, Οργάνωση.

ABSTRACT

The institution of cooperative education, as a means of education that drives young people to work and cultivates the spirit of cooperation and solidarity, is not new. The pioneering ideas of the great pedagogues of Kameni and Petalotsi for their time find a response to the Owen and King cooperative spirit. Dui interprets school cooperative as a necessity of the educational system where the child learns through collective action to later create a wider, harmonious and truly civilized society.

Western countries have been adopting and successfully integrating the institution into their education system since the beginning of the 20th century. The school cooperative is the most appropriate means for a smooth transition from the school environment to the social climate of adults. Former forms of action have been manifested in our country since the 1920s, a period quite difficult with political, social and economic upheavals. The warmth of the pioneering Greek teachers, who through adversity manage to create the first elementary cooperatives, followed by their colleagues in the post-war period. Turning the education system into humanist studies with an emphasis on modernization and economic development favors the functioning of cooperatives and indeed they multiply within a decade, expanding their actions in many areas.

Since the post-conflict regime, an institutionalization has been attempted by creating a legal framework for operation. Nevertheless, the Ministry of Education and its leaders do not systematically deal with the institution and any significant efforts of the agencies and organizations are not characterized by continuity and they do not find a response. Nowadays, there are dozens of school cooperatives that promote cooperative ideals and offer a variety of benefits to students. The organization and support of the institution totally affects teachers who find supporters in their work parents and the local community. Requiring all organizational support from the State through institutional consolidation through the simplification of the current legal framework, which should be simplified with less bureaucratic commitment.

Keywords: Cooperative, School Cooperatives, Ministry of Education, Education, Organization.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	x
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	xi
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xiii
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	1
1.1 Γενικά κοινωνικής οικονομίας.....	1
1.2 Σκοπός - Στόχος κοινωνικής οικονομίας	3
1.3 Ιστορική ανάδρομη κοινωνικής οικονομίας	5
1.4 Τομείς δραστηριοποίησης τον τομέα κοινωνικής οικονομίας	6
1.5 Μορφές δραστηριοποίησης στον τομέα κοινωνικής οικονομίας	8
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	10
ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.....	10
2.1 Ορισμός συνεταιρισμού.....	10
2.2 Χαρακτηριστικά συνεταιρισμών	15
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	17
ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	17
3.1 Ιστορική ανάδρομη οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα	17
4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	23
Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	23
4.1 Σχολικοί συνεταιρισμοί	23
4.2 Διακρίσεις σχολικών συνεταιρισμών	24
4.3 Θεμελιώδεις αρχές των σχολικών συνεταιρισμών	25
4.4 Σκοποί των σχολικών συνεταιρισμών	26

4.5 Μορφές σχολικών συνεταιρισμών.....	27
4.6 Πρωτοπόροι παιδαγωγοί και συνεταιριστές	28
4.6.1 Johan Amos Comenius (1592-1670).....	28
4.6.2 Johann - Heinrich Pestalozzi (1746-1827).....	28
4.6.3 Robert Owen (1771-1858)	30
4.6.4 William King (1786-1856).....	31
4.6.5 John Dewey (1859-1952).....	31
4.7 Η Εξέλιξη των σχολικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα	32
4.7.1 Προπολεμική περίοδος (1924 - 1940).....	32
4.7.2 Μεταπολεμική περίοδος.....	37
4.7.3 Περίοδος μεταπολίτευσης μέχρι σήμερα	42
5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ	47
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΝΕΩΡΟΥΔΑΣ «ΑΛΕΚΤΩΡ»47	
5.1 Εισαγωγικά στοιχεία.....	48
5.2 Ίδρυση – Επωνυμία – Γενικά στοιχεία	48
5.3 Τι είναι ο σχολικός συνεταιρισμός	49
5.4 Εκπαιδευτικά στοιχεία του έτος 2016 – 17	50
5.5 Σκοποί.....	51
5.6 Δραστηριότητες	52
5.7 Μέλη	53
5.8 Όργανα διοίκησης.....	53
5.9 Βιβλία του συνεταιρισμού	54
5.10 Οικονομική διαχείριση	55
5.11 Κανόνες.....	56
5.12 Αρμοδιοτήτων συνεταιριστικών ομάδων	56
5.13 Δράσεις του σχολικού συνεταιρισμού	57

5.13.1 Κυλικείο	57
5.13.2 Σχολικό παντοπωλείο	58
5.13.3 Κοινωνικό παντοπωλείο.....	58
5.13.4 Ανακύκλωση	59
5.13.5 Σχολικός κήπος	59
5.13.6 Ομάδα επιμελείας χώρου	60
5.13.7 Δανειστική βιβλιοθήκη	61
5.13.8 Σχολική εφημερίδα.....	62
5.13.9 Ραδιόφωνο.....	62
5.13.10 Κινηματογραφική λέσχη	63
ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69
ΠΗΓΕΣ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	72
ΝΟΜΟΙ – ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ - ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ.....	72

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Οικονομική εξέλιξη των σχολικών συνεταιρισμών για τα σχολικά έτη από το 1954 μέχρι το 1960.....	38
Πίνακας 2 Στοιχεία για την κίνηση των σχολικών συνεταιρισμών για τα έτη 1967 μέχρι το 1974	38
Πίνακας 3 Στατιστικά στοιχεία για την λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών έτη από 1981 μέχρι 1994	43

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιλογή του θέματος της πτυχιακής εργασίας έγινε με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον και με μια βαθιά ευαισθησία για τα εκπαιδευτικά πράγματα του τόπου. Αφετηρία του εγχειρήματος αυτού υπήρξε η πεποίθηση ότι τα εκπαιδευτικά προβλήματα δεν επιλύονται απλά και μόνο με αλλαγές στο σχολείο.

Στην προκειμένη περίπτωση, η επιλογή του θέματος ήταν καθαρά βιωματική με παραστάσεις από το παρελθόν, με ενασχόληση με το παρόν αλλά και με μια αισιόδοξη ματιά στο μέλλον. Η μελέτη της εργασίας, δεν μπορεί να ξεχάσει τις εμπειρίες του ως μέλος σχολικού συνεταιρισμού και δη μαθητής δημοτικού σχολείου, με τη δημιουργική απασχόληση στην έκδοση σχολικής εφημερίδας (ανατυπωμένης με πολύγραφο, μιας και δεν υπήρχαν τα σύγχρονα μέσα) ή της συγκομιδής και εκμετάλλευσης γεωργικών προϊόντων. Αυτές τις αξίες της συνεργασίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς θέλησε να μεταφέρει, αρκετά χρόνια μετά, στους μαθητές που κλήθηκε να διδάξει, επιδιώκοντας να τους μυήσει στο συνεταιριστικό πνεύμα. Υπό την καθοδήγησή του η σχολική εφημερίδα οργανώνεται στις ίδιες συνεργατικές αρχές, υποβοηθείται όμως από την τεχνολογία. Επιπλέον, η λειτουργία κυλικείου και η καλλιέργεια ανθόκηπου είναι κάποιες άλλες δραστηριότητες που επιφέρουν μεγάλα παιδαγωγικά οφέλη στα παιδιά. Στην προσπάθεια του αυτή γνωρίζει δραστήριους και πρωτοπόρους εκπαιδευτικούς που δε διαμαρτύρονται με τις υλικοτεχνικές ελλείψεις και τις συνεχείς περικοπές των μισθών τους, αλλά δημιουργικά μεταμορφώνουν το σχολείο τους σε ένα κύτταρο βιωματικής μάθησης.

Ένα επιπλέον κριτήριο στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος είναι η πεποίθηση πως οι συνεργατικοί τρόποι και μέθοδοι εργασίας μπορούν να στηρίξουν την εφαρμογή της κοινωνικής οικονομίας, ως μιας από τις εναλλακτικές διεξόδους στα προβλήματα που θέτουν η παγκοσμιοποίηση και η μετατροπή της οικουμένης σε μια ενιαία πολιτική, οικονομική και πολιτιστική επικράτεια.

Όλα αυτά σε συνδυασμό με τη γνωστική κατάρτιση που έλαβα κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, αποτέλεσαν εκείνα τα κριτήρια επιλογής του θέματος της πτυχιακής εργασίας που αισιοδοξεί να μην περιοριστεί σε μια στενή θεωρητική προσέγγιση, αλλά μέσα από μελέτη περίπτωσης να

διαφωτίσει περισσότερο το θέμα και να αναφερθεί τόσο σε γενικά συμπεράσματα και τάσεις όσο και σε πιο εξειδικευμένα.

Στην προσπάθεια λοιπόν να φέρουμε σε πέρας μία εργασία βασισμένη στις παραπάνω οδηγητικές σκέψεις, πολύτιμα στοιχεία που αφορούν την αναζήτηση του υλικού για την ιστορική εξέλιξη του θεσμού των σχολικών συνεταιρισμών, την πορεία τους, τους στόχους και τα αποτελέσματά τους αντλούνται απευθείας από την πρωτοπόρο για την εποχή της, Φωτεινή Τζωρτζάκη, και τη σχετική βιβλιογραφία. Το σχολείο του συνεταιρισμού των Κ. Καγιάννη Χρηστό, διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρούδας Νομού Θεσσαλονίκης για την τηλεφωνική συνέντευξη που μου παραχώρησε, τον ευχαριστώ για την υποστήριξη και το μοίρασμα των εμπειριών του. Φυσικά, να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή, Κ. Στραβοσκούφη Αθανάσιο, για την καθοδήγηση και το αμέριστο ενδιαφέρον του.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν μπορεί ο σχολικός συνεταιρισμός να ενταχθεί στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα και να προσφέρει, με τρόπο συμπληρωματικό και αξιόλογο, υπηρεσίες στη γνωστική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, αν μπορεί να εκφράζει το έργο του σχολείου ουσιαστικά και ολοκληρωμένα και όχι σαν μια παράπλευρη απασχόληση, και τέλος, αν μπορεί να προσαρμοστεί στις νέες μεθόδους και στα νέα προγράμματα που προωθούνται από την παιδαγωγική επιστήμη και επιχειρούνται κάποτε από τους υπεύθυνους των εκπαιδευτικών πραγμάτων φορείς (ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Πανεπιστήμια κλπ.).

Είναι γνωστό πως το είδος των σχολείων (ιδιωτικά - δημόσια) και η θετική, θεωρητική ή τεχνολογική κατεύθυνση είναι έκφραση πολιτικών επιλογών, επομένως τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι αντανάκλασεις των συγκεκριμένων κοινωνικών συστημάτων. Έτσι η εκπαίδευση είναι ένα φαινόμενο κοινωνικά προσδιορισμένο. Στηριζόμενοι σε αυτήν την ιδεολογική προσέγγιση, οι ιθύνοντες θέτουν τους εκπαιδευτικούς στόχους. Δύο από αυτούς είναι η σύνδεση του σχολείου, μέσω των δραστηριοτήτων του, με τον κοινωνικό περίγυρο και η μετάδοση στους μαθητές των κατάλληλων δεξιοτήτων που θα τους είναι αναγκαίες για να λειτουργήσουν αρμονικά και υπεύθυνα ως ενήλικες πολίτες. Αυτές οι δεξιότητες που σχετίζονται με την ανάθεση ευθύνης, τη διαχείριση κρίσεων, το συνεργατικό πνεύμα και την ευγενή άμιλλα καλλιεργούνται μέσα από κοινωνικές σχολικές εκδηλώσεις, επισκέψεις, συμμετοχή σε προγράμματα, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, σχολικούς συνεταιρισμούς κλπ. Έτσι, μέσα στο σχολείο ενεργοποιείται η σχολική ζωή που αποτελεί οργανωμένη και συστηματική προσπάθεια στο πλαίσιο της όλης αγωγής και μόρφωσης του μαθητή.

Οι ραγδαίες κοινωνικό-οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτισμικές αλλαγές που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη εποχή, οι σύγχρονες θεωρίες μάθησης και οι αντιλήψεις στον χώρο της παιδαγωγικής σχετικά με την οργάνωση της σχολικής γνώσης, οδηγούν στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου του σχολείου και στην αναθεώρηση του περιεχομένου και της οργάνωσής του. Όλα αυτά επιβάλλουν την αναπροσαρμογή των δομών της εκπαίδευσης, των σχολικών προγραμμάτων, των διδακτικών μεθόδων αλλά και της οργάνωσης του σχολικού χρόνου, στοχεύοντας στη "διαμόρφωση του ενεργού, δημιουργικού και κριτικά σκεπτόμενου πολίτη που θα μπορεί να αποφασίζει, να δημιουργεί και να δίνει χαρά και ικανοποίηση μέσα

από εναλλακτικές διαδρομές πορείας και ζωής που δε θα πειθαναγκάζεται και δε θα χειραγωγείται".

Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη: το θεωρητικό και το ερευνητικό μέρος.

Συγκεκριμένα, το **πρώτο** κεφάλαιο αναφέρεται στην κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία, τα γενικά κοινωνικής οικονομίας, ο στόχος κοινωνικής οικονομίας, η ιστορική ανάδρομη κοινωνικής οικονομίας, οι τομείς δραστηριοποίησης στον τομέα κοινωνικής οικονομίας, οι μορφές δραστηριοποίησης στον τομέα κοινωνικής οικονομίας.

Στο **δεύτερο** κεφάλαιο παρατίθεται ο ορισμός συνεταιρισμού και τα χαρακτηριστικά ενός συνεταιρισμού.

Στο **τρίτο** κεφάλαιο αναφέρονται οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα, το πρώτο μέρος του κεφαλαίου είναι η ιστορική ανάδρομη οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα. Τέλος, μερικούς νόμους για τους συνεταιρισμούς.

Στο **τέταρτο** κεφάλαιο αναφέρεται η έννοια των σχολικών συνεταιρισμών, γίνεται η διάκρισή τους, επισημαίνονται οι θεμελιώδεις αρχές στις οποίες στηρίζεται η λειτουργία τους και οι σκοποί που επιδιώκουν και αναφέρονται, εν συντομία, οι πρωτοπόροι παιδαγωγοί και συνεταιριστές. Ακολουθεί στο ίδιο κεφάλαιο και μία ιστορική ανασκόπηση που ξεκινά από την εποχή του μεσοπολέμου, συνεχίζει με την μεταπολεμική περίοδο, την περίοδο της μεταπολίτευσης και φτάνει μέχρι σήμερα. Παράλληλα, ανά περίοδο, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά και των σχολικών συνεταιρισμών και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Στο **πέμπτο** κεφάλαιο παρουσιάζουμε αναλυτικά τη μελέτη του Σχολικού Συνεταιρισμού, Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρούδας "Αλέκτωρ" του Δήμου Ωραιοκάστρου του Νομού Θεσσαλονίκης.

Ακολουθούν τα συμπεράσματα, η εργασία ολοκληρώνεται με το Παράρτημα που περιέχει νόμους, διατάξεις, εγκυκλίους σχετικούς με τον θεσμό του σχολικού συνεταιρισμού.

Λέξεις κλειδιά: Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία, Συνεταιρισμός, Σχολικών Συνεταιρισμών, Συνεταιρισμός στην Ελλάδα, Δημοτικό Σχολείο Νεοχωρούδας "Αλέκτωρ" του Δήμου Ωραιοκάστρου του Νομού Θεσσαλονίκης.

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Γενικά κοινωνικής οικονομίας

Κοινωνική οικονομία¹ ή τρίτος τομέας είναι ο χώρος της οικονομίας που βρίσκεται ανάμεσα στον ιδιωτικό (συμβατικό) και δημόσιο (κρατικό) τομέα της οικονομίας, στα πλαίσια του οποίου διεξάγονται οικονομικές δραστηριότητες που έχουν κοινωνικούς σκοπούς και στόχους. Συνεπώς η κοινωνική οικονομία βρίσκεται μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής οικονομίας.

Η κοινωνική οικονομία σήμερα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων και στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης και ισότητας μεταξύ των μελών καθώς και στην εθελοντική συνεργασία επιχειρήσεων που αποσκοπούν στη δημιουργία μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων (όπως π.χ. συνεταιρισμών κλπ.), ώστε να αποφεύγεται ο κοινωνικός αποκλεισμός και να μειωθεί κατά ένα μεγάλο ποσοστό η ανεργία. Επίσης, στηρίζεται στην αυτοδιοίκηση και αυτοδιαχείριση.

Η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει διάφορες μορφές όπως εθελοντική οικονομία και τον μη κερδοσκοπικό τομέα. Συνεπώς, ο όρος κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες συνεταιρισμών αλληλοβοηθητικών φορέων (εθελοντικών οργανώσεων) και μη κερδοσκοπικών ενώσεων.

Η κοινωνική οικονομία αναπτύσσεται σε μία αγορά που αντιμετωπίζει προβλήματα ως αναφορά την απασχόληση τόσο των ανέργων ατόμων, όσο και των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Η κοινωνική οικονομία οριοθετεί το μοναδικό τρόπο για δημιουργική απασχόληση, στην περίπτωση που η παραδοσιακή οικονομία δεν ενδιαφέρεται για ορισμένες ομάδες ατόμων (π.χ. μονογονεϊακές οικογένειες κλπ.).

¹ Κοινωνική οικονομία: <http://www.csringreece.gr/files/research/CSR-1331565595.pdf?user=> σ. 8 -

Η κοινωνική οικονομία χωρίζεται σε δύο πλευρές. Η μία πλευρά αφορά τον κοινοτικό χαρακτήρα των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας (συνεταιρισμοί, ιδρύματα, Ο.Ε.) που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη της κοινωνίας και η άλλη πλευρά αναφέρεται σε ένα βασικό στοιχείο της κοινωνικής οικονομίας που θα πρέπει να υπάρχει, ώστε να εξασφαλίζεται η τοπική ανάπτυξη, η ανάπτυξη της οικονομίας, η ισότητα και η αλληλεγγύη μεταξύ των μελών.

Η πρόσβαση στην απασχόληση θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες, για την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στον χώρο της οικονομίας και της κοινωνίας.

Η κοινωνική οικονομία ενδιαφέρεται και προβαίνει στην ενσωμάτωση όλων των ατόμων σε μια κοινωνία στο χώρο της εργασιακής απασχόλησης χωρίς να υφίστανται (υπάρχουν) διακρίσεις και κοινωνικός αποκλεισμός.

Με τον όρο «Κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία²» εννοούμε και αναφερόμαστε σε μία οικονομία που είναι ενταγμένη στην κοινωνία και εξυπηρετεί τις πραγματικές ανάγκες της, βασιζόμενη στην άμεση δημοκρατία και στην ίση κατανομή της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας με κύριο χαρακτηριστικό και αποσκοπώντας στην εξυπηρέτηση του συλλογικού συμφέροντος (του συμφέροντος του κοινωνικού συνόλου) και τη μη επιδίωξη κέρδους (δηλαδή οικονομικού οφέλους).

Υπάρχει διαφορετική εννοιολογική ερμηνεία ανάμεσα στους όρους αλληλέγγυα και κοινωνική οικονομία, παρόλο που επικρατούν ως ταυτόσημες.

Η αλληλέγγυα οικονομία εστιάζεται στην κοινωνική σκοπιμότητα, ενώ η κοινωνική οικονομία στη δημοκρατική λειτουργία και στην εξασφάλιση ισότητας των μελών στο χώρο της εργασιακής απασχόλησης και στην ίση παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

Στην κοινωνική οικονομία, από την πλευρά των σχέσεων παραγωγής, τα μέσα παραγωγής ανήκουν σε ολόκληρη την κοινωνία, όπου συμμετέχουν τα μέλη της, μέσω της εργασίας που προσφέρουν, παράγοντας ανάλογο ικανοποιητικό αποτέλεσμα προς την κοινωνία, στηριζόμενοι στις δυνάμεις και δυνατότητές τους.

²

Κοινωνική οικονομία:

[file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%CE%A4%CE%B1%20%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AC%20%CE%BC%CE%BF%CF%85/Downloads/SDO_DMYP_00530_Medium%20\(5\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%CE%A4%CE%B1%20%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AC%20%CE%BC%CE%BF%CF%85/Downloads/SDO_DMYP_00530_Medium%20(5).pdf) σσ. 9 – 16

Η κοινωνική οικονομία αποτελεί πυλώνα και διαμορφώνει τις συνθήκες και το κλίμα των δραστηριοτήτων στα πλαίσια (δράσης) της επιχειρηματικότητας.

Στην χώρα μας, παρ' όλη την παράδοση των οργανισμών κοινωνικής οικονομίας για πολλά χρόνια και την παρουσία τους με την ύπαρξη αστικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών στη σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα, η κοινωνική οικονομία παραμένει ακόμα άγνωστη.

1.2 Σκοπός - Στόχος κοινωνικής οικονομίας

Σκοπός της κοινωνικής οικονομίας είναι η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Δηλαδή, της συνεργασίας μεταξύ των μελών της κοινωνίας. Επίσης, η εξασφάλιση της κοινωνικής ισότητας, η σωστή και δίκαιη κατανομή του πλούτου προς όλα τα μέλη της κοινωνίας, καθώς και η δημιουργία κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Στόχος της κοινωνικής οικονομίας είναι η δημιουργία νέων και βελτιωμένων θέσεων απασχόλησης και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων (σωματεία κλπ.) και επιχειρήσεων, ώστε να καλυφθούν θέσεις εργασίας από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (άτομα με αναπηρίες, πληθυσμοί που διαμένουν σε νησιωτικές περιοχές, άνεργα άτομα κλπ.). Συνεπώς, με την ανάπτυξη κοινωνικής οικονομίας προωθείται κυρίως η απασχόληση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων καθώς και η δημιουργία δραστηριοτήτων τους με την απασχόλησή τους σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, οδηγώντας έτσι στην ανάπτυξη τοπικών κοινωνιών και στην οικονομική ανάπτυξη, που επιτυγχάνεται μέσω της συμμετοχής στην εργασία.

Όλες αυτές οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις θα πρέπει να έχουν ως στόχο όχι τόσο την επιδίωξη κέρδους, αλλά την πλήρη απασχόληση των ευπαθών μειονεκτούντων και άνεργων ομάδων του πληθυσμού, ώστε να αποφευχθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός, να περιοριστεί η ανεργία καθώς και η παροχή ίσων δικαιωμάτων και ευκαιριών με τα άλλα μέλη της κοινωνίας. Δηλαδή, ίσες ευκαιρίες όχι μόνο στην απασχόληση αλλά ίσες ευκαιρίες και στην εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, διασκέδαση, αθλητισμό, δημιουργία οικογένειας, στη χρήση νέων τεχνολογιών και γενικά στην πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των αναπήρων ατόμων στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Συνεπώς, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας, επιδιώκουν οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους,

βρίσκουν λύσεις στο πρόβλημα της υψηλής ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν οι μειονεκτούσες ευπαθείς, αποκλεισμένες και άνεργες ομάδες του πληθυσμού.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να δοθούν λύσεις στα παραπάνω προβλήματα είναι να αντιμετωπίζονται σε όλους τους τομείς και κυρίως στον τομέα της εργασίας, όλα τα μέλη της κοινωνίας ισότιμα, να υπάρχει μεταξύ τους αλληλεγγύη και συνοχή, γεγονός που θα συμβάλει στην οικονομική και τοπική ανάπτυξη, όπως επίσης και στην κοινωνική συνοχή.

Συνεπώς, τα άτομα με αναπηρία δεν θα πρέπει να αποτελούν ούτε να θεωρούνται μειονότητα στα πλαίσια του κοινωνικού συνόλου. Με βάση τα παραπάνω θα πρέπει να παρέχονται ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες με τα άλλα άτομα της κοινωνίας. Έτσι, θα πρέπει να επιτυγχάνεται η ένταξη των ομάδων αυτών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και ιδιαίτερα στον τομέα της εργασίας (απασχόλησης) με την κάλυψη θέσεων. Για την ένταξή τους, σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, απαραίτητη είναι η συμβολή όλων των μελών της κοινωνίας.

Συνεπώς, στόχος της κοινωνικής οικονομίας είναι η πλήρης απασχόληση όλων των ατόμων μιας κοινωνίας, γεγονός που θα συμβάλει στην επίτευξη της κοινωνικής ευημερίας και δικαιοσύνης. Βασική αρχή του στόχου είναι η επανένταξη των μειονεκτημάτων ατόμων στο κοινωνικό σύνολο.

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, βασικός άξονας της κοινωνικής οικονομίας είναι η ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, με την εξάλειψη αιτιών που προκαλούν την ανεργία. Ένας ακόμα βασικός στόχος της κοινωνικής οικονομίας είναι η δημόσια παροχή (δωρεάν) κοινωνικών υπηρεσιών (π.χ. πολιτιστικών εκθέσεων ιδρυμάτων), που αποτελεί (καθίσταται) βασικός παράγοντας για την τοπική ανάπτυξη.

Η αναπηρία καθίσταται και αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την πρόσβαση ατόμων αυτής της ομάδας στην αγορά εργασίας. Επίσης, οι ανταγωνιστικές συνθήκες, στη σημερινή εποχή στο χώρο της εργασίας και οικονομίας περιορίζουν τις ευκαιρίες και δυνατότητες απασχόλησης για μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού, δηλαδή για άτομα που εμφανίζουν κάποια σωματική, πνευματική, «κοινωνική» και χρόνια αναπηρία.

1.3 Ιστορική ανάδρομη κοινωνικής οικονομίας

Οι ρίζες της κοινωνικής οικονομίας βρίσκονται στις απαρχές του εργατικού κινήματος στην Ευρώπη, μιας και οι πρώτες μορφές ανάπτυξης και δημιουργίας

συνεταιρισμών και αλληλοβοηθητικών ταμείων εμφανίστηκαν σε μεγάλες περιοχές της Αγγλίας, που διαδραματίζονται την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης το 19^ο αιώνα.

Δραστηριότητες που διαδραματίστηκαν και έδωσαν το «στίγμα» τους στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας, έλαβαν χώρα και έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στα μέσα του 19ου αιώνα. Οι δραστηριότητες αυτές επιτελούνται από εθελοντικές και φιλανθρωπικές οργανώσεις.

Η κοινωνική οικονομία ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970, ύστερα από πρωτοβουλία επανένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κοινωνικές δυσκολίες ενσωμάτωσής τους. Ο τομέας αυτός ονομάζεται κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία ή αλλιώς έχει καθιερωθεί ως τρίτος τομέας.

Στην καθιέρωση της ονομασίας ως τρίτου τομέα, συνέβαλε ο παράγοντας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Ο παράγοντας αυτός έπαιξε σπουδαίο ρόλο και για αυτό το λόγο συντέλεσε στη δημιουργία της κοινωνικής οικονομίας.

Η κοινωνική οικονομία ενδιαφέρεται και προβαίνει σε ενέργειες που έχουν ως στόχο την απασχόληση μειονεκτημάτων - ευπαθών κατηγοριών και ομάδων του πληθυσμού της κάθε κοινωνίας και τόπου, αλλά και στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών προς όλα τα μέλη της.

Στις κοινωνικές υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται η κοινωνική μέριμνα, η εκπαίδευση και φροντίδα (μέσω ιδρυμάτων), η κοινωνική και οικονομική ένταξη των μεταναστών (στην απασχόληση και τα κοινωνικά δρώμενα) και πληροφόρηση διαφόρων θεμάτων και τέλος η ανάπτυξη, δημιουργία και εφαρμογή προγραμμάτων (απασχόλησης) μέσω Ο.Α.Ε.Δ. Τα περισσότερα από τα παραπάνω αποσκοπούν κυρίως στην ανάπτυξη της ικανότητας και συμμετοχής των ευπαθών και μειονεκτημάτων ατόμων, σε όλους τους τομείς της ζωής (και ιδιαίτερα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, παρατηρείται σημαντική άνοδος του τριτογενή τομέα παραγωγής της οικονομίας, καθώς και αλλαγές στο χώρο της εργασίας. Οι παραπάνω λόγοι συντέλεσαν στην αύξηση ανεργίας (ευπαθών και μειονεκτούντων ομάδων του πληθυσμού) και της γυναικείας απασχόλησης καθώς και στην έντονη αύξηση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού (για τις παραπάνω ευπαθείς ομάδες).

Στην Ελλάδα τα τελευταία 20 έτη ο τομέας κοινωνικής οικονομίας παρουσιάζει ιδιαίτερη ανάπτυξη.

Την τελευταία δεκαετία παρατηρείται αυξανόμενο ενδιαφέρον στην κοινωνική οικονομία για τους επίσημους φορείς και τη νεοφιλελεύθερη πολιτική που κυριαρχεί ως έχει, σε όλα τα κράτη της Ευρώπης και το εξωτερικό και η οποία στηρίζεται στις ιδιωτικοποιήσεις και στην ενίσχυση του χρηματιστηρίου. Η κοινωνική οικονομία, ήρθε στο «προσκήνιο», ύστερα από την κατάρρευση του μεταπολεμικού μοντέλου, στο οποίο στηρίζονταν η πλήρη απασχόληση. Η κοινωνική οικονομία έχει θεσμοθετηθεί σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.).

Η κοινωνική οικονομία έχει αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό, σε όλες τις χώρες της Ευρώπης και του εξωτερικού, ώστε να υπάρχει διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, με ιστορία μεγαλύτερη των 100 χρόνων. Από το 1995, ο Ο.Η.Ε. έχει καθιερώσει παγκόσμια ημέρα για τους Συνεταιρισμούς. Το 1998 ιδρύθηκε η Πανελλήνια Ένωση Οργανισμών Κοινωνικής Οικονομίας.

Η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα βρίσκεται στο αρχικό στάδιο ανάπτυξης σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Η κοινωνική οικονομία απλώνεται σήμερα σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που καλύπτουν το 10% της απασχόλησης στην Ευρώπη.

1.4 Τομείς δραστηριοποίησης τον τομέα κοινωνικής οικονομίας

Οι κυριότεροι και σημαντικότεροι τομείς δραστηριοποίησης που διακρίνουν τους φορείς κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας είναι: 1) Αγροτικοί, 2) Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, 3) Βιοτεχνία (μονάδες μεταποίησης προϊόντων), 4) Τραπεζιτικές εργασίες, 5) Ασφαλίσεις (αλληλοβοηθητικά ταμεία), 6) Στέγαση, 7) Κοινωνικές υπηρεσίες (υγεία), 8) Τουρισμός και 9) Υπηρεσίες διανομής π.χ. ηλεκτρισμός, νερό κλπ. Επίσης, η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει κι άλλους τομείς όπου όμως δεν παρουσιάζουν σημαντική δραστηριότητα, όπως η βιομηχανία, επικοινωνίες, συστήματα πληροφορικής και γενικά κάθε τι που αφορά ή σχετίζεται με τις νέες τεχνολογίες.

Πρόκειται για τομείς όπως η κοινωνική οικονομία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός που συνδέονται με την κάλυψη κοινωνικών αναγκών σε τοπικό επίπεδο και με την τοπική ανάπτυξη καθώς και οι οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται αφορούν τόσο τις υπηρεσίες, όσο και την παραγωγή.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς: α) Βελτίωσης της ποιότητας ζωής, β) Περιβαλλοντικής και πολιτιστικής ανάπτυξης και γ) Ανάπτυξης νέων τεχνολογιών και πληροφορικής.

Η εξέλιξη τεχνολογιών της πληροφορικής και επικοινωνίας έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης. Επίσης, η ευρεία χρήση της πληροφορίας και επικοινωνίας συνοδεύεται από οργανωτικές, εμπορικές, κοινωνικές και νομικές καινοτομίες.

Όσο περισσότερα προοδεύουν τα συστήματα πληροφόρησης και επικοινωνίας και γίνονται πιο σύγχρονα, τόσο οι οικονομικές και κοινωνικές ευκαιρίες εξαρτώνται από την χρήση τεχνολογίας και πληροφορικής.

Ο απλός πολίτης με αναπηρία δεν γνωρίζει καλά τα θέματα που αφορούν τη χρήση τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας. Η ανάπτυξη και χρήση νέων τεχνολογιών βοηθά τα άτομα που πάσχουν από αναπηρία στην πρόσβασή τους στην απασχόληση. Η εξέλιξη των τεχνολογιών, παρέχει σημαντική βοήθεια στα άτομα με αναπηρίες, προσφέροντάς τους δυνατότητες για την κάλυψη νέων θέσεων απασχόλησης, εύκολη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, εκπαιδευτική κατάρτιση, ποιότητα ζωής και μεγαλύτερη αυτονομία.

Άρα, θα πρέπει να υπάρχουν ισχυρά πληροφοριακά εργαλεία, με τη βοήθεια των οποίων, η επιχειρηματικότητα των ατόμων με αναπηρία θα προκύπτει ανεμπόδιστα, επειδή δεν υπονομεύεται η δημιουργικότητα.

Επομένως, θεωρείται σημαντική η συγκέντρωση διαφόρων πληροφοριών, που αφορούν άμεσα τα άτομα με αναπηρία (νομοθεσία, αρμόδιες υπηρεσίες, αθλητισμό, τουρισμό, εκπαιδευτικά προγράμματα) με στόχο τη σωστή ενημέρωση του πολίτη με αναπηρία. Για να μπορέσουν να επιτύχουν ή να επιτευχθούν τα παραπάνω θα πρέπει να μην υπάρχουν ή να μην γίνονται διακρίσεις και προκαταλήψεις, στα πλαίσια της κοινωνίας και να παρέχονται ίσες ευκαιρίες σε όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την καταγωγή, τη θρησκεία, αναπηρία κλπ.

1.5 Μορφές δραστηριοποίησης στον τομέα κοινωνικής οικονομίας

Στην Ελλάδα η κοινωνική οικονομία διακρίνεται (χωρίζεται) και παίρνει τις ακόλουθες μορφές:

1. Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Επιχειρήσεων:

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με εμπορικό χαρακτήρα. Διακρίνονται σε αστικές και αγροτικές.

Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης στοχεύουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας για άτομα που ανήκουν στην κατηγορία των ευπαθών και μειονεκτούντων ομάδων του πληθυσμού (π.χ. αθίγγανοι, Α.Μ.Ε.Α., άτομα με ψυχικά και νοητικά προβλήματα κ.ά.), παρέχοντάς τους ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα με τα άλλα «ενεργά» μέλη της κοινωνίας και εξασφαλίζοντας την κοινωνική συμμετοχή τους και την επανένταξή τους στο χώρο της εργασίας.

2. Εταιρειών Λαϊκής Βάσης:

Οι εταιρείες Λαϊκής Βάσης λειτουργούν σαν Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Ε.) με ποσοστό συμμετοχής 2% του μετοχικού κεφαλαίου για κάθε εταίρο. Οι εταιρείες αυτές περιορίζουν τη μείωση κεφαλαίου που προέρχεται από «περιττές» δραστηριότητες, που επιτελεί η Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. (Α.Ε.).

3. Αστικής Εταιρείας:

Η Αστική Εταιρεία κατευθύνει τις δραστηριότητές της, έχοντας και ως κύριο κριτήριο οικονομικούς σκοπούς. Εκτός όμως από οικονομικούς σκοπούς, κατευθύνει τις δραστηριότητές της έχοντας (και εξυπηρετώντας) κι άλλους σκοπούς, όπως φιλανθρωπικούς, επιστημονικούς κλπ. Η ίδρυση και παρουσία της Αστικής Εταιρείας εξασφαλίζει τη συνεργασία διαφόρων φορέων της κοινωνικής οικονομίας που έχουν ως απώτερο στόχο την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού.

4. Επιχειρήσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) έχει το δικαίωμα να ιδρύει δικές της επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς. Η μεγαλύτερη και κυριότερη μορφή συνεταιρισμού είναι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, που κατανέμονται σε τρεις (3) κατηγορίες: Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί αποτελούν το μεγαλύτερο κλάδο κοινωνικής οικονομίας. Άλλες επιχειρήσεις που έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν δήμοι, κοινότητες και γενικά φορείς της Τ.Α. είναι:

- I. Η Κοινοτική Επιχείρηση με ένα δήμο ή κοινότητα.
- II. Η Αμιγής διαδημοτική Επιχείρηση, που συνίσταται (συγκροτείται) από δύο ή περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες και

III. Η Ανώνυμη Εταιρεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνίσταται από δύο (2) κοινότητες.

Όλες οι παραπάνω επιχειρήσεις ανήκουν στη δικαιοδοσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.). Μπορούν επίσης να συμμετέχουν κι άλλες επιχειρήσεις, που εμφανίζονται με τη μορφή των Ανώνυμων Εταιρειών (Α.Ε.) ή μικτής οικονομίας ή του συνεταιρισμού (δηλαδή επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα από ένα δήμο και κοινότητα με στόχο το αμοιβαίο όφελος).

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

2.1 Ορισμός συνεταιρισμού

Μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε ένας κοινός αποδεκτός ορισμός για τον συνεταιρισμό που να είναι παγκόσμια αποδεκτός. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση ο συνεταιρισμός δεν αποτελεί μια απροσδιόριστη έννοια ή ότι η σύλληψη και η εφαρμογή του διαφέρει μεταξύ των χωρών ή μεταξύ των τομέων ανάπτυξής του. Είναι σαφές, πως έχουν διατυπωθεί πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί για την έννοια του συνεταιρισμού από επιστήμονες, που ο καθένας δίνει έμφαση σε διαφορετικά χαρακτηριστικά και σκοπούς του συνεταιρισμού. Από αυτήν την έννοια, υπάρχουν ορισμένοι ορισμοί³:

- ✓ Ο νόμος 602/1915 «περί συνεταιρισμών» ορίζει πως: *«Ο συνεταιρισμός είναι εταιρία η οποία έχει κεφάλαιο μεταβλητό, αποτελείται από συνεταίρους των οποίων ο αριθμός είναι επίσης μεταβλητός και επιδιώκει με την συνεργασία των συνεταίρων την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας καθενός από αυτούς»*
- ✓ Σύμφωνα με τον συνεταιριστή Θεόδωρο Τζωρτζάκη: *«Ο Συνεταιρισμός είναι όργανο αυτοβοήθειας ασθενών οικονομικά προσώπων, δημιουργούμενος με την ένωση των μικρών κατά μέρος δυνάμεων σε μια μεγάλη ομοειδή δύναμη, που τίθεται στη διάθεση του καθενός για την καλύτερη άσκηση της επαγγελματικής και οικιακής του οικονομίας»*
- ✓ Σύμφωνα με τον καθηγητή Δ. Καλιτσουνάκη: *«Ο συνεταιρισμός αποτελεί ελεύθερη και ισότιμη τοπική προσωπική ένωση ασθενών οικονομικά ατόμων, προς αυτοβοήθεια με την από κοινού διεξαγωγή επιχειρήσεως, από την οποία ωφελούνται ανάλογα με την συναλλαγή τους αυτή»*
- ✓ Ο καθηγητής Δ. Μαυρογιάννης ορίζει ότι: *«Ο συνεταιρισμός είναι μια ελεύθερη ένωση προσώπων που ασκούν ομοειδή οικονομική επιχείρηση ή είναι της ίδιας*

³ Έννοια συνεταιρισμού: <http://docplayer.gr/6774701-Ptyhiaki-ergasia-thema-i-exelixi-ton-synetairismon-stin-ellada-kai-oi-prooptikes-toys-foitites-dalamitra-maria-a-m-242-07.html> σσ. 5 – 11.

κοινωνικής κατηγορίας (αγρότες, καταναλωτές κλπ.) και αποβλέπει στην προαγωγή της οικονομίας των μελών του, έχει δημοκρατικό χαρακτήρα και μορφωτική αποστολή για τα μέλη του»

- ✓ Σύμφωνα με τη διεθνή συνεταιριστική ένωση: « *Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων τους, δια μέσου μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης»*

Το καινούριο και πολύ σημαντικό στοιχείο που προβάλλει ο τελευταίος ορισμός σε σχέση με τους προηγούμενους είναι ότι ο συνεταιρισμός έχει το στοιχείο της αυτονομίας και το στοιχείο αυτό δεν προστατεύεται συμπτωματικά. Μάλιστα, η ευρύτατη διάδοση των συνεταιρισμών και η συσπείρωση σε αυτούς περίπου 750 εκατομμυρίων μελών σε όλο τον κόσμο συνοδεύτηκε από εξωτερικές παρεμβάσεις, μέσω των οποίων επιδιώχθηκε να αποτελέσουν οι συνεταιρισμοί εξαρτημένους φορείς για την προώθηση αλλότριων στόχων. Όμως, συνεταιρισμοί χωρίς τη δυνατότητα της αυτόνομης λήψης αποφάσεων και δράσης και με βάση τις επιλογές των μελών που τους απαρτίζουν δε νοείται. Πάντως σύμφωνα με τον πιο πρόσφατο νόμο 2810/2000 ο ορισμός του συνεταιρισμού δύναται να δοθεί και ως « *Αγροτική συνεταιριστική οργάνωση είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων, που συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία βοήθεια των μελών, την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους, μέσω μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης».*

Σε κάθε περίπτωση, γίνεται σαφές πως ο συνεταιρισμός αποτελεί μια ιδιόμορφη οργάνωση και για να επιβιώσει είναι υποχρεωμένος να έχει την ίδια τουλάχιστον επιχειρηματική αποτελεσματικότητα με τους ανταγωνιστές του, όμως παρά τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητά του, ο συνεταιρισμός ακολουθεί ορισμένες αρχές και αξίες που διέπουν την οργάνωση και τη λειτουργία του. Ουσιαστικά, οι αξίες που ασπάζονται οι συνεταιρισμοί είναι σύμφυτες με τη φυσιολογία τους, με την ιστορική τους εξέλιξη αλλά και με τη διεθνή εμπειρία που προκύπτει από τη λειτουργία των συνεταιρισμών. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται σαφές πως οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Μάλιστα, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους. Πρέπει να τονισθεί με ιδιαίτερη έμφαση πως ως συλλογικές προσπάθειες οι συνεταιρισμοί δεν θα ήταν

δυνατό να υπολογίζουν σε συλλογική επιτυχία χωρίς αλληλεγγύη και χωρίς στήριξη σε ηθικές αξίες. Ούτε χωρίς την καταβολή ατομικών και υπεύθυνων προσπαθειών με πνεύμα αμοιβαιότητας και ειλικρίνειας.

- ✓ **Αυτοβοήθεια:** αποτελεί αξία για τους συνεταιρισμούς που υποδηλώνει την ανάληψη πρωτοβουλίας από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους για τη βελτίωση της θέσης τους. Μάλιστα, οι συνεταιρισμοί στήριξαν τις προσδοκίες τους στις δικές τους δυνάμεις και με σύνεση και αποτελεσματική προσήλωση στους στόχους είναι δυνατό να επιτευχθεί η μεγιστοποίηση της ισχύς των συνεταιρισμών.
- ✓ **Αυτευθύνη:** αποτελεί την διαχείριση από την μεριά των συνεταιρισμών των υποθέσεών τους με δική τους ευθύνη τόσο για τα θετικά ή για τα αρνητικά αποτελέσματα που φέρουν οι αποφάσεις τους. Είναι γνωστό πως οι συνεταιρισμοί δε στηρίζονται σε ενισχύσεις από τρίτα πρόσωπα και δεν κατευθύνονται από αυτά, αλλά είναι ανεξάρτητοι και αυτόνομοι αποφασίζοντας οι ίδιοι για τις υποθέσεις τους και ως εκ τούτου αναλαμβάνοντας την ευθύνη των επιλογών τους.
- ✓ **Αξία της δημοκρατίας:** Αποτελεί μια επιλογή των συνεταιρισμών που καταδεικνύει την απόδειξη της ανθρωποκεντρικότητας των συνεταιρισμών θέτοντας τον άνθρωπο στο κέντρο της συνεταιριστικής οργάνωσης, στο πρόσωπο του οποίου αναγνωρίζει τόσο δικαιώματα όσο και υποχρεώσεις.
- ✓ **Ισότητα:** Αποτελεί τη σχέση που διέπει τα μέλη ενός συνεταιρισμού και ισχύει ανεξάρτητα από την οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση. Μάλιστα, η ισότητα αυτή σημαίνει ότι χαρακτηριστικά όπως η μόρφωση, οι πολιτικές πεποιθήσεις, το φύλο, το θρήσκευμα κλπ. δεν αποτελούν γνώμονα κρίσης των μετεχόντων σε αυτούς. Υπό αυτήν την έννοια όλοι έχουν θέση στο συνεταιρισμό χωρίς διαβαθμίσεις διότι αποδέχονται από κοινού την επιδίωξη των κοινών στόχων που έχουν τεθεί. Στο πλαίσιο αυτό, ο συνεταιρισμός εξασφαλίζει ίση μεταχείριση προς όλα τα μέλη, τόσο ως προς τη διαδικασία λήψης αποφάσεων όσο και ως προς τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του.
- ✓ **Ισοτιμία:** Πρόκειται για την έννοια που υποδηλώνει την απόδοση στα μέλη του συνεταιρισμού ισότιμης συμβολής στην κατεύθυνση της κοινής τους προσπάθειας. Ο συνεταιρισμός μάλιστα ενδιαφέρεται μάλιστα για τη βελτίωση της συνολικής ευημερίας των μελών του και ως εκ τούτου επεκτείνει και τις προσπάθειες για το

κοινωνικό σύνολο. Με βάση το χαρακτηριστικό αυτό γίνεται αντιληπτό ότι αποφεύγεται η κάρπωση ωφελημάτων από ορισμένα μέλη σε βάρος εκείνων που τα παράγουν.

- ✓ **Αλληλεγγύη:** Αποτελεί την ανθρώπινη αξία που συνεπάγεται επέκταση των δράσεων του συνεταιρισμού πέρα από τα στενά όρια του ατομικού συμφέροντος. Είναι σαφές πως η αλληλεγγύη προτάσσει τα συμφέροντα όλων και αναδεικνύει την ανθρώπινη συμπεριφορά πέρα από τα χαρακτηριστικά της ανταποδοτικότητας.

Συγκεκριμένα, οι αξίες του συνεταιρισμού δίνονται παρακάτω:

- ✓ Ελευθερία με την έννοια της ελεύθερης συνεργασίας (όχι της αναγκαστικής συνεργασίας)
- ✓ Ισότητα και δημοκρατία, με την έννοια της ίσης θέσης, των ίσων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μελών, και του περιορισμού της δύναμης του κεφαλαίου με τη σύνδεση του δικαιώματος ψήφου και της διανομής των κερδών με άλλα κριτήρια από εκείνο της συμμετοχής στο κεφάλαιο
- ✓ Δικαιοσύνη, υπό την έννοια της δίκαιης διανομής των εσόδων και της δίκαιης κατανομής των βαρών (δηλαδή αποκλεισμός πλουτισμού του ενός σε βάρος του άλλου, δυσμένεια προς τη διανομή αποθεματικών του ενεργητικού κατά τη διάλυση του συνεταιρισμού).

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να τονισθεί με ιδιαίτερη έμφαση πως η αυτοβοήθεια και η αμοιβαία βοήθεια είναι οι κεντρικές έννοιες της συνεταιριστικής φιλοσοφίας. Μάλιστα η φιλοσοφία της αυτοβοήθειας και της αλληλεγγύης είναι η βασική φιλοσοφία των συνεταιρισμών.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (Δ.Σ.Ε.) δέχτηκε τον ακόλουθο ορισμό του συνεταιρισμού: «Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους, διαμέσου μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικού διοικούμενης επιχείρησης». Μάλιστα η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, ως αξίες πρόσθεσε τα εξής: « Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας και της κοινωνικής υπευθυνότητας».

Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται ευθέως αντιληπτό ότι οι ορισμοί του Συνεταιρισμού δεν είναι πλήρεις και ως εκ τούτου υπάρχουν πολλά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και σκοποί του συνεταιρισμού, που αν αναφερθούν θα δημιουργήσουν έναν μακροσκελή ορισμό και ως εκ τούτου έναν ορισμό που πρακτικά θα είναι αχρησιμοποίητος. Σε κάθε περίπτωση, ο συνεταιρισμός δεν αποτελεί μια αμιγή οικονομική μονάδα, όπως είναι οι κεφαλαιακές εταιρείες, αλλά ούτε μια αμιγή κοινωνική οργάνωση, όπως είναι τα κοινωνικά ιδρύματα. Δηλαδή, ο συνεταιρισμός είναι ένας μικτός οικονομικοκοινωνικός θεσμός που αποβλέπει ταυτόχρονα στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και στην παράλληλη εξύψωση της κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης των μελών του.

2.2 Χαρακτηριστικά συνεταιρισμών

Ουσιαστικά, η εγγραφή ενός μέλους σε έναν συνεταιρισμό σημαίνει την παράλληλη αποδοχή του καταστατικού και επομένως την ανάληψη των υποχρεώσεων που έχουν και τα υπόλοιπα μέλη του συνεταιρισμού. Σύμφωνα με τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, οι αρχές που έθεσαν τη συνάρτηση του συνεταιρισμού, υπάρχουν τα βασικά χαρακτηριστικά είναι⁴:

- ✓ Το κεφάλαιο που προμηθεύουν τα μέλη του αμείβεται με σταθερό επιτόκιο. Δηλαδή, οι συνεταιριστικές μερίδες θα πρέπει να απολαμβάνουν μονάχα ένα περιορισμένο επιτόκιο.
- ✓ Οι συνεταιριστικές οργανώσεις πρέπει να είναι δημοκρατικοί οργανισμοί και να κατευθύνονται από πρόσωπα εκλεγόμενα είτε οριζόμενα με τρόπο αποδεκτό από τα μέλη και υπόλογο σε αυτά. Δηλαδή, υπάρχει η αρχή «κάθε μέλος, μία ψήφος».
- ✓ Η διαχείριση θα γίνεται από την αιρετή διοίκηση και από μία περιοδικά ελεγχόμενη επιτροπή. Μάλιστα, η λογιστική κατάσταση και οι ισολογισμοί θα παρουσιάζονται συχνά στα μέλη τους.
- ✓ Ένα προκαθορισμένο ποσοστό από τα κέρδη θα χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Αυτήν την έννοια όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις οφείλουν να προνοούν για την εκπαίδευση των μελών τους, των στελεχών καθώς και των υπαλλήλων τους.

⁴ Χαρακτηριστικά συνεταιρισμού: <http://docplayer.gr/6774701-Ptyhiaki-ergasia-thema-i-exelixi-ton-synetairismou-stin-ellada-kai-oi-prooptikes-toys-foitites-dalamitra-maria-a-m-242-07.html> σσ. 17 – 19

- ✓ Οι συνεταιριστικές οργανώσεις για να εξυπηρετούν τα συμφέροντα των συμμετεχόντων σε αυτές πρέπει να συνεργάζονται ενεργά με άλλους συνεταιρισμούς τόσο σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όσο και σε διεθνές.
- ✓ Η συμμετοχή των μελών σε μία συνεταιριστική οργάνωση θα πρέπει να είναι εθελοντική, χωρίς τεχνικούς περιορισμούς από οποιεσδήποτε κοινωνικές ομάδες. Δηλαδή δεν εξετάζονται ούτε οι πολιτικές, ούτε οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των μελών τους.
- ✓ Πλεονάσματα και αποταμιεύσεις που προέρχονται από τις δραστηριότητες της οργάνωσης, θα πρέπει να διανέμονται με τρόπο που να αποφεύγεται οποιαδήποτε ωφέλεια του ενός σε βάρος του άλλου. Μάλιστα, η διανομή μπορεί να γίνεται με απόφαση των μελών ως εξής: Με βάση την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού, στην παροχή των κοινών υπηρεσιών, στη διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές και την οργάνωσή τους.

Στο πλαίσιο αυτό στα κύρια χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών είναι:

- ✓ **Ο συνεταιρισμός είναι μια οικονομική οργάνωση:** Ουσιαστικά, αποτελεί μια οικονομική μονάδα, διότι πραγματοποιεί οικονομικές δραστηριότητες όπως είναι η παραγωγή, η μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων, η προμήθεια και διάθεση καταναλωτικών και βιομηχανικών αγαθών, οι πιστωτικές και ασφαλιστικές εργασίες κλπ. Συνεπώς, δεν είναι συνδικαλιστικό σωματείο ούτε δημόσιο ίδρυμα, αλλά είναι οικονομική μονάδα.
- ✓ **Ο συνεταιρισμός είναι μια συλλογική μονάδα:** Πρόκειται για χαρακτηριστικό που προκύπτει από την ένωση προσώπων και όχι από την ένωση κεφαλαίων. Ως εκ τούτου η συνεταιριστική μερίδα έχει περιορισμένη αμοιβή και συνήθως κάτω από τον τόκο των τραπεζών.
- ✓ **Ο συνεταιρισμός είναι ένωση προσώπων και όχι κεφαλαίων:** Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό οφείλεται στο γεγονός ότι η δημιουργία και η λειτουργία του συνεταιρισμού, οφείλεται στα πρόσωπα και όχι στα κεφάλαια. Υπό αυτήν την έννοια, το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας και αμοιβής είναι σχετικά περιορισμένο, ενώ ο όγκος συναλλαγής των μελών με το συνεταιρισμό δεν είναι περιορισμένος αλλά εν αντιθέσει είναι μεγάλος

- ✓ Οι σκοποί των συνεταιρισμών είναι ταυτόχρονα οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτιστικοί: Πρόκειται για ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που θέτει τους συνεταιρισμούς να μην επιδιώκουν μόνον οικονομικούς σκοπούς, αλλά παράλληλα να επιδιώκουν τη βελτίωση της κοινωνικής και πολιτιστικής τους θέσης.

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Ιστορική ανάδρομη οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

Το 1780 ιδρύθηκε η «Κοινή Συντροφιά⁵» των Αμπελακίων που για πολλούς θεωρείται ο πρώτος συνεταιρισμός, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στον κόσμο. Ανέπτυξε πλούσια οικονομική και κοινωνική δράση. Τα νηματοβαφεία Αμπελακίων λειτουργούσαν όλη μέρα και εργάζονταν σε αυτά όλοι οι κάτοικοι του χωριού, η δε σύνθεση των νημάτων γινόταν στο εξωτερικό. Τα κέρδη διανεμόνταν από το 5μελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είχε τριετή θητεία.

Μετά την απελευθέρωση από τον Τουρκικό ζυγό και τη σύσταση του ελληνικού κράτους η πρώτη θεσμοθέτηση των συνεταιρισμών έγινε με το Νομό 602/1914 επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου. Έφερε στην Ελλάδα το πρότυπο του Ευρωπαϊκού συνεταιρισμού, που είχε ήδη δοκιμαστεί σε ολόκληρη την Ευρώπη με εκπληκτική επιτυχία.

Πριν το 1914 είχαν γίνει διάφορες συνεταιριστικές κινήσεις με πιο πετυχημένη την ίδρυση του «Μετοχικού Γεωργικού Συλλόγου» Αλμυρού το 1900, από τον δάσκαλο Νικόλαο Μιχόπουλο, με τη συνεργασία του γεωπόνου Δημήτριος Γρηγοριάδη, διευθυντή τότε της Κασσαβετείου Γεωργικής Σχολής. Ο σύλλογος αυτός θεωρείται ο πρώτος σύγχρονος συνεταιρισμός και αποτελεί την αφετηρία του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα. Η συνεταιριστική ιδέα είχε πριν το 1914 αποκτήσει βάσεις, είχε γίνει αντικείμενο προπαγάνδας και διεκδίκησης από ένα πλατύ στρώμα αγροτών μικροαστών και κρατικών υπαλλήλων.

⁵ Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα: <http://www.thessaliki.gr/enot-news/2353> - Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα: <http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/CoopGreeceI.pdf>

Μέχρι το 1913 σύμφωνα με αναφορά του πρωτεργάτη του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα, γεωπόνος Σωκράτης Ιασεμίδη, λειτουργούσαν στη χώρα 87 Α.Σ, με κεφάλαιο 12.309 δρχ.

Από το 1914 άρχισε ένας έντονος ρυθμός ανάπτυξης των συνεταιρισμών στη χώρα μας. Το 1923 υπό την πίεση των αγροτικών στρωμάτων για το πρόβλημα της γης και το επείγον πρόβλημα της αποκατάστασης των προσφύγων έγινε απαλλοτρίωση από την κυβέρνηση Πλαστήρα. Διανεμήθηκαν στους αγρότες 18.130.000 στρέμματα αγροτικής γης και προστέθηκαν πάνω από 300.000 ιδιοκτήτες αγροκτημάτων. Το 1931 λειτουργούσαν 3.347 Α.Σ. και 85 περιφερειακές ενώσεις και το 1936 3.967, από τους οποίους το 79% ήταν κυρίως πιστωτικοί.

Σημαντικό σταθμό για την περαιτέρω εξέλιξη των συνεταιρισμών αποτέλεσε η ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος το 1929 επί κυβερνήσεως του Ελ. Βενιζέλου.

Η παραγωγή αγροτικών προϊόντων αυξήθηκε, καθώς αυξήθηκαν και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις, που το 1932 φτάνουν τα 19.209.716 στρέμματα. Το 1935 ιδρύθηκε με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών με έδρα την Αθήνα.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο το συνεταιριστικό κίνημα γνώρισε κρίσεις λόγω των εσωτερικών εθνικών αναταραχών, αλλά σταδιακά ανασυγκρότησε τις δυνάμεις του και ακολούθησε ανοδική πορεία. Αυξήθηκε ο αριθμός των πρωτοβάθμιων Α.Σ. και των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών και βελτιώθηκε ο τεχνικός παραγωγικός εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Αναπτύσσονται παραγωγικές και βιομηχανικές δραστηριότητες σε τομείς ιδίως της επεξεργασίας του γάλακτος σε συνεταιριστικά τυροκομεία, της οινοποίησης, της επεξεργασίας του ελαιοκάρπου κλπ.. Ιδρύονται οι κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις με έργο την υποστήριξη της παραγωγής και της διάθεσης αγροτικών προϊόντων.

Σπουδαίες συνεταιριστικές οργανώσεις, (κεντρικές κλαδικές) συνεταιριστικές ενώσεις, κοινοπραξίες, εταιρείες μπήκαν στη συνέχεια αποφασιστικά στη μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων όπως η *ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ* και *ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ*, η *ΚΕΟΣΟΕ* από τις Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές ενώσεις, η *ΚΥΔΕΠ*, η *ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗ* και η *ΣΚΟΠ* από τις Κοινοπραξίες, η *ΣΕΚΕ* (Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος), η *ΣΕΚΟΒΕ* (Συνεταιριστικά Εργοστάσια Κονσερβοποιίας Β.

Ελλάδος), η ΣΕΚΑΠ (Συνεταιριστική Εταιρεία Καπνού), η ΣΠΕΚΑ, η ΣΠΕ, η ΣΕΒΑ, η ΣΥΝΕΛ από τις συνεταιριστικές εταιρείες.

Όλο αυτό το οικοδόμημα των συνεταιριστικών οργανώσεων που κτίστηκε τα προηγούμενα χρόνια, άρχισε να καταρρέει την τελευταία εικοσαετία και έμειναν σήμερα κάποιες στέρες κολώνες του. Οι περισσότερες, από τις δραστηριότητες των παραπάνω συνεταιριστικών οργανώσεων πέρασαν στον ιδιωτικό τομέα με συνέπεια η ελεύθερη αγορά να δραστηριοποιείται ασύδοτα και να παρατηρείται μία προκλητικά πολλαπλάσια διαφορά μεταξύ των τιμών παραγωγού και των τιμών κατανάλωσης στα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα. Είναι αναγκαία σήμερα η ανασυγκρότηση των Συλλογικών Αγροτικών Οργανώσεων, έτσι που να μπορούν να θεμελιώσουν τον πιο κυρίαρχο ρόλο που πρέπει να έχουν σήμερα, να μπορούν να λειτουργήσουν σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα, σ' αυτό που λέγεται «απο το χωράφι στο ράφι».

ΝΟΜΟΙ⁶

Νόμος 921/1979:

- ✓ Αφορά αποκλειστικά τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και θεσπίστηκε κατόπιν απαίτησης του αγροτικού κόσμου για βελτίωση του Νόμου 602/1915.
- ✓ Επιτρέπει τους γεωργικούς συνεταιρισμούς να «αναλάβουν κάθε δραστηριότητα που ανάγεται στα πλαίσια του γεωργικού επαγγέλματος και προβλέπεται από το καταστατικό τους για την εξυπηρέτηση και προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας και την εξύψωση του κοινωνικού, επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των γεωργών – μελών τους».
- ✓ Για τη σύσταση του γεωργικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον δέκα άτομα, όμως για τη σύσταση και δεύτερου συνεταιρισμού στο ίδιο χωριό απαιτούνται 100 άτομα.
- ✓ Επιτρέπει (δεν απαγορεύει) την ύπαρξη περισσότερων από έναν γεωργικών συνεταιρισμών σε ένα χωριό ή περισσότερων από μία Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών σε έναν Νομό.

⁶

Νομοί: <http://docplayer.gr/6774701-Ptyhiaki-ergasia-thema-i-exelixi-ton-synetairismon-stin-ellada-kai-oi-prooptikes-toys-foitites-dalamitra-maria-a-m-242-07.html> σσ. 36 - 40

- ✓ Μέλη συνεταιρισμού – φυσικά πρόσωπα άνω των 18 ετών που ασκούν τη γεωργία ως κύριο ή ως δευτερεύον επάγγελμα.
- ✓ Ύψος συνεταιριστικής μερίδας τουλάχιστον 5000 δρχ. και σε ακριτικές περιοχές – νησιά 2500δρχ.

Νόμος 1541/1985

- ✓ Αφορά τις «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» και είναι ο δεύτερος νόμος που αφορά αποκλειστικά τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και αντικατέστησε τον προγενέστερο νόμο 921/1979.
- ✓ Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί μπορούν να αναλάβουν οποιαδήποτε δραστηριότητα που αποσκοπεί στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.
- ✓ Για τη σύσταση απαιτούνται τουλάχιστον πενήντα άτομα και μόνο για την σύσταση συνεταιρισμού ειδικού σκοπού, ο ελάχιστον αριθμός ιδρυτικών μελών είναι είκοσι.
- ✓ Δεν απαιτείται ίδρυση και δεύτερου αγροτικού συνεταιρισμού στο ίδιο χωριό ή δεύτερης ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών στον ίδιο νομό. Σε όσα χωριά υπάρχουν περισσότεροι από ένας συνεταιρισμοί και σε όσους νομούς περισσότερες από μία Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών συγχωνεύονται. Από τον κανόνα υπάρχουν εξαιρέσεις όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι.
- ✓ Μέλη συνεταιρισμού φυσικά πρόσωπα που διακρίνονται σε τακτικά και ειδικά μέλη. Δεν επιτρέπεται σε νομικά πρόσωπα να γίνουν μέλη.
- ✓ Ύψος συνεταιριστικής μερίδας τουλάχιστον 25.000 δρχ, και σε ειδικές περιοχές 10.000 δρχ.
- ✓ Για την ανάδειξη μελών Διοικητικού Συμβουλίου ή του εποπτικού συμβουλίου χρησιμοποιείται το σύστημα των συνδυασμών και δικαίωμα εκλογής έχουν μόνον τα τακτικά μέλη.
- ✓ Η εκπροσώπηση των μελών του συνεταιρισμού στις γενικές συνελεύσεις είναι μόνο αυτοπρόσωπη. Απαγορεύεται η εξουσιοδότηση.

Νόμος 1667/1986:

- ✓ Νόμος για τους αστικούς συνεταιρισμούς, είναι ο πρώτος και μοναδικός συνεταιριστικός νόμος που αναφέρεται αποκλειστικά στους αστικούς συνεταιρισμούς.
- ✓ «Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση
- ✓ Αστικοί συνεταιρισμοί είναι κυρίως: παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί, τουριστικοί.
- ✓ Για τη σύσταση αστικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον (15) πρόσωπα και η εγγραφή νέων μελών εγκρίνεται από την επόμενη γενική συνέλευση.
- ✓ Η εκλογή μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου γίνεται είτε με ενιαίο ψηφοδέλτιο ή με ψηφοδέλτια συνδυασμών.
- ✓ Η εποπτεία των αστικών συνεταιρισμών ανήκει στο Υπουργείο Οικονομικών

Νόμος 2169/1993:

- ✓ Αφορά αποκλειστικά τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και αντικατέστησε τον νόμο 1541/1985.
- ✓ Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις μπορούν να αναλάβουν οποιαδήποτε δραστηριότητα για την επίτευξη του σκοπού τους, δηλαδή:
 - Παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων,
 - Παραγωγή και προμήθεια των γεωργικών εφοδίων,
 - Κατασκευή και προμήθεια των μέσων αγροτικής παραγωγής και βιοτικής ανάγκης.
- ✓ Για τη σύσταση απαιτούνται τουλάχιστον (20) άτομα.
- ✓ Οι εκλογές για ανάδειξη του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου διεξάγονται με ενιαία ψηφοδέλτιο.

Νόμος 2810/2000:

- ✓ Αφορά τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις και παρουσιάζει εξέλιξη βασικών σημείων της νομοθεσίας για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.
- ✓ Σύμφωνα με το πρώτο άρθρο του νόμου 2810/2000 αναφέρεται ο ορισμός του συνεταιρισμού ως εξής: «Η Αγροτική Συνεταιριστική Οργάνωση (Α.Σ.Ο.) είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία βοήθεια των μελών της, την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους μέσω μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης. Οι Α.Σ.Ο αναπτύσσουν κάθε είδους δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών τους στο πλαίσιο του νόμου και του καταστατικού τους».
- ✓ Ουσιαστικά, ο ορισμός είναι σχεδόν ταυτόσημος με τον ορισμό που περιέχεται στη Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Ταυτότητα των Συνεταιρισμών και έτσι δίνεται λύση στο πρόβλημα της πολυμορφίας των ορισμών για τους συνεταιρισμούς που υπήρχαν όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και Διεθνώς.
- ✓ «Για τη σύσταση του αγροτικού συνεταιρισμού απαιτείται η σύνταξη καταστατικού και η υπογραφή από επτά μέλη τουλάχιστον, που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 του νόμου καθώς και η έγκρισή του από το Ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού». Με βάση το συγκεκριμένο άρθρο γίνεται αντιληπτό ότι χρειάστηκαν είκοσι χρόνια αναφορικά με τη θέσπιση του ελάχιστου αριθμού ιδρυτικών μελών των αγροτικών συνεταιρισμών, ώστε να διαλυθούν οι ψευδαισθήσεις ότι με τον καθορισμό μεγάλου αριθμού ιδρυτικών μελών αποφεύγεται η πολυδιάσπαση και δημιουργούνται μεγάλοι συνεταιρισμοί.
- ✓ Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν φυσικά πρόσωπα που έχουν πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία, απασχολούνται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας που εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού, πληρούν τους όρους τους καταστατικού και αποδέχονται να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του. Εφόσον προβλέπεται από το καταστατικό μπορεί να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού νομικά πρόσωπα που έχουν ως καταστατικό σκοπό την άσκηση επιχείρησης αγροτικής παραγωγής, η οποία εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού.

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Σχολικοί συνεταιρισμοί

Οι σχολικοί συνεταιρισμοί είναι ελεύθερες ενώσεις μαθητών που έχουν στόχο να οργανώσουν από κοινού μικρές επιχειρήσεις ή άλλες παραγωγικές εργασίες με την καθοδήγηση και τη συμπαράσταση του/της δασκάλου/δασκάλας τους. Μέσα από τη συμμετοχή καλλιεργείται η αγαθή συνεργασία, η αλληλεγγύη, η αυτενέργεια, η πρωτοβουλία και η επινοητικότητα, ενώ τα αγαθά που προκύπτουν από τις εργασίες του συνεταιρισμού χρησιμοποιούνται με πνεύμα κοινωνικό για την εξυπηρέτηση του συνόλου των μελών του σχολείου ή του τόπου που βρίσκεται το σχολείο. Αν υπάρχει οικονομική δυνατότητα, οι σχολικοί συνεταιρισμοί μπορούν να διαθέσουν ποσά για πλατύτερους κοινωνικούς ή εθνικούς σκοπούς, για έργα αλληλοβοήθειας και αλληλεγγύης.

Όσοι εργάζονται και υποστηρίζουν την προσπάθεια του σχολικού συνεταιρισμού ελπίζουν ότι το σύστημα αυτό θα χαρίσει εκπαίδευση φυσική και αβίαστη, μέσα σε μια ατμόσφαιρα που θα εξασφαλίζεται η αυτενεργός μάθηση και η ελεύθερη πρωτότυπη έκφραση. Ότι θα βοηθήσει τα παιδιά, με την αυτόβουλη δημιουργική εργασία, να διατηρήσουν και να καλλιεργήσουν το καθένα τους βαθύτερα την πρωτοτυπία της προσωπικότητάς τους ακέραια και ζωντανή⁷

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του Ν. 1566/1985, σχολικός συνεταιρισμός είναι θεσμός κοινωνικής ζωής του σχολείου και ελεύθερη ένωση των μαθητών. Βασίζεται στην έμφυτη κοινωνικότητα του παιδιού, την ελεύθερη συμμετοχή, την αμοιβαία κατανόηση και τον αλληλοσεβασμό. Εφαρμόζει τις αρχές της αυτοδιοίκησης και των δημοκρατικών

⁷ Φωτεινή Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής, ΠΑΣΕΓΕΣ (Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσεως), Αθήνα 1955, σελ. 9.

διαδικασιών. Στο πλαίσιο του σχολικού συνεταιρισμού, οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλους και ευθύνες. "Ο σχολικός συνεταιρισμός προσπαθεί να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες, ώστε ο μαθητής να επιδιώκει και να θεωρεί τη συμμετοχή του ευγενή φιλοδοξία. Να χαιρέται για τη δική του συμβολή και προσφορά και παράλληλα να απολαμβάνει την αποδοχή και την αναγνώριση των άλλων"⁸.

4.2 Διακρίσεις σχολικών συνεταιρισμών

Οι σχολικοί συνεταιρισμοί, σύμφωνα με τον Α. Κλήμη⁹, μπορούν να διακριθούν σε συνεταιρισμούς των οποίων τα μέλη είναι ενήλικες (δάσκαλοι, γονείς κλπ.) και σε συνεταιρισμούς των οποίων τα μέλη είναι μαθητές. Αναλυτικότερα:

1. Οι σχολικοί συνεταιρισμοί με μέλη τους γονείς ή τους κηδεμόνες ανήκουν στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς (με την ευρεία έννοια) και μπορούν να υπάρξουν σε χώρες όπου η εκπαίδευση δεν παρέχεται από το κράτος ή δεν παρέχεται αποκλειστικά από το κράτος. Σκοπό έχουν να καταστήσουν δυνατή τη λειτουργία σχολείων και επομένως φροντίζουν για την ίδρυση σχολείων, την πρόσληψη διδακτικού προσωπικού, την προμήθεια χρήσιμων σχολικών ειδών. Αντικειμενικός τους σκοπός είναι να πετύχουν την καλύτερη εκπαίδευση με όρους καλύτερους από εκείνους, αν δεν υπήρχε ο συνεταιρισμός.

Οι σχολικοί συνεταιρισμοί με μέλη εκπαιδευτικούς ανήκουν στην κατηγορία των συνεταιρισμών εργασίας, δηλαδή στους συνεταιρισμούς εκείνους όπου συνενώνονται μεμονωμένοι παραγωγοί υπηρεσιών για να πετύχουν τα ωφέληματα που προκύπτουν από τον συνεταιρισμό.

2. Οι σχολικοί συνεταιρισμοί με μέλη μαθητική νεολαία αποτελούν τους κατεξοχήν σχολικούς συνεταιρισμούς. Σε αυτούς οι μαθητές άλλοτε είναι παραγωγοί και άλλοτε καταναλωτές. Σημαντική διαφορά από τους συνεταιρισμούς ενηλίκων είναι ότι τα μέλη των σχολικών συνεταιρισμών είναι οι μαθητές/τριες και ότι δρουν μέσα στο σχολείο έχοντας έντονα εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

⁸ Χρ. Καγιάννης, Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Δημ. Σχ. Νεοχωρούδας, σελ. 3.

⁹ Αριστ. Ν. Κλήμη, Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα (τ. Β), εκδ. Ι. Πιτσιλός, Αθήνα 1985.

4.3 Θεμελιώδεις αρχές των σχολικών συνεταιρισμών

Οι αρχές που διέπουν τη λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών, όπως τις αναφέρει ο Δημήτρης Καμπασακάλης¹⁰ είναι οι παρακάτω:

- ✓ *Η αρχή της ελευθερίας.* Η λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών αφήνεται στην αυτενέργεια, την πρωτοβουλία και την ελευθερία των παιδιών.
- ✓ *Η αρχή της συνεργασίας.* Τα μέλη του σχολικού συνεταιρισμού πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, για την επίτευξη των κοινών στόχων.
- ✓ *Η αρχή της αυτοβοήθειας.* Τα παιδιά πρέπει στηρίζονται στις δικές τους δυνάμεις και με τις δικές τους ενέργειες να βοηθούν τον εαυτό τους.
- ✓ *Η αρχή της προσωπικής ένωσης.* Ο σχολικός συνεταιρισμός αποτελεί ένωση προσώπων (όχι κεφαλαίων) και συνένωση δραστηριοτήτων για πληρέστερη απόδοση.
- ✓ *Η αρχή της αυτευθύνης.* Επειδή τα παιδιά στηρίζονται στις δικές τους δυνάμεις έχουν και την ευθύνη για τη λειτουργία και τις επιδιώξεις του σχολικού συνεταιρισμού.
- ✓ *Η αρχή της αυτοδιοίκησης και της αυτοεποπτείας.* Αποτελεί συνέπεια της αυτοβοήθειας και της αυτευθύνης που οδηγούν στη λειτουργία του σχολικού συνεταιρισμού χωρίς εξωτερικούς περιορισμούς ή παρεμβάσεις.
- ✓ *Η αρχή της αλληλεγγύης.* Επιδίωξη των σχολικών συνεταιρισμών αποτελεί η κοινωνική δράση των παιδιών και η εκδήλωση πνεύματος αλληλεγγύης.
- ✓ *Η αρχή της δικαιοσύνης.* Όλα τα μέλη του συνεταιρισμού έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- ✓ *Η αρχή της καθοδήγησης.* Ο συνεταιρισμός πρέπει να κατευθύνει τα μέλη του στην υλοποίηση των στόχων του και στην εφαρμογή των αρχών και των διαδικασιών που προβλέπει.
- ✓ *Η αρχή της μη διανομής κερδών.* Ο σχολικός συνεταιρισμός δεν αποβλέπει σε κέρδη και η διανομή κερδών θα καταργούσε το ουσιαστικό του νόημα και περιεχόμενο.

10

Δημ. Καμπασακάλης, Μαθητικός συνεταιρισμός, Θεσσαλονίκη, 1984, σσ. 19-20.

4.4 Σκοποί των σχολικών συνεταιρισμών

Οι σκοποί των σχολικών συνεταιρισμών μπορούν να διακριθούν σε γενικούς και ειδικούς είναι:

1. Γενικοί σκοποί είναι:

- ✓ Η διαπαιδαγώγηση των μαθητών/τριών με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης.
- ✓ Η ανάληψη πρωτοβουλιών και η ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης.
- ✓ Η γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας.
- ✓ Η εξοικείωση και ο εθισμός των μαθητών/τριών στο πνεύμα της αυτοδιαχείρισης και της κοινωνικοποιημένης σχολικής ζωής.
- ✓ Η εξοικείωση με τα χρήματα, η κοινή χρήση αυτών και μέσα από την τήρηση αρχείων εσόδων-εξόδων, η υιοθέτηση της φιλοσοφίας πως τα χρήματα πρέπει να χρησιμοποιούνται με σύνεση.
- ✓ Η γνώση πως για την υλοποίηση ενός σχεδιασμένου έργου απαιτούνται τάξη, υπομονή και επιμονή.
- ✓ Η δημιουργία μιας ευχάριστης σχολικής ζωής.

2. Ειδικοί σκοποί είναι:

- ✓ Η ανάληψη πρωτοβουλιών για την καθαριότητα των χώρων του σχολείου και της περιοχής γύρω από αυτό.
- ✓ Ο εξωραϊσμός του σχολείου και ο εμπλουτισμός του εξοπλισμού του.
- ✓ Η στήριξη των συμμαθητών/τριών και η ικανοποίηση των διαφόρων αναγκών τους.
- ✓ Η πρωτοβουλία και η συμμετοχική δράση σε προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος.
- ✓ Η ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της σχολικής και γενικότερα της κοινωνικής ζωής που θα είναι σύμφωνη με τους σκοπούς του συνεταιρισμού.
- ✓ Η συμμετοχή σε προγράμματα ευρωπαϊκού επιπέδου και η συνεργασία με άλλα σχολεία, εντός και εκτός της χώρας, για την επίτευξη κοινών στόχων.

4.5 Μορφές σχολικών συνεταιρισμών

Για την πραγμάτωση των σκοπών του, ο σχολικός συνεταιρισμός, παίρνει διάφορες μορφές και χρησιμοποιεί διάφορα μέσα, όπως:

- ✓ Δημιουργία και λειτουργία σχολικής βιβλιοθήκης.
- ✓ Έκδοση σχολικής εφημερίδας, περιοδικών ή συγγραμμάτων.
- ✓ Οργάνωση σχολικών γιορτών, εκθέσεων, εκδρομών.
- ✓ Οργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων.
- ✓ Ανάπτυξη πρωτοβουλιών έργων κοινωνικής ανάπτυξης (αναδάσωση, προστασία μνημείων πολιτισμού και δημιουργία έργων αναβάθμισης της ποιότητας ζωής τους).
- ✓ Προμήθεια εξοπλισμού και άλλου υλικού για τις ανάγκες εκπαίδευσης των μελών του.
- ✓ Ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων στα πλαίσια της σχολικής και γενικότερα της κοινωνικής ζωής, όπως χειροτεχνία, σχολικό κήπο, ζωοτεχνία, πρατήριο ειδών, κυλικείο, έργα πολιτισμού.
- ✓ Ανάπτυξη κάθε δραστηριότητας που θα είναι σύμφωνη με τους σκοπούς του σχολικού συνεταιρισμού.

4.6 Πρωτοπόροι παιδαγωγοί και συνεταιριστές

4.6.1 Johan Amos Comenius (1592-1670)

Η λειτουργία του σχολικού συνεταιρισμού θέτει σε πρακτική εφαρμογή βασικές παιδαγωγικές αρχές. Κορυφαίοι παιδαγωγοί από την εποχή ήδη της Αναγέννησης, έχουν υποστηρίξει το θεωρητικό πλαίσιο που στήριξε αργότερα το σχολικό συνεταιρισμό. Ο Τσέχος Ιωάννης Αμός Κομένιος (Comenius 1592-1670) είχε τονίσει ότι το σχολείο της βασικής παιδείας πρέπει να καλλιεργεί σε όλα τα παιδιά - ανεξάρτητα από την κοινωνική θέση, την οικονομική κατάσταση, το φύλο ή το ενδεχόμενο μελλοντικό τους επάγγελμα - τις αρετές και τις ικανότητες που θα τα καταστήσουν ικανά να σκέφτονται μόνα τους και να μπορούν αργότερα να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες και τα προβλήματα της ζωής. Το σχολείο πρέπει να υπηρετεί όχι μόνο τα παιδιά των ευγενών και των αστών, αλλά και τα παιδιά των αγροτών και των εργατών. Ο ίδιος είχε υποστηρίξει ότι το σχολείο της βασικής παιδείας

οφείλει να διασαφηνίζει, να συστηματοποιεί, να βαθαίνει και να πλουτίζει την πρώτη μορφωτική προσπάθεια που τα παιδιά αποκτούν από την εμπειρία και την προσχολική ζωή τους. Εξάλλου, κατά τον Comenius, η γνώση είναι στερεή και βαθιά όταν το παιδί την κατακτά με δική του παρατηρητικότητα, έρευνα και προσωπική προσπάθεια, ενώ η θεωρητική διδασκαλία και μάθηση πρέπει να συμπληρώνεται με την πρακτική άσκηση και εφαρμογή και με δημιουργική εργασία.

Η συνεισφορά του Comenius στην παιδαγωγική σκέψη είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς από το 17^ο αιώνα "ζητούσε από την παιδεία να δίνει την απαραίτητη ηθική μόρφωση που οδηγεί προς την αδελφική συνεννόηση, την ανθρώπινη αλληλεγγύη, την ειρηνική ζωή, προς την αναγέννηση του κόσμου"¹¹. Ακόμη είχε προτείνει τη Δημιουργία ενός Διδακτικού Κολεγίου που θα πλαισιωνόταν από σοφούς, οι οποίοι θα είχαν ως χρέος τους να κατευθύνουν τις επιστημονικές ανακαλύψεις για το καλό του ανθρώπινου γένους.

4.6.2 Johann - Heinrich Pestalozzi (1746-1827)

Πρόδρομος του σχολικού συνεταιρισμού θεωρείται ο Ελβετός παιδαγωγός Ιωάννης Ερρίκος Πεσταλότσι (1746-1827). Επηρεασμένος από τη φιλοσοφία του Ζαν Ζακ Ρουσσώ και συγκεκριμένα από το έργο "Emile", το μεγαλύτερο παιδαγωγικό έργο της εποχής, και από το σύνθημα "επιστροφή στη φύση", ιδρύει το 1774 στην έπαυλή του στο Άργκαου της Ελβετίας πρωτότυπο εκπαιδευτήριο για τη μόρφωση και τη διαπαιδαγώγηση των φτωχών αγροτόπαιδων. Ο Πεσταλότσι ξεκίνησε με τη βαθιά πεποίθηση ότι η ίδια η ζωή και η κοινωνία είναι παράγοντες αγωγής, ότι οι άνθρωποι πρέπει να καθοδηγούνται προς την αυτοβοήθεια και ότι η μόρφωση πρέπει να στηρίζεται στην εμπειρία από την πραγματικότητα της ζωής και να ανταποκρίνεται όχι μόνο στις πνευματικές αλλά και στις πρακτικές ανάγκες των παιδιών. Παιδαγωγικός στόχος του ήταν "να κεντρίσει το ενδιαφέρον των παιδιών για μάθηση μέσα από τη χειρωνακτική εργασία"¹². Στο σχολείο αυτό παράλληλα προς τη θεωρητική διδασκαλία, όπου τα παιδιά διδάσκονταν ανάγνωση, γραφή, αριθμητική και μαθήματα σκέψης και ομιλίας, οι μαθητές έπαιρναν και πρακτική κατεύθυνση μέσω της εργασίας. Έτσι το καλοκαίρι απασχολούνταν με τον καθαρισμό των

¹¹ Φωτ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί συνεταιρισμοί... ό.π., σελ. 132

¹² Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 130

κτημάτων από τα αγριόχορτα και το χειμώνα με την παραγωγή υφαντών σε υφαντουργικό εργαστήριο. Τα οφέλη από την εργασία αυτή χρησιμοποιούνταν για την κάλυψη των αναγκών των μαθητών και εν μέρει του ιδρύματος, και απώτερη επιδίωξη του Πεσταλότσι ήταν οι νεαροί τρόφιμοι του σχολείου του να πετύχουν με την εργασία τους την πλήρη οικονομική αυτάρκεια. Έτσι ο Πεσταλότσι παράλληλα με την πνευματική ανάπτυξη και την ηθική καλλιέργεια των παιδιών, είχε θέσει ως αρχές αγωγής και την εργασία, τη συνεργασία και την αυτοβοήθεια, δηλαδή τις αρχές του σχολικού συνεταιρισμού.

Το σχολείο αυτό, αλλά και άλλα τρία παρόμοια σχολεία που ίδρυσε στη συνέχεια, έκλεισαν λόγω της έλλειψης οικονομικών μέσων και διαχειριστικής ικανότητας.

"Στο επίκεντρο της παιδαγωγικής του μεθόδου βρίσκεται η 'ενεργός' αυτοβοήθεια¹³". Προσπαθούσε μέσα από τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών και των νέων να βρει το δρόμο που οδηγεί στη διαπαιδαγώγηση ολόκληρου του λαού. Την άποψη αυτή την υποστηρίζει στο διήγημα "Λιενχαρντ και Γερτρούδη" (1781), στο οποίο επιχειρεί επίσης να "ευαισθητοποιήσει την εξουσία για μια καλύτερη μόρφωση του λαού"¹⁴. Πίστευε ότι "ο άνθρωπος οφείλει να οδηγηθεί προς την Αυτοβοήθεια μέσω της συνεργασίας"¹⁵ και υιοθετώντας την κοινωνική αντίληψη του Αριστοτέλη πίστευε ότι ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, ανήκει στο κοινωνικό σύνολο και πρέπει να επιδιώκει την κοινωνική συμμετοχή και δραστηριοποίηση. Το παράδειγμα του Πεσταλότσι επηρέασε βαθύτατα τους κοινωνιολόγους της εποχής και ανάμεσά τους τούς θεμελιωτές του Συνεργατισμού, όπως ο R. OWEN και ο W. KING.

4.6.3 Robert Owen (1771-1858)

Ο Robert Owen (1771-1858) αποτέλεσε μία έντονη και χαρισματική προσωπικότητα της αγγλικής κοινωνίας. Θεωρήθηκε από πολλούς ως ουτοπιστής. Έδινε έμφαση στο κοινωνικό αίσθημα του ανθρώπου και υποστήριζε ότι "η αληθινή καλώς εννοούμενη

¹³ Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 133

¹⁴ Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 132

¹⁵ Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 134

ευτυχία του καθενός μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη συνειδητή προσφορά υπηρεσιών προς το σύνολο"¹⁶.

Μέσα από ρηξικέλευθες επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες στέφονται από επιτυχία, έγινε το 1800 εργοστασιάρχης στη New Lanark, όπου του δόθηκε η ευκαιρία να εφαρμόσει στην πράξη την κοινωνική του θεωρία, μέσω της δωρεάν διδασκαλίας και της διαπαιδαγώγησης των παιδιών των εργατών του εργοστασίου του, της μείωσης των ωρών εργασίας των παιδιών αυτών και της απαγόρευσης της εργασίας παιδιών κάτω των δέκα ετών. Ο στόχος του ήταν παρόμοιος με εκείνον του προσωπικού του φίλου Pestalozzi, δηλαδή η βελτίωση των συνθηκών ζωής όλων και ιδιαίτερα των παιδιών.

4.6.4 William King (1786-1856)

Ο William King (1786-1856) επηρεασμένος και αυτός από τον Πεσταλότσι ίδρυσε μαζί με άλλους μία σχολή για φτωχά αγόρια και κορίτσια, στα οποία δίνονταν "κοινά μαθήματα και σωστή διαπαιδαγώγηση"¹⁷. Το 1825 ίδρυσε στο Brighton δεύτερη σχολή για την επιμόρφωση των εργατών, στην οποία δίδασκε και ο ίδιος μαθηματικά και φιλοσοφία. Πίστευε¹⁸ ότι "ο συνεταιρισμός οφείλει να εργαστεί για την ηθική αναγέννηση του ανθρώπου" και τόνιζε ότι "το σχολείο εργάζεται με στόχο να καλλιεργήσει το πνεύμα των παιδιών, ενώ ο συνεταιρισμός την ψυχή και το χαρακτήρα τους". Για την ολόπλευρη λοιπόν ανάπτυξη της προσωπικότητας των ανθρώπων πρότεινε "ο Συνεργατισμός να διδάσκεται στα σχολεία, ώστε οι άνθρωποι να ολοκληρώνονται τόσο πνευματικά, όσο και ηθικά" και αυτό γίνεται γιατί "όταν ένας μαθητής μπαίνει σ' ένα συνεταιρισμό, δέχεται μια καινούργια σχέση με τους συνεταιρισμένους συμμαθητές του και η καινούργια αυτή σχέση γίνεται αμέσως η πηγή της ηθικότητάς του"¹⁹.

¹⁶ Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 41

¹⁷ Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 56

¹⁸ Στ. Μαριάδης, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΠΟΣΤΟΛΗ-η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 61

¹⁹ Δημ. Καμπασακάλης, Μαθητικός συνεταιρισμός..., ό.π., σελ. 78

4.6.5 John Dewey (1859-1952)

Καθοριστική για τον θεσμό του σχολικού συνεταιρισμού ήταν η συμβολή του Αμερικανού φιλοσόφου, ψυχολόγου και παιδαγωγού John Dewey (Τζον Ντιούι). Το λεγόμενο κίνημα της «Νέας Αγωγής» που εμπνεύστηκε και υλοποίησε θέτει το παιδί και τις ανάγκες του στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το «Νέο Σχολείο» προβάλλει τη βιωματική και ομαδοσυνεργατική μάθηση, ασκεί κριτική στις πειθαρχικές μεθόδους του παραδοσιακού σχολείου και πραγματώνει την ισότητα των φύλων. Επιπλέον, επιδιώκει τη σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα και καταξιώνει τη χειρωνακτική εργασία σε αντιδιαστολή με τον ακαδημαϊσμό. Στο πλαίσιο των «σχολείων εργασίας» του Dewey, τα παιδιά, μεταξύ άλλων, ανέλαβαν την έκδοση τοπικών εφημερίδων, λειτουργούσαν τυπογραφεία, καλλιεργούσαν χωράφια, μαγείρευαν και έραβαν. Κύρια μεθοδολογική αρχή του «σχολείου εργασίας» ήταν ότι οι μαθητές μαθαίνουν στην προσπάθειά τους να λύσουν κοινωνικά προβλήματα.

Ο πραγματισμός που πρεσβεύει ο Αμερικανός παιδαγωγός τονίζει τη δημοκρατική συγκρότηση της αναζήτησης της γνώσης, μέσω της συλλογικής εργασίας. Ο Dewey πιστεύει ότι το προσωπικό βίωμα του μαθητή, ενταγμένου στη σχολική ομάδα, τον κινητοποιεί, ώστε να συμβάλλει ενσυνείδητα στη βελτίωση της κοινής σχολικής ζωής²⁰. Το σχολείο λοιπόν έρχεται να καλύψει και αυτή την ανάγκη για δημοκρατική συγκρότηση της κοινωνίας. «Όταν το σχολείο βάζει το κάθε παιδί της κοινωνίας να γίνει μέλος μιας τέτοιας μικρής κοινότητας και το εκπαιδεύει ανάλογα ποτίζοντας το με το πνεύμα της κοινωνικής εξυπηρέτησης και εφοδιάζοντας το με τα απαραίτητα στοιχεία για μια πραγματική αυτοκυβέρνηση, τότε θα έχουμε την πιο σίγουρη και την πιο καλή εγγύηση πως θα δημιουργηθεί μια ευρύτερη κοινωνία αρμονική, αξιαγάπητη και πραγματικά πολιτισμένη²¹». Η μέριμνα για μια καλύτερη ζωή μπορεί να περάσει μέσα από το νέο σχολείο, όπου το παιδί εξασκείται καθημερινά στις δημοκρατικές έννοιες, στον τρόπο της προσέγγισης των πνευματικών-κοινωνικών περιεχομένων καθώς και στον τρόπο οργάνωσης της κοινοτικής ζωής²².

²⁰ John Dewey, Εμπειρία και Εκπαίδευση (μτφ. Λεάνδρος Πολενάκης), εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1990, σσ. 10-12

²¹ John Dewey, Το σχολείο και η κοινωνική πρόοδος (μτφ. Ζήσης Τ.), εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1945, σελ. 19

²² Rohrs H., Το κίνημα της προοδευτικής εκπαίδευσης (μτφ. Δεληκώστας Κ.-Μουζάκης Σ.), εκδ. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 1990, σελ. 58

4.7 Η Εξέλιξη των σχολικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα

4.7.1 Προπολεμική περίοδος (1924 - 1940)

Ιστορικά στοιχεία

Η χρονική περίοδος που οριοθετείται από το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, τη Μικρασιατική καταστροφή και την έναρξη του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, χαρακτηρίζεται από πολιτική αστάθεια, αύξηση του πληθυσμού με πολλούς πρόσφυγες, λήψη ανάλογων μέτρων για την αποκατάστασή τους και προσφυγή σε ξένες τράπεζες για την εξασφάλιση δανείων. Λόγω της οικονομικής, αλλά και της γενικότερης κρίσης των θεσμών, το εμπόριο κάμφθηκε, η υποτίμηση του νομίσματος μαζί με τη χαμηλή αγοραστική δύναμη παρέσυρε τη βιομηχανία και τη ναυτιλία, ενώ με απανωτά στρατιωτικά κινήματα επανήλθε η βασιλεία και επικράτησε το καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου, δηλαδή η δικτατορία του Ι. Μεταξά²³.

Μέσα σε αυτό το θολό και συγκεκριμένο τοπίο παρατηρούνται οι πρώτες προσπάθειες εφαρμογής της λειτουργίας των σχολικών συνεταιρισμών. Κατά την περίοδο αυτή "μερικοί φωτισμένοι διδάσκαλοι, οπαδοί της συνεταιριστική ιδεολογίας, είχαν δημιουργήσει εις μερικά σχολεία - κυρίως εις μικρά χωρία - σχολικούς συνεταιρισμούς"²⁴. Κυρίαρχος σκοπός των συνεταιρισμών αυτών ήταν να εξυπηρετήσουν τις υλικές ανάγκες των μαθητών με προμήθεια βιβλίων, γραφικής ύλης, ειδών χειροτεχνίας και φαρμάκων. Τους πόρους των συνεταιρισμών αυτών αποτελούν η εισφορά των μελών, η λειτουργία πρατηρίου και η καλλιέργεια του σχολικού κήπου. Οι πρωτεργάτες αυτοί δάσκαλοι, με παιδαγωγική διαίσθηση, προσπάθησαν να εμφυσήσουν στους μαθητές τους πως ο σχολικός συνεταιρισμός αποτελεί πολύτιμο μέσο αγωγής, πως τα ωθεί στην εργασία και καλλιεργεί το πνεύμα της συνεργασίας και της αλληλεγγύης.

Αξιόλογες εφαρμογές παρατηρούνται σε όλη την ελληνική επικράτεια. Σύμφωνα με στοιχεία που υπάρχουν στο περιοδικό "Συνεταιριστής"²⁵, σχολικοί συνεταιρισμοί με την καθοδήγηση πρωτοπόρων δασκάλων, λειτουργούν σε αγροτικές περιοχές της Θεσσαλονίκης, της Βέροιας, της Κοζάνης, της Φλώρινας, της Κόνιτσας, της Πρέβεζας, της

²³ Ιστορία Γ' τάξης Γενικού Λυκείου (Β' έκδοση 2008), ΟΕΔΒ, σσ.106-107.

²⁴ Φωτεινή Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής..., ο.π., σελ. 7.

²⁵ Περιοδικό «Συνεταιριστής», 1938, σελ. 18

Χαλκίδας, της Κορινθίας και του Κίτσαμου Χανίων. Άξιο αναφοράς λόγου είναι πώς όλα τα προαναφερθέντα σχολεία αποτελούν σχολεία της υπαίθρου, καθώς η ίδρυση και η εύρυθμη λειτουργία στις περιοχές αυτές είναι ευκολότερη λόγω "του περιορισμένου αριθμού μαθητών, της ευχέρειας δημιουργίας σχολικού κήπου, καλλιέργειας σχολικού αγρού, διατροφής ζώων"²⁶, αλλά κυρίως λόγω "της λειτουργίας εις την έδρα του σχολείου τοπικού συνεταιρισμού ενηλίκων, ο οποίος ημπορεί να καθοδηγεί, να ενισχύει και να προσφέρει το παράδειγμά του εις τον σχολικών συνεταιρισμών"²⁷. Αυτοί οι συνεταιρισμοί ενηλίκων, οφείλουν, σύμφωνα με τον Ευαγγέλιο Παπανούτσο, "να προσφέρουν στην Ελλάδα ένα πολύ μεγάλο και ανεκτίμητο πράγμα: την αγωγή των μαθητών, τις βάσεις της παιδείας του ανθρώπου"²⁸.

Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιοι από τους σχολικούς συνεταιρισμούς της περιόδου αυτής, το έτος ίδρυσής τους, καθώς και τα ονόματα των δασκάλων που πρωτοστάτησαν, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν:

1. Δημοτικό Σχολείο Γοργόμυλου Πρέβεζας, δάσκαλος Ευάγγελος Παπαϊωάννου, έτος ίδρυσης 1924. Λειτουργήσε μέχρι το 1927, όταν απομακρύνθηκε από το σχολείο ο ιδρυτής του συνεταιρισμού δάσκαλος. Αφετηρία για την ίδρυση του συνεταιρισμού ήταν η πρόθεση του δασκάλου να δώσει νέα ζωή στο σχολείο του και να δημιουργήσει σε αυτό κοινωνική ζωή, όπου τα παιδιά θα μπορούσαν να μνηθούν στη ζωή με την πράξη μέσα στη δική τους σχολική κοινωνία. Ιδρύθηκε μαθητικό ταμειούτσιο, μαθητικός προμηθευτικός συνεταιρισμός, μαθητικό συνεταιριστικό πρατήριο, μαθητικό κουρείο, μαθητική βιβλιοθήκη και σχολικός κήπος.
2. Δημοτικό Σχολείο Πολύμυλου Κοζάνης, δάσκαλος Ι. Τριανταφυλλίδης, έτος ίδρυσης 1925. Λειτουργούσε τουλάχιστον έως και το 1937 και ξεκίνησε από τη θέληση του δασκάλου να στρέψει τους μαθητές του σε τρόπους διαπαιδαγώγησης με ομαδική, πνευματική και χειρωνακτική συνεργασία. Στην αρχή δημιουργήθηκε σχολικός κήπος, έγινε εμβολιασμός των οπωροφόρων δέντρων και ακολούθησε η ίδρυση μαθητικού πρατηρίου γραφικής ύλης.

²⁶ Φωτεινή Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής..., ο.π., σελ. 18.

²⁷ Φωτεινή Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής..., ό.π., σελ. 19.

²⁸ Περιοδικό «Συνεταιριστής», άρθρο του Ε. Π. Παπανούτσου: Η Βοήθεια των συνεταιρισμών για την αγωγή των νηπίων, τεύχος 6, Αθήνα, Φεβρουάριος 1947, σελ. 22.

3. Αναγνωστοπούλειο Γεωργικό σχολείο Κόνιτσας Ηπείρου, έτος ίδρυσης 1929. Σκοπός του μαθητικού συνεταιρισμού ήταν να δώσει άμεσα οφέλη στα μέλη του και να τα εκπαιδεύσει πρακτικά στη λειτουργία του συνεταιρισμού, ώστε να γίνουν συνεταιριστικά στελέχη μετά την αποφοίτησή τους, λαμβάνοντας μέρος στην οργάνωση και τη διοίκηση των γεωργικών συνεταιρισμών του χωριού τους, καθώς και στην κοινοτική αυτοδιοίκηση. Μέλη του ήταν υποχρεωτικά όλοι οι μαθητές του σχολείου. Ο συνεταιρισμός διαχειριζόταν εμπορεύματα, είχε λογιστικά βιβλία, ταμείο, αποθήκη, έδινε πιστώσεις, δεχόταν καταθέσεις, διέθετε τα προϊόντα των συνεταίρων και είχε μαθητικό δικαστήριο. Μέσω της συνεργασίας, οι μαθητές αποκτούσαν έμπρακτα γνώσεις γεωργικής οικονομίας, μάθαιναν να κρατούν λογαριασμούς κλπ, αποκτούσαν αμοιβαία πίστη και τις αρετές της συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας και της αλληλεγγύης. Ο συνεταιρισμός αυτός λειτούργησε ως τον Οκτώβριο του 1940, όταν το σχολείο αναγκάστηκε να σταματήσει τη λειτουργία του εξαιτίας του πολέμου. Από τη σχολική χρονιά 1953-1954 το σχολείο άρχισε να λειτουργεί ξανά και την περίοδο 1955-1956 σύστησε εκ νέου τον μαθητικό του συνεταιρισμό.
4. Δημοτικό Σχολείο Λαιμού Φλώρινας, δάσκαλος Λάζαρος Βαφειάδης, έτος ίδρυσης 1935. Είχε πλούσια δραστηριότητα, όπως προμήθεια φθηνών ή και δωρεάν φαρμάκων, φροντίδα για την υγεία των παιδιών, οργάνωση μαθητικών συσσιτίων, σχολικού κήπου, πρατηρίου σχολικών ειδών, δεντροφυτεύσεων, κυκλοφορία σχολικού περιοδικού, συγκέντρωση λαογραφικού και ιστορικού υλικού, συνεργασία με τους τοπικούς παράγοντες και φορείς, όπως η Εκκλησία, η Κοινότητα, η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών, ο γιατρός του χωριού, ο νομάρχης, οι γονείς κλπ. Παράλληλα επιδιωκόταν ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών και η κοινωνική αγωγή. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι πριν από τη σύσταση του σχολικού συνεταιρισμού, ο δάσκαλος φρόντισε να μυήσει τα παιδιά στη συνεταιριστική ιδέα, ώστε να κατανοήσουν τη σημασία και την αξία της, μέχρι να παρουσιαστεί η κατάλληλη ευκαιρία για να γίνει η ιδέα πράξη. Γενικά ο συνεταιρισμός του Δημοτικού Σχολείου στο Λαιμό Φλώρινας "δεν περιορίστηκε στο αντίκρισμα των υλικών αναγκών των μελών του, αλλά υψώθηκε σε σύστημα αγωγής άξιο για κάθε έπαινο"²⁹.

²⁹ Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί συνεταιρισμοί, ΠΑΣΕΓΕΣ(Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως),Αθήνα 1978, σελ.55.

5. Δημοτικό Σχολείο Μελισσίου Κορινθίας, δάσκαλος Γ. Παπαγεωργίου. Είχε αξιόλογη γεωργική δράση και βοήθησε ποικιλότροπα το σχολείο (βελτίωση του κτιρίου, πλουτισμός εποπτικών μέσων διδασκαλίας κλπ). "Η γεωργική απασχόληση αποσκοπούσε να καλλιεργήσει στα παιδιά συνειδητή αγάπη στη φύση και στην αγροτική ζωή και να τα συνδέσει στενότερα με το χωριό τους. Πλάι στις γεωργικές, εξαιρετική θέση είχαν και ποικίλες άλλες χειροτεχνικές εργασίες. Ο τρόπος της λειτουργίας του συνεταιρισμού ασκούσε τα παιδιά στην αυτοδιοίκηση, τα μούσε στο συνεταιριστικό πνεύμα, τους έδινε οικονομική μόρφωση, ιδιαίτερα γεωργοοικονομική, τα συνήθιζε να κρατούν διαχειριστικά βιβλία και γενικά τα βοηθούσε να αποκτήσουν σωστή οικονομική σκέψη"³⁰.
6. Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αθανασίου Κίσσαμου Κρήτης, δάσκαλος Δ. Γεωργιάς. Η συμμετοχή των μελών στη διοίκηση και τη διαχείριση του συνεταιρισμού ήταν αξιόλογη. "Αποτελεί υπόδειγμα όχι μόνο για την έμπρακτη μύηση των παιδιών στις κοινωνικές αρετές γενικά, και ιδιαίτερα στην αξία του Συνεταιρισμού, αλλά για την αποτελεσματική άσκηση των μελών στις λογιστικές μεθόδους, τις εμπορικές συναλλαγές, καθώς και για την υποβοήθηση να κατανοήσουν ορισμένες έννοιες αναγκαίες για την πολιτική τους αγωγή, όπως: ευθύνη σε μια διοικητική υπηρεσία, πειθαρχία στα πρόσωπα που έχουν μεγαλύτερη δικαιοδοσία και ευθύνη, ευσυνειδησία στην άσκηση ενός λειτουργήματος, διάκριση ανάμεσα σε φυσικό και νομικό πρόσωπο κλπ"³¹. Ακόμη συνδέθηκε η εργασία του σχολείου με τη ζωή και την εξυπηρέτηση του χωριού.

Χαρακτηριστικά σχολικών συνεταιρισμών της προπολεμικής περιόδου

Παρά τις φιλότιμες, και υπεράνθρωπες μερικές φορές, προσπάθειες των δασκάλων της υπαίθρου, οι πρώτοι σχολικοί συνεταιρισμοί ήταν λίγοι, απομονωμένοι, ασυντόνιστοι και αβοήθητοι³². Οι δάσκαλοι επιδίωκαν με τα μέσα που διέθεταν να καλλιεργήσουν στην ψυχή των παιδιών την ικανότητα για συνεργασία, τη διάθεση για αλληλεγγύη, την προσπάθεια για αυτοβοήθεια. Επίσης να τους προσφέρουν κάποια βασική προπαιδεία που θα τα ετοίμαζε για την ενεργό και ενημερωμένη συμμετοχή τους στον συνεταιρισμό των

³⁰ Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί συνεταιρισμοί, ΠΑΣΕΓΕΣ ... ό.π., σελ. 55.

³¹ Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί συνεταιρισμοί, ΠΑΣΕΓΕΣ ... ό.π., σελ. 55,

³² Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής..., ό.π., σελ. 8.

ενηλίκων αργότερα. Είναι χαρακτηριστικό ότι η απομάκρυνση των ιδρυτών δασκάλων από τα σχολεία συνοδευόταν από τη διάλυση του σχολικού συνεταιρισμού. Δυστυχώς, λόγω των δυσκολιών που αναφέρθηκαν, δεν κατάφεραν αυτοί οι πρώτοι σχολικοί συνεταιρισμοί να δημιουργήσουν παράδοση και συνέχεια. Κανείς δεν μπόρεσε τελικά να αντισταθεί στη γενικότερη πολιτική, οικονομική και κοινωνική αναταραχή, απόρροια ενός πολέμου που είχε τελειώσει κι ενός άλλου επερχόμενου, ακόμα πιο καταστροφικού.

4.7.2 Μεταπολεμική περίοδος

Ιστορικά στοιχεία

Κατά τη δεκαετία του 1950 το εκπαιδευτικό σύστημα στρέφεται προς τις λεγόμενες ανθρωπιστικές σπουδές. Προς το τέλος της δεκαετίας δόθηκε έμφαση στον εκσυγχρονισμό και τη σχεδιασμένη οικονομική ανάπτυξη, συντάχθηκαν εκθέσεις για την κατάσταση της παιδείας και νομοθετήθηκαν αρκετές μεταρρυθμίσεις που είχαν σκοπό την επέκταση της τεχνικής – επαγγελματικής εκπαίδευσης³³.

Από τον Φεβρουάριο του 1954 η Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης της ΠΑΣΕΓΕΣ ανέλαβε την πρωτοβουλία να εργασθεί συστηματικά, για να δημιουργηθούν στα σχολεία της υπαίθρου σχολικοί συνεταιρισμοί. Για το σκοπό αυτό καταρτίστηκε η Κεντρική Επιτροπή Σχολικών Συνεταιρισμών που είχε ως μέλη αντιπροσώπους των Υπουργείων Εθνικής Παιδείας, Γεωργίας, Συντονισμού, της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, της ΠΑΣΕΓΕΣ αλλά και ανώτερους υπαλλήλους της Αγροτικής Τράπεζας και καθηγητές Ανώτερων Σχολών. Βασικό κίνητρο της Υπηρεσίας ήταν η πρόθεση να βοηθήσει τα παιδιά και κυρίως τα αγροτόπαιδα να μνηθούν μεθοδικά, από τα παιδικά τους χρόνια, στο πνεύμα και τις μεθόδους του συνεταιρισμού και να δημιουργήσει συνειδητοποιημένα, άξια και ικανά στελέχη για να εργαστούν στις συνεταιριστικές οργανώσεις των ενηλίκων.

Στο κύριο στάδιο των εργασιών της, η Υπηρεσία, επεδίωξε να κάνει γνωστό το σύστημα των σχολικών συνεταιρισμών μεταξύ των εκπαιδευτικών και για το λόγο αυτό: "α) οργάνωσε διαλέξεις, β) φρόντισε να γίνουν ενημερωτικές δημοσιεύσεις, γ) κυκλοφόρησε σε 5.000 αντίτυπα της ειδική μελέτη της κ. Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη με τίτλο «Σχολικοί Συνεταιρισμοί», δ) κατάρτισε οδηγίες για την οργάνωση και λειτουργία των σχολικών

33

Πορίσματα της Επιτροπής Παιδείας, 1958 και Νόμοι 3971/1959.

συνεταιρισμών και σχέδιο, το οποίο θα καθοδηγεί τους συνεταιρισμούς των ενηλίκων για να βοηθούν τους σχολικούς συνεταιρισμούς”³⁴.

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, από την πλευρά του, με ειδική εγκύκλιο (αριθ. 72778 της 25.6.1955) προς τις Επιθεωρήσεις Στοιχειώδους Εκπαιδύσεως συνέστησε τη δοκιμαστική εφαρμογή του συστήματος του σχολικού συνεταιρισμού στα δημοτικά σχολεία. Επίσης, το Υπουργείο Γεωργίας με εγκύκλιό του (αριθ. 47060/227 της 23.3.1955) συνέστησε τη συνδρομή των γεωπόνων Γεωργικών Εφαρμογών προς τα σχολεία, στα οποία λειτουργούν σχολικοί συνεταιρισμοί. Αλλά και η Αγροτική Τράπεζα με αντίστοιχη εγκύκλιο της (αριθ. 18872121150 της 21.12.1954) συνέστησε στα αρμόδια όργανα της εποπτικής Υπηρεσίας Συνεταιρισμών να ενισχύουν τα σχολεία στα οποία ιδρύθηκαν ή πρόκειται να ιδρυθούν σχολικοί συνεταιρισμοί. Σημαντική ήταν η υποστήριξη της Αγροτικής Τράπεζας και μετέπειτα, ιδιαίτερα μετά το 1962, όταν καθιέρωσε τη βράβευση κάθε χρόνο 25-30 σχολικών συνεταιρισμών που παρουσίαζαν "αξιόλογη δράση και λειτουργία, τουλάχιστον επί δύο χρόνια μετά την ίδρυσή τους"³⁵.

Στον Πίνακα 1³⁶ παρουσιάζεται η αριθμητική και οικονομική εξέλιξη των σχολικών συνεταιρισμών για τα σχολικά έτη από το 1954 μέχρι το 1960. Αν και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία ενός σχολικού συνεταιρισμού δεν είναι αριθμητικά ή οικονομικά, οι αριθμοί είναι ενδεικτικοί της προόδου τους. Φαίνεται ξεκάθαρα πως η προσπάθεια αυτή απέδωσε, καθώς μέσα σε μια πενταετία ο αριθμός των σχολικών συνεταιρισμών 50πλάστηκε και ο αριθμός των μελών 150 πλάστηκε. Το σχολικό έτος 1961-62 οι μαθητικοί συνεταιρισμοί έφτασαν τους 960 με 40.162 μέλη. Τον Ιούνιο του 1965 το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας έστειλε εγκύκλιο προς τις Επιθεωρήσεις Εκπαίδευσης και τις Διευθύνσεις των Παιδαγωγικών Ακαδημιών (αριθ. 83426 της 23.6.1965), με την οποία ζητούσε στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των σχολικών συνεταιρισμών που λειτούργησαν το σχολικό έτος 1964-1965, καθώς και τον αριθμό εκείνων με λειτουργία πέραν της τριετίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά το σχολικό έτος 1964-65 είχαν λειτούργησει σχολικοί συνεταιρισμοί σε 1.291 δημοτικά σχολεία, από τους οποίους η

³⁴ Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής..., ο.π., σελ. 8.

³⁵ Νικ. Π. Καλύβα, (1980), Το χρονικό του σχολικού μας συνεταιρισμού, Πάτρα, σελ.46.

³⁶ Θ. Τζωρτζάκης – Φ. Τζωρτζάκη, Συνεταιρισμοί και Σχολικοί Συνεταιρισμοί, 1961, σελ. 78.

λειτουργία 952 περνούσε την τριετία. Κάποιοι από αυτούς μάλιστα λειτουργούσαν αδιάκοπα 8, 9 ή και 10 χρόνια.

<i>Σχολικό έτος</i>	<i>Αριθμός σχολικών συνεταιρισμών</i>	<i>Αριθμός μελών</i>
1954-55	15	265
1955-56	184	8.712
1956-57	284	15.113
1957-58	404	22.689
1958-59	632	29.107
1959-1960	828	39.947

Πίνακας 1 Οικονομική εξέλιξη των σχολικών συνεταιρισμών για τα σχολικά έτη από το 1954 μέχρι το 1960

Στον πίνακα 2³⁷ παρουσιάζεται η ΑΤΕ, κρατώντας επαφή με το ΥΠΕΠΘ και την ΠΑΣΕΓΕΣ, συγκέντρωσε στοιχεία για την κίνηση των σχολικών συνεταιρισμών για τα έτη 1967-1974, τα οποία παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

<i>Σχολικό έτος</i>	<i>Αριθμός σχολικών συνεταιρισμών</i>	<i>Αριθμός μελών</i>
1967-68	912	47.527
1971-72	784	40.086
1972-73	749	41.694
1973-74	717	39.420

Πίνακας 2 Στοιχεία για την κίνηση των σχολικών συνεταιρισμών για τα έτη 1967 μέχρι το 1974

Κατά την επταετία 1967-1974, που συμπίπτει με αυτή της χούντας των συνταγματαρχών, παρατηρείται μια πτωτική τάση, επακόλουθο της κρατικής πολιτικής που προχώρησε στην υποτίμηση ή ακόμη και στη διάλυση κάθε μορφής συνεταιρισμού,

³⁷

Φ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί, ΠΑΣΕΓΕΣ, Αθήνα 1978, σελ. 62.

απογυμνώνοντας τις γενικές συνελεύσεις του, υποβιβάζοντας τις εξουσίες του και διορίζοντας διοικήσεις φίλα προσκείμενες στο καθεστώς.

Χαρακτηριστικά των σχολικών συνεταιρισμών της μεταπολεμικής περιόδου

Την αβεβαιότητα και προχειρότητα της προπολεμικής περιόδου, διαδέχεται η οργανωμένη και συστηματοποιημένη απόπειρα της μεταπολεμικής, ειδικά στο χρονικό διάστημα 1955-1967. Οι υπεύθυνοι δεν παρασύρονται από ενθουσιασμό και δεν επιθυμούν να ιδρυθούν όσο το δυνατόν το ταχύτερο περισσότεροι σχολικοί συνεταιρισμοί. Δεν αποβλέπουν στον αριθμό αλλά στην ποιότητα των σχολικών συνεταιρισμών. Γνωρίζουν πως για να υπάρξουν στέρεα αποτελέσματα θα πρέπει η αρχή να είναι προσεκτική και ο ρυθμός της δημιουργίας των σχολικών συνεταιρισμών βραδύς. Επιδίωξη είναι το σύστημα αυτό να χαρίσει στους μαθητές εκπαίδευση φυσική και αβίαστη μέσα σε μια ατμόσφαιρα που θα εξασφαλίζεται η αυτενεργός μάθηση και η ελεύθερη πρωτότυπη έκφραση. Προάγονται, έτσι, τα ιδεώδη του συνεταιριστικού κινήματος και, μέσα από τη συνεργασία, επιδιώκεται τα παιδιά "να γίνουν ικανά να πλησιάσουν ψυχικά, να γνωρίσουν τον διπλανό τους, να δέχονται τη βοήθειά του και να προσφέρουν τη δική τους, ώστε να συμπληρώνει ο ένας τον άλλον, ο καθένας να εργάζεται για όλους και όλοι μαζί για τον καθένα και το σύνολο"³⁸.

Τα κύρια γνωρίσματα των ελληνικών σχολικών συνεταιρισμών της περιόδου αυτής, σύμφωνα πάντα με τη Φωτεινή Τζωρτζάκη³⁹, είναι:

- ✓ Ιδρύθηκαν κατά κανόνα σε αγροτικά δημοτικά σχολεία με μικρό αριθμό παιδιών.
- ✓ Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων τους προέρχεται από τις εργασίες των μελών.
- ✓ Οι σκοποί τους δεν είναι κυρίως οικονομικοί αλλά παιδαγωγικοί και ηθοπλαστικοί.
- ✓ Οι σχολικοί συνεταιρισμοί συνεχώς εξελίσσονται σε κέντρα εκπολιτισμού της έδρας του σχολείου και συγκεντρώνουν την προσοχή όλων των παραγόντων της περιοχής και το ενδιαφέρον των κατοίκων, οι οποίοι εργάζονται για την κοινή προκοπή.

³⁸ Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής..., ό.π., σελ. 9.

³⁹ Θ. Τζωρτζάκης – Φ. Τζωρτζάκη, Συνεταιρισμοί και Σχολικοί ..., ό.π., σσ. 66-67.

- ✓ Συνεργάζονται με άλλα σχολεία, καθώς και με νεανικές και άλλες Οργανώσεις που σκοπό έχουν την ανύψωση της νεότητας και του τόπου (Πρόσκοποι, Ερυθρός Σταυρός, Κέντρα Νεότητας, κλπ.).

Η Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης, στο βαθμό που εμπλέκεται στη διάδοση του θεσμού των σχολικών συνεταιρισμών, προσπάθησε (όπως σημειώνει η Φωτεινή Τζωρτζάκη⁴⁰) να κάνει γνωστό το σύστημα του σχολικού συνεταιρισμού με ποικίλους τρόπους:

- ✓ Με διαλέξεις σε Παιδαγωγικές Ακαδημίες και σε διδασκαλικές συγκεντρώσεις.
- ✓ Με την έκδοση καθοδηγητικών εγκυκλίων που αναφέρονταν στην καλή εκτέλεση ορισμένων εργασιών των σχολικών συνεταιρισμών (π.χ. συλλογή, αποξήρανση, συσκευασία χαμομηλιού) ή υποδείξεις και συστάσεις για την καλύτερη λειτουργία του σχολικού συνεταιρισμού (π.χ. διαχείριση κερδών).
- ✓ Με την έκδοση ειδικών τευχών που κατατοπίζουν θεωρητικά και πρακτικά για το σύστημα του σχολικού συνεταιρισμού και ενημερώνουν για την αδιάκοπη πρόοδο που παρουσιάζει.
- ✓ Με τη δημοσίευση ειδικών άρθρων σε συνεταιριστικά και παιδαγωγικά περιοδικά.
- ✓ Με την έκδοση βιβλίου με τίτλο "Η Συνεταιριστική μας Ανθολογία", για να γνωρίσουν τα παιδιά τη συνεταιριστική ιδέα και τη δράση που μπορούν να αναπτύξουν οι σχολικοί συνεταιρισμοί.
- ✓ Με περιοδείες σε όλη την Ελλάδα.
- ✓ Με επαφή και επικοινωνία με τον Γαλλικό Κεντρικό Οργανισμό του Συνεργατισμού.

Εν κατακλείδι, η μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίζεται από τη σύμπραξη πολλών φορέων για την προώθηση της συνεταιριστικής ιδέας στα σχολεία. Στο πνεύμα αυτό κινείται η υποστήριξη των γεωργικών συνεταιρισμών, η πρωτοβουλία της ΠΑΣΕΓΕΣ με την οργάνωση σεμιναρίων, αλλά και οι προτάσεις ειδικών προς τις Ανώτατες Σχολές "να προσέξουν το Συνεργατισμό και να επιδείξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη συστηματική

40

Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη, Σχολικοί συνεταιρισμοί, ΠΑΣΕΓΕΣ ..., ό.π., σσ. 58-59.

διδασκαλία του"⁴¹, γεγονός που σήμερα έχει ήδη πραγματοποιηθεί με τη λειτουργία των τμημάτων Διοίκησης Κοινωνικών και Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων (τμημάτων Διοίκησης Επιχειρήσεων και παλαιότερα τμημάτων Στελεχών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Εκμεταλλεύσεων) σε ΑΤΕΙ της χώρας μας.

4.7.3 Περίοδος μεταπολίτευσης μέχρι σήμερα

Ιστορικά στοιχεία

Η πτώση της δικτατορίας το 1974 σηματοδοτεί την έναρξη της «μεταπολίτευσης», όπου μέσα σε έντονες διαφορές ως προς τις πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, επιδιώκεται η αποκατάσταση της δημοκρατίας, η ομαλή λειτουργία του κοινοβουλευτισμού, η κατάργηση των διακρίσεων μεταξύ των πολιτών και η ισονομία⁴². Στην αρχή της μεταπολίτευσης, η ελληνική εκπαίδευση θα βρεθεί σε κατάσταση «ασφυκτικής πολιορκίας» από την κοινωνία που πιέζει για αλλαγές εξαιτίας τόσο των συσσωρευμένων εκπαιδευτικών αδιεξόδων όσο και της προσπάθειας να προσαρμοσθεί η χώρα στις νεοδιαμορφούμενες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες ενόψει της ένταξής της στην ΕΟΚ⁴³.

Μέσα στον κυκεώνα των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων, ο ίδιος ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, Κ. Βασίλης Κοντογιαννόπουλος, με εγκύκλιό του εξαίρει τον θεσμό των σχολικών συνεταιρισμών και θεωρεί πως η διάδοση και η πρακτική εφαρμογή των αρχών του συνεταιρισμού, και γενικότερα η συνεταιριστική διαπαιδαγώγηση, συμβάλλουν στην εξοικείωση των μαθητών με τον συνεταιριστικό θεσμό, του οποίου η αξία για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη είναι γνωστή. Για τον λόγο αυτό, προσκαλεί τους διευθυντές των δημοτικών σχολείων να συνεργαστούν με τους αρμόδιους επιθεωρητές και επόπτες συνεταιρισμών για την ίδρυση, λειτουργία και προαγωγή των

⁴¹ Θ. Τζωρτζάκης – Φ. Τζωρτζάκη, Συνεταιρισμοί και Σχολικοί ..., ό.π., σελ. 69.

⁴² Εφημερίδα «Καθημερινή», άρθρο: Η Μεταπολίτευση, μια σύντομη αποτίμηση, 20/7/2014.

⁴³ Σήφης Μπουζάκης, Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα (1974-200). Σε ευρωπαϊκό πλαίσιο: συγκλίσεις, αποκλίσεις, προοπτικές. Στο διαδίκτυο: <http://www.alba.edu.gr/uploads/Bouzakis.pdf>.

σχολικών συνεταιρισμών, όχι μόνο σε αγροτικές περιοχές της χώρας αλλά και σε σχολεία αστικών κέντρων⁴⁴.

Ο Νόμος 1566/85, και συγκεκριμένα το Άρθρο 46, πλαισιώνει νομικά για πρώτη φορά τη λειτουργία του θεσμού. Η οργάνωση και η λειτουργία καθορίζονται με απόφαση του ΥΠΕΠΘ και στηρίζονται στις αρχές της αυτοδιοίκησης, των δημοκρατικών διαδικασιών, έχοντας απώτερο σκοπό τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σχετικά με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της συνεργασίας, της κοινωνικής ευθύνης, της ανάπτυξης της ανεξάρτητης σκέψης, της δημοκρατικής συνείδησης και της γνώσης συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας⁴⁵.

Το 1997, το ΥΠΕΠΘ, με συνοδευτική εγκύκλιο (Φ.3/1085/Γ1/456/15-12-97 ΦΕΚ 1107/97) ρυθμίζει με τρόπο ιδιαίτερα αναλυτικό τα θέματα ίδρυσης και λειτουργίας σχολικών συνεταιρισμών⁴⁶. Η πιο πρόσφατη τοποθέτηση του Υπουργείου (επονομαζόμενου σε Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού) είναι η απόφαση με αρ. πρωτ. 56601/Γ7 ΦΕΚ 1127 τ. Β'/10-05-2013, σύμφωνα με την οποία επεκτείνεται η εφαρμογή του θεσμού των σχολικών συνεταιρισμών και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με σκοπό την ανάπτυξη του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών. Με τη συγκεκριμένη απόφαση, που επικαλείται τον Ν. 1566/85 και τη συνοδευτική εγκύκλιο του 1997, καλεί τα γυμνάσια και τα λύκεια της χώρας να ιδρύσουν σχολικούς συνεταιρισμούς μετά τη σύσταση του συντονιστικού συμβουλίου ίδρυσης του συνεταιρισμού⁴⁷.

Πέρα όμως της δημιουργίας του νομικού πλαισίου λειτουργίας των σχολικών συνεταιρισμών (με το Ν. 1566/85 και τη συνοδευτική εγκύκλιο του 1997), το Υπουργείο Παιδείας δεν ασχολείται με τον θεσμό ούτε διατηρεί στοιχεία που να αφορούν την ίδρυση και τη λειτουργία τους. Από την άλλη, η ΑΤΕ έχει επίσης σταματήσει να παρακολουθεί τον θεσμό και να επιβραβεύει σχολικούς συνεταιρισμούς με αξιόλογη δραστηριότητα από τα

⁴⁴ Εγκύκλιος Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων περί ίδρυσης και λειτουργίας σχολικών συνεταιρισμών, 1977 (παράρτημα).

⁴⁵ Νόμος 1566/85 – Κεφ. ΙΓ', Άρθρο 46: Σχολικοί συνεταιρισμοί (παράρτημα).

⁴⁶ Συνοδευτική εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ, Φ.3/1085/Γ1/456/15-12-97 ΦΕΚ 1107/97 (παράρτημα).

⁴⁷ Απόφαση Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, 56601/Γ7 ΦΕΚ 1127 τ. Β'/10-05-2013 (παράρτημα).

μέσα της δεκαετίας του 1980. Η μόνη Υπηρεσία που συνέχισε να στηρίζει τον θεσμό μέχρι πρόσφατα είναι η Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης που στις αρμοδιότητές της ήταν η έκδοση του περιοδικού "Συνεργασία" (ένα τριμηνιαίο περιοδικό των νέων Συνεταιριστών), η οργάνωση πανελλαδικών εκδηλώσεων για τους σχολικούς συνεταιρισμούς και η βράβευση μερικών από αυτών. Κατά την αξιολόγηση των σχολικών συνεταιρισμών για την απονομή βραβείων και σημαντικών διακρίσεων, λαμβάνονταν υπόψη η γενική προσπάθεια που κατέβαλαν τα μέλη καθώς και παράγοντες που έπαιζαν ανασταλτικό ρόλο στην ανάπτυξη και πρόοδο των σχολικών συνεταιρισμών, όπως το άγονο ή ορεινό μέρος, η ακριτική περιοχή, ο μικρός αριθμός των μελών, ο λίγος ελεύθερος χρόνος των μαθητών, οι πολλές ασχολίες των υπευθύνων⁴⁸. Ακόμη, όμως, κι αυτή αξιολογη Υπηρεσία σταμάτησε να λειτουργεί στις αρχές του 2005, όπου κι έπαψε η έκδοση του περιοδικού «Συνεργασία». Οι υπάλληλοι της Υπηρεσίας συνταξιοδοτήθηκαν και δεν υπήρξε καμία διάθεση ούτε έγινε καμία κίνηση για επαναπρόσληψη προσωπικού για τη συνέχιση της προσπάθειας.

Επίσημα στατιστικά στοιχεία για τη λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών αυτής της περιόδου δεν υπάρχουν. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα ³⁴⁹ προέρχονται μόνο από τη δημοσίευση στο περιοδικό "Συνεργασία" των απολογισμών λειτουργίας των σχολικών συνεταιρισμών⁵⁰ και φτάνουν μέχρι το σχολικό έτος 1993-94. Δυστυχώς δεν ήταν δυνατή η συγκέντρωση στοιχείων μετά το 1994, γιατί σταμάτησαν οι δημοσιεύσεις απολογισμών στο περιοδικό.

<i>Σχολικό έτος</i>	<i>Αριθμός Συνεταιρισμών</i>	<i>Αριθμός τακτικών μελών</i>
1981-82	424	21.254
1982-83	380	18.602
1987-88	306	10.080
1988-89	271	20.000

⁴⁸ Περιοδικό «Συνεργασία», τεύχος 1, Δεκ. – Ιαν. – Φεβρ. 1989 – 1990, σσ. 28-29.

⁴⁹ Επεξεργασμένα στοιχεία περιοδικού ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (* δεν αναφέρονται στοιχεία).

⁵⁰ Πρόκειται για επεξεργασία στοιχείων που δημοσιεύονται στα τεύχη 16/1982, σσ.32-33, 19-20/1985, σσ.26-27, 22/1985, σσ. 8-9, 27/1988, σσ. 28-29, 1/1989, σσ. 28-29, 4/1990, σελ. 30, 13/1992, σσ. 7-8, 15/1993, σελ. 4, 22/1995, σελ.

1990-91	292	21.000
1991-92	291	20.581
1993-94	203	*
		(* δεν αναφέρονται στοιχεία)

Πίνακας 3 Στατιστικά στοιχεία για την λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών έτη από 1981 μέχρι 1994

Χαρακτηριστικά των σχολικών συνεταιρισμών περιόδου μεταπολίτευσης μέχρι σήμερα

Στο περιοδικό «Συνεργασία» αναφέρονται οι δραστηριότητες των σχολικών συνεταιρισμών της περιόδου αυτής που παραμένουν παρόμοιες με εκείνες των προηγούμενων. Οι δραστηριότητες αναπτύσσονται στον κοινωνικό - πολιτιστικό τομέα αλλά και στον οικονομικό. Αναλυτικότερα:

Στον κοινωνικό - πολιτιστικό τομέα, οι μαθητές:

- ✓ Διοργανώνουν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις (γιορτές, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές, κουκλοθέατρο, συναυλίες),
- ✓ Επισκέπτονται και βοηθούν πάσχοντα πρόσωπα,
- ✓ Διοργανώνουν αθλητικές εκδηλώσεις και δημιουργούν αθλητικούς χώρους,
- ✓ Προκηρύσσουν διαγωνισμούς ζωγραφικής και ποίησης.

Στον οικονομικό τομέα, οι μαθητές:

- ✓ Λειτουργούν πρατήρια για προμήθεια γραφικής ύλης,
- ✓ Καλλιεργούν σχολικό κήπο και πουλούν τα προϊόντα τους,
- ✓ Διατηρούν φυτώρια δέντρων,
- ✓ Οργανώνουν ζωοτροφεία μικρών οικόσιτων ζώων,
- ✓ Μαζεύουν και πωλούν φαρμακευτικά βότανα,
- ✓ Εκδίδουν εφημερίδες και διοργανώνουν λαχειοφόρες αγορές.

Τα έσοδα που συγκεντρώνουν, τα κατανέμουν για κοινούς σκοπούς στο πλαίσιο πάντα της κοινωνικής δράσης του σχολικού συνεταιρισμού. Έτσι, τα ποσά αυτά πηγάζουν: στην αγορά ειδών πρατηρίου (γραφική ύλη, κουλούρια, γλυκά), σε διάφορες παραγωγικές εργασίες (καλλιέργεια σχολικού κήπου, αγορά ειδών χειροτεχνίας), σε δαπάνες κοινωνικών

δράσεων (οικονομική ενίσχυση οικονομικά ασθενέστερων μαθητών ή απόρων οικογενειών) και σε οικονομικές ενισχύσεις εκδρομών των μελών.

Τα τελευταία χρόνια δόθηκε έμφαση σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον (ανακύκλωση, εναλλακτικές μορφές ενέργειας, κλπ.), στις νέες τεχνολογίες (πληροφορική, διαδίκτυο) και στη διεθνή συνεργασία (προγράμματα Comenius). Γενικά μπορούμε να πούμε ότι όλες οι δραστηριότητες των σχολικών συνεταιρισμών της περιόδου αυτής αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση του σχολείου, καθώς αυτό γίνεται το κέντρο της ζωής των μελών του συνεταιρισμού και γενικά όλων των μαθητών, αλλά και της Κοινότητας όπου έχει την έδρα του το σχολείο, γιατί τα παιδιά δέρονται με τον τόπο τους και εργάζονται για αυτόν.

Το κύριο χαρακτηριστικό της εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα των σχολικών συνεταιρισμών ήταν η νομική θεσμοθέτηση. Παρόλα αυτά όμως, όπως φαίνεται και στον πίνακα 3, η πορεία των σχολικών συνεταιρισμών δεν είναι ανοδική. Συμβαίνει μάλιστα το αντίθετο και παρατηρείται σημαντική συρρίκνωση του αριθμού τους. Τα αίτια της πτωτικής τάσης δεν είναι άσχετα με το ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό αλλά και εκπαιδευτικό γίγνεσθαι.

Πιο συγκεκριμένα, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η «πλασματική», κατά τα άλλα, οικονομική ευμάρεια μέχρι την κρίση του 2009, άλλαξαν τις καταναλωτικές συνήθειες, αφήνοντας μαθητές και εκπαιδευτικούς περισσότερο αδιάφορους σε οικονομικές δραστηριότητες ενός σχολικού συνεταιρισμού.

Το νέο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) για το Δημοτικό Σχολείο μπορεί να διασφαλίζουν αφενός διαθεματικές μεθόδους διδασκαλίας προκειμένου οι μαθητές να αναπτύσσουν γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες ενός σύγχρονου επιστημονικού τρόπου σκέψης, αφετέρου, όμως, επιφέρουν ένα φόρτο εργασίας σε μαθητές και εκπαιδευτικούς, περιορίζοντας αισθητά τον ελεύθερο χρόνο αλλά και τα οφέλη που μπορούν να παρέχουν τέτοιες διδακτικές προσεγγίσεις.

Επιπλέον, οι μαθητές του δημοτικού σχολείου, ακόμη και από την ηλικία των 9, 10 ή 11 ετών, έχουν επιφορτιστεί με επιπλέον ώρες φροντιστηριακών, αθλητικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα να έχουν ένα εβδομαδιαίο «γεμάτο»

πρόγραμμα, όπου άλλες δραστηριότητες, όπως αυτή του σχολικού συνεταιριστή, να μη βρίσκουν χώρο και χρόνο να εκδηλωθούν.

Ακόμη, οι συνεχείς υπηρεσιακές μεταβολές δημιουργούν επαγγελματική ανασφάλεια και αβεβαιότητα στον χώρο των εκπαιδευτικών και δεν τους επιτρέπουν να εκτελούν απερίσπαστοι το λειτούργημά τους. Η αργοπορία στις μεταθέσεις, αποσπάσεις και τοποθετήσεις δεν ευνοεί τον συστηματικό εκπαιδευτικό προγραμματισμό που περιλαμβάνει εκτός της διδακτέας ύλης και πλήθος άλλων δραστηριοτήτων.

Τέλος, το νομικό πλαίσιο της Υπουργικής Απόφασης με αριθ.Φ.3/1085/Γ1/456/15-12-97 (ΦΕΚ 1107/97), δημιουργεί σοβαρές δυσκολίες, καθώς απαιτεί πολύπλοκες για τα παιδιά και τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς γραφειοκρατικές ενασχολήσεις, όπως η τήρηση πολλών βιβλίων, η σύνταξη πρωτοκόλλων και απολογισμών, οι εποπτικοί έλεγχοι κλπ. Αυτοί, μεταξύ άλλων, είναι κάποιοι λόγοι που επιδρούν ανασταλτικά στην προώθηση του συνεταιριστικού κινήματος στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, απόρροια μια αρνητικής περιρρέουσας ατμόσφαιρας δίχως ενδείξεις αλλαγής, όπου η κάθε προσπάθεια επαφίεται στη ρομαντική διάθεση των εκπαιδευτικών και στη φιλοτιμία των μικρών μαθητών.

5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΝΕΩΡΟΥΔΑΣ «ΑΛΕΚΤΩΡ»

5.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Το σχολείο που επιλέχθηκα για την μελέτη της πτυχιακής μου εργασίας είναι το Δημοτικό Σχολείο Νεοχωρούδας "Αλέκτωρ"» Σχολικός Συνεταιρισμός που ανήκει στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Θεσσαλονίκης. Το Δημοτικό Σχολείο Νεοχωρούδας, είναι ένα σχολείο με πλούσια συνεταιριστική δράση, ίσως την πλουσιότερη στον χώρο του. Το ενδιαφέρον του διευθυντή και των δασκάλων είναι κοινός, όπως και ο ζήλος των μαθητών. Μένει να δούμε μέσα από την συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε την ημέρα Πέμπτη του μηνός Ιουνίου του έτος 2017 (01/06/2017) και ώρα 10:30 το πρωί, με των διευθυντή του σχολείου Κ. Καγιάννης Χρηστός για την πορεία τους και την προοπτική τους. Η παρουσίαση των δραστηριοτήτων των συγκεκριμένων σχολικών συνεταιρισμών θεωρείται χρήσιμη και μπορεί να συμβάλλει θετικά και να ενθαρρύνει νέες προσπάθειες ίδρυσης σχολικών συνεταιρισμών.

5.2 Ίδρυση – Επωνυμία – Γενικά στοιχεία

Η Νεοχωρούδα αποτελεί δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Ωραιοκάστρου του Νομού Θεσσαλονίκης, είναι μια ημιαστική περιοχή που βρίσκεται 15 χιλιόμετρα βόρεια της πόλης της Θεσσαλονίκης. Στο 7θέσιο Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί από τις 20-1-2012 σχολικός συνεταιρισμός, σύμφωνα με το άρθρο 46 του Ν. 1566/1985 και τις διατάξεις της Α.Π. Φ.3/1085/Γ1/1456/2-12-1997/Υ.Α.(Φ.Ε.Κ. 1107/15-12-1997), με την επωνυμία «Σχολικός Συνεταιρισμός Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρούδας "Αλέκτωρ"» και έδρα το Δημοτικό Σχολείο Νεοχωρούδας. Έμβλημα του συνεταιρισμού είναι ο πετεινός, η σφραγίδα του έχει στρόγγυλο σχήμα, φέρει κυκλικά τις λέξεις «Σχολικός Συνεταιρισμός Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρούδας "Αλέκτωρ" - Έτος ίδρυσης 2012» και στο μέσον την εικόνα ενός πετεινού.

Μέσα σε αυτά τα λίγα χρόνια λειτουργίας, εκπαιδευτικοί και μαθητές, έχουν δημιουργήσει ένα ζεστό, φιλόξενο περιβάλλον γεμάτο χρώμα και δράση. Στις γωνιές των δυο ορόφων έχουν στηθεί ζώνες μάθησης, δημιουργίας και ψυχαγωγίας. Οι μαθητές σέβονται τους χώρους δράσεων του σχολικού συνεταιρισμού και οι μικρότεροι ανυπομονούν να μεγαλώσουν για να αναλάβουν πιο ενεργή δράση. Όπως μας εξηγεί ο διευθυντής του σχολείου, Κ. Καγιάννης Χρηστός, «όλες αυτές οι δράσεις είναι μάθηση». Ο ίδιος έχει παρατηρήσει πως η ενασχόληση των μαθητών με τα κοινά του συνεταιρισμού

τούς έχει κάνει πιο υπεύθυνους και έχει βελτιώσει τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ τους. Επίσης, για την λειτουργία του σχολείου μας είπε ότι το κάνει πιο ευχάριστο, πιο αναγνωρίσιμο και καθόλου μονότονο. Ακόμα, έχουμε δημιουργήσει ιστοσελίδα στο διαδίκτυο ο σκοπός μας είναι επιχειρούμε να διευρύνουμε τους ορίζοντες της επικοινωνίας και της ενημέρωσης, πέρα από τα όρια της τοπικής κοινωνίας. Στη σημερινή τεχνολογική εποχή, με τη γνώση και την πληροφόρηση να έχουν πάρει άλλη διάσταση, οφείλουμε να αναζητούμε κοινούς τόπους για να μοιραζόμαστε δράσεις, πρακτικές και εμπειρίες. Το αίσθημα ικανοποίησης και η χαρά της δημιουργίας από τη συμμετοχή στις διάφορες δράσεις του σχολείου, σύσταση και λειτουργία Σχολικού Συνεταιρισμού. Τέλος, την αναζήτηση νέων δρόμων και επίτευξη υψηλών και φιλόδοξων στόχων για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Στην συνέχεια ρωτήθηκε αν υπάρχουν παιδιά με μαθησιακές δύσκολες μας είπε ο διευθυντής. «ότι υπάρχουν με των τροπο που αποδεχουν στο γραπτο ή προφορικός λόγος». Αυτό που κάνουμε είναι η πρώτη μας δουλειά είναι να τους ενημερώσουμε τους γονείς γιατί μπορεί να μην το γνωρίζουν. Στην συνέχεια απο την πλευρά μας βοηθάμε στο γράψιμο τους κάνουν ασκήσεις πάνω στο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν. Το παιδί μαζί με τους γονείς του, τους στέλνουμε στο Κέντρο Διάγνωσης Αξιολόγησης και Υποστήριξης για να το εξετάσουν σε τι επίπεδο είναι τι θα του προτείνουν (να παρακολουθήση σε συνέδριο λογοθεραπείας, μπορεί να εξετάζεται προφορικά μονό, κλπ).

5.3 Τι είναι ο σχολικός συνεταιρισμός

Ο Σχολικός Συνεταιρισμός αποτελεί έναν σύγχρονο θεσμό της κοινωνικής ζωής του σχολείου που έχει ως βασικό σκοπό «τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σχετικά με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης, την ανάπτυξη της ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης, καθώς και τη γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας».

Για την λειτουργία του σχολικού συνεταιρισμού υπάρχουν συγκεκριμένα στόχοι:

- I. Με τις ποικίλες δραστηριότητες που σε αυτό το πλαίσιο οι μαθητές αναλαμβάνουν,
- II. Με την οικονομική τους δραστηριοποίηση, αναμένεται σταδιακά οι ίδιοι να εξοικειωθούν με ένα πνεύμα αυτοδιαχείρισης και κοινωνικοποιημένης σχολικής ζωής. Σε αυτό το πλαίσιο, οι σχολικοί συνεταιρισμοί, που αποτελούνται από τακτικά

και επίτιμα μέλη (μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς αντίστοιχα) δύνανται να αναπτύξουν ποικίλες δραστηριότητες, « στις πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, στον καλλωπισμό του σχολείου και του περιβάλλοντα χώρου, στις εκδρομές, στις βιβλιοθήκες, σε κοινωφελή έργα και γενικότερα στην ανάπτυξη πρωτοβουλίας και στον εθισμό στη συνεργασία και στη συλλογικότητα»

Ο τελικός στόχος για κάθε μαθητή είναι στην «ανάπτυξη του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και την Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών».

5.4 Εκπαιδευτικά στοιχεία του έτος 2016 – 17

Τα εκπαιδευτικά στοιχεία που ρωτήθηκαν στην συνέντευξη, αποτελούσαν για τους εκπαιδευτικούς, για το ολοήμερο, αν έχουν προβλήματα και έλλειψης από τους εκπαιδευτικούς, πόσους μαθητές έχουν κάθε τάξη και ολοήμερο, αν γονείς ενημερώνονται για την πρόοδο.

✓ ***Εκπαιδευτικούς το σχολικό έτος 2016 – 17:***

Το **σχολείο** αποτελείται από 17 εκπαιδευτικούς. Η όποια η 10 είναι μόνιμη στο σχολείο.

Στο **ολοήμερο** έχει 17 εκπαιδευτικούς όσο έχει το σχολείο τους ίδιους εκπαιδευτικούς.

Δεν υπάρχουν κανένα πρόβλημα καλύπτουν όλους τους τομείς το εκπαιδευτικό τμήμα. Το μονό πρόβλημα είναι στην αρχή της χρονιά που αργούν να μας στείλουν εκπαιδευτικούς.

✓ ***Πόσους μαθητές έχει το σχολείο το συγκεκριμένο έτος 2016 – 17:***

$A^{1'} = 19$ Μαθητές – $A^{2'} = 10$ Μαθητές = 29 Μαθητές

$B' = 23$ Μαθητές = 23 Μαθητές

$\Gamma^{1'} = 21$ Μαθητές – $\Gamma^{2'} = 12$ Μαθητές = 33 Μαθητές

$\Delta' = 17$ Μαθητές = 17 Μαθητές

$E' = 23$ Μαθητές = 23 Μαθητές

$\Sigma T' = 19$ Μαθητές = 19 Μαθητές

ΣΥΝΟΛΟ 144 ΜΑΘΗΤΕΣ

- ✓ Στο ολόημερο ποσά παιδιά συμμετέχουν:

Στο ολόημερο έχει **44 Μαθητές**.

- ✓ *Γονείς ενημερώνονται για την πρόοδο των παιδιών τους:*

Οι γονείς που εγγράφουν το κάθε ένα μαθητή στο σχολείο, επικοινωνούν συχνά με τους εκπαιδευτικούς της τάξης και το Διευθυντή, παρακολουθούν με ενδιαφέρον τη φοίτηση, της σχολικής επίδοσης και το ήθος των παιδιών τους και ενημερώνουν υπεύθυνα το σχολείο για όλα τα ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με το μαθητή και επηρεάζουν τη συμπεριφορά του στο σχολείο. Το σχολείο πρέπει να γνωρίζει κάθε ιδιαιτερότητα που αφορά στη σωματική και ψυχική υγεία του μαθητή.

5.5 Σκοποί

Στους γενικούς σκοπούς του συνεταιρισμού αναφέρονται:

- ✓ Η διαπαιδαγώγηση των μαθητών πάνω στις αρχές της αλληλοβοήθειας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης.
- ✓ Η ανάληψη πρωτοβουλιών και η ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης.
- ✓ Η γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας.
- ✓ Η εξοικείωση και ο εθισμός των μαθητών στο πνεύμα της αυτοδιαχείρισης και της κοινωνικοποιημένης σχολικής ζωής.

Στους ειδικότερους σκοπούς προβλέπονται:

- ✓ Η ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της σχολικής και γενικότερα της κοινωνικής ζωής.
- ✓ Η ανάληψη πρωτοβουλιών για την καθαριότητα των χώρων του σχολείου και της περιοχής γύρω από αυτό.
- ✓ Ο εξωραϊσμός του σχολείου και ο εμπλουτισμός του εξοπλισμού του.
- ✓ Η στήριξη των συμμαθητών και η ικανοποίηση των διάφορων αναγκών τους.

5.6 Δραστηριότητες

- ✓ Η λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης του σχολείου, ο εμπλουτισμός της με νέους τίτλους και η οργάνωση εκθέσεων βιβλίου.
- ✓ Η έκδοση και διάθεση της εφημερίδας του σχολείου «ΤΑ ΝΕΑχωρουδάκια».
- ✓ Η συγκέντρωση ανακυκλώσιμων υλικών και η ανάληψη πρωτοβουλιών για την προστασία του περιβάλλοντος.
- ✓ Η φροντίδα του σχολικού κήπου (ανθόκηπου, λαχανόκηπου).
- ✓ Η οργάνωση σχολικών γιορτών, πολιτιστικών, αθλητικών και ενημερωτικών εκδηλώσεων.
- ✓ Η οργάνωση συλλογών, εκθέσεων και διαγωνισμών (ζωγραφική, κατασκευές, τραγούδι, χορός, δεξιότητες, σκάκι, κλπ).
- ✓ Η οργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων και εκδρομών με μορφωτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα.
- ✓ Η λειτουργία κινηματογραφικής λέσχης.
- ✓ Η ανάληψη πρωτοβουλιών για την καθαριότητα των χώρων του σχολείου και της περιοχής γύρω από αυτό.
- ✓ Ο εξωραϊσμός του σχολείου και ο εμπλουτισμός του εξοπλισμού του.
- ✓ Η στήριξη των συμμαθητών και η ικανοποίηση των διάφορων αναγκών τους.
- ✓ Η ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων στα πλαίσια της σχολικής και γενικότερα της κοινωνικής ζωής, που θα είναι σύμφωνη με τους σκοπούς του συνεταιρισμού.

5.7 Μέλη

Τακτικά μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να είναι οι μαθητές των τάξεων Δ', Ε', Στ' καθώς και εκπρόσωποι του Συλλόγου Διδασκόντων και του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Οι μαθητές εγγράφονται στον συνεταιρισμό με αίτηση που καταθέτουν στο Διοικητικό Συμβούλιο. Επίτιμα μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να είναι όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου και οι γονείς των μαθητών, εφόσον το επιθυμούν, όσοι απόφοιτοι συνεχίζουν να εργάζονται για τους σκοπούς του συνεταιρισμού καθώς και άτομα

του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος που προσφέρουν στην ανάπτυξη του σχολικού συνεταιρισμού.

Οι μαθητές των μικρότερων τάξεων (Α΄, Β΄, Γ΄) μπορούν να συγκροτούν άτυπες συνεταιριστικές ομάδες και να συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Η ετήσια εισφορά για τα τακτικά μέλη είναι μέχρι 5 ευρώ, με ελάχιστη 1 ευρώ, ενώ για τα επίτιμα μέλη είναι προαιρετική.

5.8 Όργανα διοίκησης

Κάθε συνεταιριστική ομάδα εκπροσωπείται από τριμελή συνεταιριστική επιτροπή. Τα όργανα διοίκησης του σχολικού συνεταιρισμού είναι: Η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.), το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) και το Εποπτικό Συμβούλιο (Ε.Σ.). Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου είναι μονοετής.

- I. Η *Γενική Συνέλευση* αποτελείται από όλα τα μέλη του συνεταιρισμού και συνέρχεται σε τακτικές συνεδριάσεις 1 ή 2 φορές τον χρόνο που γίνονται εντός του διδακτικού ωραρίου. Απαρτία θεωρείται όταν μετέχουν σε αυτές τα 3/5 των μελών του συνεταιρισμού και οι αποφάσεις παίρνονται κατά πλειοψηφία των παρόντων τακτικών μελών. Η Γενική Συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο του συνεταιρισμού και χαράσσει το γενικό πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου.
- II. Το *Διοικητικό Συμβούλιο* είναι 7μελές και αποτελείται από έναν εκπρόσωπο του Συλλόγου Διδασκόντων που επιλέγεται ως συντονιστής του συνεταιρισμού, έναν εκπρόσωπο του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, τους προέδρους των συνεταιριστικών επιτροπών των τριών τάξεων και δύο ακόμη μέλη από τις συνεταιριστικές επιτροπές των συνεταιριστικών ομάδων των μεγαλύτερων τάξεων.

Τα **αξιώματα του Διοικητικού Συμβουλίου** είναι:

- ✓ Πρόεδρος, που είναι μαθητής ή μαθήτρια.
- ✓ Αντιπρόεδρος, που είναι μαθητής ή μαθήτρια.
- ✓ Γραμματέας, που είναι μαθητής ή μαθήτρια και τηρεί το πρωτόκολλο και τους φακέλους εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων.

- ✓ Μέλος, που είναι μαθητής ή μαθήτρια.
 - ✓ Τριμελής διαχειριστική ομάδα, που αποτελείται από ένα μαθητή ή μια μαθήτρια, τον συντονιστή εκπαιδευτικό και τον εκπρόσωπο του Διοικητικού Συμβούλιου του Συλλόγου Γονέων που ασκεί καθήκοντα ταμία.
 - ✓ Έργο του Διοικητικού Συμβούλιου είναι η πραγματοποίηση των αποφάσεων και εντολών της Γενικής Συνέλευση και η λήψη μέτρων που κρίνονται απαραίτητα για την προώθηση των σκοπών του συνεταιρισμού. Ο πρόεδρος εκπροσωπεί το Διοικητικό Συμβούλιο και οι αποφάσεις παίρνονται κατά πλειοψηφία.
- III. Το *Εποπτικό Συμβούλιο* είναι 5μελές και το αποτελούν ένας εκπρόσωπος του Συλλόγου Διδασκόντων, ένας εκπρόσωπος του Διοικητικού Συμβούλιου του Συλλόγου Γονέων και τρεις μαθητές, ένας από κάθε τάξη (Δ', Ε', Στ'). Έργο του Εποπτικού Συμβούλιου είναι να ελέγχει τα πεπραγμένα του Διοικητικού Συμβούλιου και να ασκεί έλεγχο στην οικονομική διαχείριση. Για τον σκοπό αυτό συντάσσει τέσσερις φορές τον χρόνο πρωτόκολλο επιθεώρησης της οικονομικής διαχείρισης.

5.9 Βιβλία του συνεταιρισμού

- I. Μητρώο μελών. Κάθε νέο μέλος με την εγγραφή του παραλαμβάνει ένα καρτελάκι με τα στοιχεία του.
- II. Βιβλίο πρωτοκόλλου.
- III. Βιβλίο πράξεων Διοικητικό Συμβούλιο, όπου κρατούνται, μεταξύ άλλων, πρακτικά για τη συγκρότηση του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου, τη διάθεση ειδών, την Επιτροπή ελέγχου κυλικείου, τον απολογισμό του οικονομικού έτους, τις αποφάσεις για τις καλύψεις δαπανών, τη διερεύνηση για τη λειτουργία κινηματογραφικής λέσχης, κλπ.
- IV. Βιβλίο πράξεων Γενική Συνέλευση, όπου κρατούνται πρακτικά σχετικά με τον καθορισμό ετήσιας εισφοράς των μελών, τη δραστηριοποίηση των συνεταιριστικών ομάδων, τη συμμετοχή σε προγράμματα, την αγορά βιβλίων, κλπ.
- V. Βιβλίο ελέγχου Εποπτικό Συμβούλιο, όπου καταγράφεται ο έλεγχος πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβούλιου και της οικονομικής διαχείρισης.

- VI. Βιβλίο ταμείου, όπου καταχωρούνται στις οικείες στήλες τα έσοδα - έξοδα του συνεταιρισμού και κλείνει στο τέλος κάθε οικονομικού έτους (Δεκέμβριο). Για όλες τις εγγραφές πρέπει να υπάρχει το σχετικό παραστατικό στοιχείο.
- VII. Μπλοκ τριπλότυπων αποδείξεων είσπραξης, όπου καταχωρούνται τα έσοδα από οποιαδήποτε πηγή κι αν προέρχονται και ισχύει για ένα οικονομικό έτος.
- VIII. Μπλοκ διπλότυπων αποδείξεων πληρωμής.
- IX. Φάκελος παραστατικών στοιχείων οικονομικής διαχείρισης, ο οποίος αφορά ένα μόνο οικονομικό έτος και περιλαμβάνει τιμολόγια, αποδείξεις, φορολογικές δηλώσεις, κλπ.
- X. Βιβλιάριο καταθέσεων κρατικής τράπεζας, όπου κατατίθενται τα ποσά και δικαίωμα ανάληψης και κατάθεσης έχουν τα ενήλικα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

5.10 Οικονομική διαχείριση

Τα έσοδα του συνεταιρισμού προέρχονται από τις τακτικές εισφορές των μελών αλλά και από έκτακτες ή δωρεές διαφόρων φορέων. Ο απολογισμός της οικονομικής διαχείρισης πραγματοποιείται εντός του Ιανουαρίου και περιλαμβάνει όλη την περίοδο του οικονομικού έτους. Αυτός συντάσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τα μέλη του κλείνουν και υπογράφουν με σχετική πράξη το βιβλίο του ταμείου και τα μπλοκ των τριπλότυπων αποδείξεων είσπραξης και διπλότυπων αποδείξεων πληρωμής. Όλα τα στοιχεία του απολογισμού ελέγχονται από το Εποπτικό Συμβούλιο που συντάσσει ειδικό πρακτικό, αντίγραφο του οποίου τοποθετείται στον φάκελο των παραστατικών στοιχείων της οικονομικής διαχείρισης. Ο απολογισμός στη συνέχεια υποβάλλεται για προέγκριση στο σχολικό συμβούλιο (Σύλλογος Διδασκόντων, Σύλλογος Γονέων), ενώ η τελική έγκριση γίνεται το πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου από τον Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης.

5.11 Κανόνες

Οι παρακάτω κανόνες είναι τα έξι:

1. Ο συνεταιριστής να αγαπά το σχολείο του, το θέλει καθαρό και περιποιημένο και φροντίζει για αυτό.
2. Ο συνεταιριστής είναι επιμελής και προσεκτικός, φιλομαθής και δραστήριος.

3. Ο συνεταιριστής βλέπει τους συντρόφους του σαν καλούς φίλους και ενδιαφέρεται για αυτούς.
4. Ο συνεταιριστής αγαπά, ενδιαφέρεται και φροντίζει κυρίως τους μικρούς μαθητές, τους νέους μαθητές κι αυτούς που έχουν μεγαλύτερες ανάγκες.
5. Ο συνεταιριστής είναι ευγενικός και ευχάριστος, ειλικρινής και τίμιος, σκέφτεται δίκαια και ομιλεί πάντα με ευθύτητα.
6. Ο συνεταιριστής αναλαμβάνει σε κάθε περίπτωση την ευθύνη των πράξεών του.
7. Ο συνεταιριστής, αν έχει επιλεγεί σε κάποιο αξίωμα, υπακούει σε αυτούς που τον επέλεξαν.
8. Ο συνεταιριστής δεν ξεχνά, όταν διευθύνει, πως ο καλύτερος τρόπος για να τον υπακούουν είναι να αποτελεί ο ίδιος το καλύτερο παράδειγμα.

5.12 Αρμοδιοτήτων συνεταιριστικών ομάδων

Κάθε μια από τις συνεταιριστικές ομάδες του συνεταιρισμού αναλάβουν τις ευθύνες τις λειτουργίας ενός χώρου, μιας γωνιάς, ενός θέματος του σχολείου και έχει την αρμοδιότητα να προτείνει, να εισηγηθεί τρόπους και μέτρα για την καλύτερη λειτουργία του.

- ✓ Η συνεταιριστική ομάδα της Στ΄ τάξης αναλάβει το πρατήριο ειδών κυλικείου, το σχολικό παντοπωλείο με τη διάθεση σχολικών ειδών, το ραδιόφωνο και την κινηματογραφική λέσχη, την ευρωπαϊκή γωνιά Comenius, τη γωνιά επιτραπέζιων παιχνιδιών του πρώτου ορόφου και τον χώρο των γηπέδων.
- ✓ Η συνεταιριστική ομάδα της Ε΄ τάξης έχει αναλάβει τη δανειστική βιβλιοθήκη, τη γωνιά βιβλιοπαρουσίασης, το συνεργείο βιβλίων, κοινωνικό παντοπωλείο, τη γωνιά κατασκευών, τον συντονισμό και την ευθύνη της χρήσης των παιχνιδιών (ποδοσφαιράκι, χόκεϊ, μπιλιάρδο, επιτραπέζια αντισφαίριση).
- ✓ Η συνεταιριστική ομάδα της Δ΄ έχει αναλάβει τον σχολικό κήπο, τα φυτά εσωτερικού χώρου, τον πίνακα προβολής εκδηλώσεων του πρώτου ορόφου, τη γωνιά ανακύκλωσης, τη γωνιά επιτραπέζιων παιχνιδιών του ισογείου και τη γωνιά πληροφόρησης – ενημέρωσης.
- ✓ Υπάρχουν και οι άτυπες συνεταιριστικές ομάδες των τριών μικρότερων τάξεων, στις οποίες έχουν ανατεθεί κάποιες μικρότερες αρμοδιότητες για να μπαίνουν κι αυτές

στο συνεταιριστικό πνεύμα, αν κι αυτό είναι διάχυτο σε κάθε χώρο του σχολείου. Η άτυπη ομάδα της Γ΄ τάξης έχει αναλάβει το ενυδρείο και τη γωνιά κατασκευών Μυθολογίας – Ιστορίας, η Β΄ τάξη τον πίνακα προβολής εκδηλώσεων του ισογείου και τα πρωτάκια έχουν αναλάβει την τραπεζαρία.

5.13 Δράσεις του σχολικού συνεταιρισμού

5.13.1 Κυλικείο

Το κυλικείο του σχολείου, που φέρει το πρωτότυπο όνομα «Κόκορας το χάραμα», υποδέχεται καθημερινά τους μαθητές με κλασική μουσική, η οποία συνοδεύει τις δραστηριότητες τους σχεδόν σε όλα τα διαλείμματα. Το πρωί, πριν ακόμη χτυπήσει το κουδούνι για την προσευχή, δύο μαθητές της Στ΄ τάξης παίρνουν παραγγελίες από τα παιδιά που προπληρώνουν το προϊόν και παραλαμβάνουν το σχετικό καρτελάκι παραγγελίας, το οποίο υποδεικνύουν κατά την παραλαβή στο πρώτο διάλειμμα. Στη συνέχεια, οι δύο μαθητές τηλεφωνούν στον συνεργαζόμενο φούρνο για να στείλει τα αρτοσκευάσματα. Τονίζεται πως όλοι οι εξωτερικοί προμηθευτές έχουν προέλθει ύστερα από διαφανή διαγωνισμό, ενώ τα φρούτα αγοράζονται από τη λαϊκή αγορά. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του συνεταιρισμού έχει συγκροτηθεί Επιτροπή Ελέγχου Κυλικείου με τη συμμετοχή μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων.

«Ο σχολικός συνεταιρισμός προμηθεύεται σε χονδρική τιμή νόμιμα με παραστατικά (τιμολόγια, αποδείξεις) τα προϊόντα, τα οποία στη συνέχεια τα διαθέτει με την ίδια χαμηλή τιμή στους μαθητές και μέλη του, αφού ως γνωστόν ο συνεταιρισμός δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα», αναφέρει ο διευθυντής του σχολείου, Χρήστος Καγιάννης. Η ιδέα του κυλικείου, υπό τη διαχείριση του σχολικού συνεταιρισμού, προήλθε έπειτα από παρατηρήσεις στον εξωτερικό φούρναρη που προμήθευε μη επιτρεπόμενα είδη στα παιδιά και μάλιστα χωρίς απόδειξη. Έτσι αποφασίστηκε η λειτουργία αυτοδιαχείρισης του κυλικείου κι αυτό σήμερα διαθέτει όλα τα επιτρεπόμενα προς πώληση είδη σχολικού κυλικείου, σύμφωνα με τη νέα απόφαση Υ1γ/Γ.Π./οικ81025 (ΦΕΚ 2135/Β/29.08.2013) και την Υ1γ/Γ.Π./οικ 96605/04.11.2013. Διαθέτει δηλαδή: αρτοσκευάσματα (κουλούρι σουσαμένιο, τυρόπιτα), βιολογικά προϊόντα (μπάρα δημητριακών ολικής άλεσης σε ατομική μερίδα, παστέλι), φρέσκα φρούτα ανάλογα με την εποχή (μήλο, αχλάδι, πορτοκάλι, μανταρίνι, μπανάνα, όλα καλά πλυμένα και συσκευασμένα σε ατομική μερίδα),

συσκευασμένους φυσικούς χυμούς φρούτων χωρίς συντηρητικά και προσθήκη ζάχαρης, εμφιαλωμένο νερό.

5.13.2 Σχολικό παντοπωλείο

Οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά και στη λειτουργία του σχολικού παντοπωλείου «Τα αβγά και τα καλάθια» που έχει στηθεί στο ισόγειο του διδακτηρίου. Στο δεύτερο διάλειμμα, μαθητές κατά ομάδες και εκ περιτροπής ανοίγουν το παντοπωλείο για να διαθέσουν στους συμμαθητές τους σχολικά είδη, όπως: τετράδια, μπλοκ, μολύβια, στυλό, σβήστρες, ξύστρες, κόλλες και μιογιές. Εκτός από την εκπαιδευτική αξία, το παντοπωλείο, όπως και το κυλικείο, προσφέρουν ποιότητα αλλά και χαμηλές τιμές.

5.13.3 Κοινωνικό παντοπωλείο

Ο σχολικός συνεταιρισμός προχώρησε, σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού και την παράλληλη στήριξη του Συλλόγου Διδασκόντων και του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, στη δημιουργία του Κοινωνικού Παντοπωλείου. Σκοπός είναι η ενίσχυση των μαθητών και των οικογενειών τους που χρήζουν βοήθειας. Στο σχολείο συγκεντρώνονται συσκευασμένα τρόφιμα μακράς διάρκειας καθώς και είδη ένδυσης και υπόδησης. Για τη συγκέντρωση των υλικών αγαθών έχουν τοποθετηθεί ειδικά καλάθια («κοινωνικό καλάθι») στο σχολείο και στα supermarket του χωριού, ενώ γίνονται επαφές με επαγγελματίες της περιοχής για χορηγίες και δωρεές. Η διανομή των αγαθών γίνεται 3 με 4 φορές τον χρόνο και διατηρείται κάθε φορά η ανωνυμία όσων λαμβάνουν.

5.13.4 Ανακύκλωση

Στον ισόγειο χώρο του σχολείου υπάρχει το εργαστήριο «Τα φορτώσαμε στον Κόκορα» που δεν είναι τίποτα άλλο από έναν ενιαίο χώρο συγκέντρωσης και ζύγισης ανακυκλώσιμων υλικών. Οι μαθητές φέρνουν καθημερινά από το σπίτι και μέσα σε επαναχρησιμοποιημένες τσάντες (ευγενική προσφορά μεγάλου supermarket του χωριού) ανακυκλώσιμα υλικά και τα τοποθετούν στους ανάλογους χώρους του εργαστηρίου. Με την καθημερινή ενασχόληση ευαισθητοποιείται και συμμετέχει όλη η οικογένεια κι έτσι όλοι μαζί σέβονται το περιβάλλον και γνωρίζουν ότι «τη γη δεν την κληρονομήσαμε από τους γονείς μας, αλλά τη δανειστήκαμε από τα παιδιά μας». Για κάθε υλικό που φέρνει ο μαθητής κερδίζει πόντους, οι οποίοι καταγράφονται και στο τέλος της σχολικής χρονιάς απονέμονται σχετικοί έπαινοι στους πρώτους.

Με τον τρόπο αυτό γίνεται ανακύκλωση σε αλουμίνιο και χαρτί (τα οποία πωλούνται σε εξωτερικούς προμηθευτές επιφέροντας κάποια μικρά έσοδα), πλαστικά μπουκάλια, καπάκια και γυαλί (που μεταφέρονται μετά στους κάδους ανακύκλωσης του Δήμου) καθώς και μπαταρίες που αποθηκεύονται στους ειδικούς κάδους ανακύκλωσης μπαταριών ΑΦΗΣ.

5.13.5 Σχολικός κήπος

Η συνεταιριστική ομάδα του σχολικού κήπου έχει πολλές αρμοδιότητες. Καταρχάς, τη φροντίδα των φυτών εσωτερικού και εξωτερικού χώρου που είναι μια καθημερινή ενασχόληση και γίνεται με ιδιαίτερη προθυμία από τους μικρούς συνεταιριστές. Στους δύο ορόφους του διδακτηρίου υπάρχουν πάρα πολλά φυτά, ενώ στον προαύλιο χώρο έχει διαμορφωθεί ένας καλαίσθητος βραχόκηπος. Στην αυλή υπάρχουν ακόμη γλάστρες και ζαρντινιέρες από λάστιχα αυτοκινήτων, όπου καλλιεργούνται εποχιακά φυτά.

Μια άλλη αγαπημένη δραστηριότητα είναι η καλλιέργεια του λαχανόκηπου που υπάρχει στην πίσω πλευρά του σχολείου. Εκεί φυτεύονται πατάτες, μαρούλια, κρεμμύδια, κουνουπίδια, βατομουριές, γκότσιμπέρι και φράουλες. Πέρυσι, μάλιστα, με τα λαχανικά που μάζεψαν, έφτιαξαν μια πεντανόστιμη χορτόπιτα. Πλησίον του λαχανόκηπου, υπάρχει ο ειδικός κάδος κομποστοποίησης, όπου οι μαθητές ρίχνουν φλούδες από φρούτα, ξερά φύλλα, κομμένο χορτάρι κι ό,τι άλλο μπορεί να κομποστοποιηθεί. Σε τακτά χρονικά διαστήματα η συνεταιριστική ομάδα ανακατεύει τα οργανικά υλικά, ώστε να γίνουν λίπασμα που θα χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για τις ανάγκες των φυτών και των λαχανικών του σχολείου. Έτσι εξοικονομούνται χρήματα και αποκτάται βαθιά οικολογική συνείδηση.

Μια νέα δραστηριότητα της ομάδας είναι η καλλιέργεια του θερμοκηπίου που κατασκευάστηκε πριν τρία χρόνια, τον Σεπτέμβριο του 2014, με χρήματα που διέθεσε ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων. Μέσα στο θερμοκήπιο υπάρχουν έξι μεγάλες ξύλινες ζαρντινιέρες, μέσα στις οποίες φυτεύτηκαν αρωματικά βότανα, όπως λεβάντα, θυμάρι, δάφνη, δυόσμο και μαντζουράνα, τα οποία θα μεταφυτευθούν την άνοιξη στον λαχανόκηπο. Παράλληλα με την περιποίηση και φροντίδα των φυτών μέσα από τη συνεταιριστική δράση, οι μαθητές υλοποιούν κάθε χρόνο ανάλογα περιβαλλοντικά προγράμματα συνδυάζοντας με τον καλύτερο τρόπο τη θεωρία με τη βιωματική δράση.

5.13.6 Ομάδα επιμελείας χώρου

Μαθητές των Δ', Ε' και Στ' τάξεων συγκροτούν εκ περιτροπής την Ομάδα Επιμέλειας Χώρου (Ο.Ε.Χ.). Δέκα μαθητές και μαθήτριες, ανά δύο εβδομάδες, γίνονται όργανα της Ομάδας, η οποία έχει την ευθύνη της επίβλεψης της καθαριότητας των χώρων του σχολείου, της τήρησης της τάξης στις αίθουσες διδασκαλίας, της σωστής συμπεριφοράς των μαθητών εντός του σχολείου, της ορθής χρήσης των κοινόχρηστων χώρων (τουαλέτες, βρύσες), της σύνταξης των μαθητών σε γραμμές στον χώρο συγκέντρωσης, της ιδιαίτερης φροντίδας των μικρότερων μαθητών, της επίλυσης συγκρούσεων και διαφορών μεταξύ των μαθητών, της αναφοράς σημαντικών γεγονότων στους εκπαιδευτικούς και στον διευθυντή του σχολείου. Είναι αυτονόητο, πως σε καμιά περίπτωση η λειτουργία της Ομάδας δεν υποκαθιστά τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι φέρουν την ευθύνη για όλα όσα προαναφέρθηκαν.

Τα όργανα της Ομάδας φέρουν ένα διακριτικό ταμπελάκι, συμπεριφέρονται με ευγένεια, στέκονται αλληλέγγυα και στηρίζουν τους συμμαθητές τους. Μέσα στα δικαιώματά τους είναι να επιβάλουν ποινές με τη χρήση καρτών τριών διαφορετικών χρωμάτων. Σύμφωνα με τον κανονισμό του σχολείου, οι κανόνες αποτελούν ένα συμβόλαιο μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, ώστε να αποφεύγονται και να προλαμβάνονται συμπεριφορές που δε βοηθούν στην αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου. Σε διαφορετική περίπτωση κι εφόσον παραβιάζονται άρθρα του κανονισμού, οι συνέπειες μπορεί να είναι:

- A. Προφορική παρατήρηση και επίπληξη (κίτρινη κάρτα).
- B. Αποκλεισμός από δραστηριότητες για ορισμένο χρόνο, όπως από τα παιχνίδια στις «γωνιές» του σχολείου, ανάκληση ρόλων και ευθυνών που έχουν αποδοθεί με ταυτόχρονη ενημέρωση γονέων από τον δάσκαλο της τάξης (πορτοκαλί κάρτα).
- Γ. Γραπτή ενημέρωση, από τον διευθυντή, των γονέων του μαθητή που υποπίπτει κατ' επανάληψη σε παραβατική συμπεριφορά (κόκκινη κάρτα).

Όλες οι κάρτες σημειώνονται αριθμητικά σε μια ειδική καρτέλα που είναι αναρτημένη στην πόρτα κάθε τάξης. Είναι αξιοσημείωτο πόσο βελτιωτικά λειτουργεί αυτό και πόσο φθίνουν οι παραβατικές συμπεριφορές από το Σεπτέμβριο μέχρι σήμερα. Στο τέλος της χρονιάς, συγκρίνοντας τις καρτέλες, επιβραβεύεται η τάξη που τηρεί τους

σχολικούς κανόνες και βοηθά έτσι στην καλύτερη λειτουργία του σχολείου. Πρέπει να τονιστεί πως η Ο.Ε.Χ. δε λειτουργεί κατασταλτικά και πως κύρια επιδίωξη της είναι να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες, ώστε ο μαθητής να αισθάνεται υπεύθυνος από τη μία και ασφαλής από την άλλη, μέσα σε ένα κλίμα αμοιβαιότητας και αποδοχής των ρόλων.

Στη δράση της Ο.Ε.Χ. μπορούμε να εντάξουμε και τη δραστηριότητα αναδοχής μαθητών της Α΄ τάξης που έχει τον τίτλο «Καθώς ήρθες βαφτιστήρι». Μαθητές και μαθήτριες της Στ΄ τάξης αναλαμβάνουν τη φροντίδα των μικρών μαθητών και μαθητριών της Α΄ τάξης. Τα οφέλη είναι πολλά και μέσα από το πρόγραμμα οι μικροί μαθητές αισθάνονται ασφαλείς, προσαρμόζονται καλύτερα στη σχολική κοινότητα, ενώ αξίες όπως συνεργασία, αλληλοβοήθεια, εμπιστοσύνη, προσφορά αποκτούν τη μέγιστη σημασία τους.

5.13.7 Δανειστική βιβλιοθήκη

Σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο στον διάδρομο του πάνω ορόφου λειτουργεί η ψηφιοποιημένη δανειστική βιβλιοθήκη που έχει την ονομασία «Κοκόρου Γνώση». Τα 800 βιβλία είναι ψηφιοποιημένα με το ειδικό πρόγραμμα libelus, αναγράφουν πάνω ξεχωριστό ψηφιακό κώδικα (barcode) και είναι ταξινομημένα σε διάφορες θεματικές κατηγορίες (λογοτεχνία, κόμικς, ιστορία, γνώση, ποίηση, κλπ.).

Την ευθύνη της λειτουργίας έχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ε΄ τάξης. Κάθε τάξη δανείζεται διαφορετική μέρα. Με ένα πιστολάκι (scanner) αναγνωρίζονται τα barcodes των βιβλίων και σημειώνονται στον υπολογιστή το όνομα του παιδιού και ο τίτλος του βιβλίου που έχει δανειστεί. Κάθε παιδί έχει μία κάρτα (ταυτότητα βιβλιοθήκης), για να μπορεί να δανείζεται όποιο βιβλίο θέλει. Δεν είναι λίγοι οι μαθητές, όλων των τάξεων, που στα διαλείμματά τους προτιμούν να μελετούν ένα βιβλίο στο σαλονάκι της βιβλιοθήκης.

5.13.8 Σχολική εφημερίδα

Η σχολική εφημερίδα του συνεταιρισμού «ΤΑ ΝΕΑχωρουδάκια» εξέδωσε πρόσφατα το 21^ο φύλλο της. Είναι ένα καλαίσθητο και ευανάγνωστο έντυπο με σταθερό αριθμό σελίδων και με ποικιλία θεμάτων από τη σχολική και όχι μόνο ζωή. Την επιλογή των θεμάτων την έχουν τα ίδια τα παιδιά, τα οποία και τα συγγράφουν. Μα επιτροπή δασκάλων κάνει τις απαιτούμενες διορθώσεις πριν τα θέματα σταλούν στο τυπογραφείο και πάρει η εφημερίδα την τελική της μορφή. Τα έξοδα της εκτύπωσης είναι προσφορά του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων που κρατά μια στήλη στη θεματολογία και που στέκεται αρωγός σε μια ακόμη δραστηριότητα του συνεταιρισμού.

5.13.9 Ραδιόφωνο

Από την χρονιά (2013-14) αρχίζει να λειτουργεί το ραδιόφωνο του σχολικού συνεταιρισμού. Την ευθύνη λειτουργίας έχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Στ΄ τάξης που, εκ περιτροπής, αναλαμβάνουν διάφορους ρόλους: δημοσιογράφοι, επιλογή μουσικής, ρύθμιση ήχου κλπ. Το στούντιο είναι στο γραφείο του διευθυντή, όπου εκεί υπάρχουν όλα τα απαραίτητα μέσα και ψηφιακά υλικά για να πραγματοποιηθεί μια ραδιοφωνική εκπομπή: μικρόφωνα, κονσόλα ήχου (δωρεά του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων), ηλεκτρονικός υπολογιστής, CD Player, ενισχυτής και ηχεία που καλύπτουν τον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο του σχολείου. Οι εκπομπές περιλαμβάνουν συνεντεύξεις και πολλή μουσική που προσπαθεί να καλύψει της προτιμήσεις των περισσότερων μαθητών, μιας και ρωτήθηκαν σε σχετικό ερωτηματολόγιο που της δόθηκε για τα μουσικά της ακούσματα.

Η εμβέλεια του ραδιοφώνου είναι εντός σχολείου, αλλά στόχος της συνεταιριστικής ομάδας ραδιοφώνου είναι να επεκταθεί και εκτός αυτού με την ηχογράφηση εκπομπών και ανάρτησή της στην ιστοσελίδα του σχολείου. Για φέτος συμμετάσχουν για πρώτη φορά στη ραδιοφωνική εκπομπή αφήγησης παραμυθιών «Λιλιπούτσιοι παραμυθάδες στο ραδιόφωνο» που υλοποιείται στο πλαίσιο δράσεων του τοπικού θεματικού δικτύου «Παραμυθία» σε συνεργασία με το Europeanschoolradio (<http://esradio.mysch.gr>).

«Το ραδιόφωνο του συνεταιρισμού της» είναι μια από τις δύο εργασίες που παρουσιάστηκαν πριν 2 χρονιά από της μαθητές στο Μαθητικό Συνέδριο Πληροφορικής και είναι μια δράση που αγκαλιάζεται κατά απόλυτα τα παιδιά της Στ΄ τάξης,

5.13.10 Κινηματογραφική λέσχη

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβούλιου του συνεταιρισμού, από τον Μάιο του 2013, λειτουργεί η Κινηματογραφική Λέσχη. Είχαν προηγηθεί σχετικές επαφές με την Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (Ο.Κ.Λ.Ε) και με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, το οποίο εξασφαλίζει τη διάθεση των ταινιών. Εκτός από την επιλογή και προβολή ταινιών εκπαιδευτικού περιεχομένου, σκοπός της Λέσχης, μέλη της οποίας είναι οι μαθητές - μέλη του σχολικού συνεταιρισμού, είναι η εξοικείωση με την κινηματογραφική «γλώσσα», η συζήτηση για τις ταινίες που προβάλλονται και η παραγωγή ταινιών από τα ίδια τα παιδιά. Ο σχολικός συνεταιρισμός διαθέτει ολόκληρο τον τεχνικό εξοπλισμό που απαιτείται για την προβολή των ταινιών (laptop, βιντεοπροβολέας, μικροφωνική, κινηματογραφικό πανί) που είναι, κι αυτός, δωρεά του Συλλόγου Γονέων.

Οι ταινίες προβάλλονται στο Πνευματικό Κέντρο Νεοχωρούδας με ελεύθερη είσοδο για το κοινό και με συχνότητα μία φορά το μήνα. Χορηγοί της δράσης είναι ο Σύλλογος Γονέων που εκτός της γενναιόδωρης προσφοράς που προαναφέρθηκε, αναλαμβάνει με δικά του έξοδα τη διάθεση χυμών και μικρών εδεσμάτων και ο Δήμος Ωραιοκάστρου με τη δωρεάν παραχώρηση του χώρου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στα πλαίσια της σύγχρονης εποχής, ο σχολικός συνεταιρισμός αποτελεί ένα σύστημα αγωγής, το οποίο εξυπηρετεί το σύγχρονο πνεύμα. Η εποχή μας απαιτεί συλλογική προσπάθεια σε όλους τους τομείς των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς. Οι εξαιρετικές ατομικές επιδόσεις οδηγούν σε αρκετές περιπτώσεις τα άτομα σε προσωπική καταξίωση και επιτυχία. Δεν προάγουν όμως την κοινωνία, καθώς η προσπάθεια αυτή απαιτεί αμοιβαία κατανόηση και ικανότητα συνεργασίας, αλληλοβοήθειας και αλληλεγγύης.

Μέσα από τις αρχές που υιοθετεί και από τις μεθόδους που χρησιμοποιεί, ο σχολικός συνεταιρισμός βοηθάει στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης. Ο ανταγωνισμός δεν μπορεί να εξασφαλίσει την ευημερία της ανθρωπότητας. Αντίθετα, για την ευημερία της ανθρωπότητας μπορούν να εργαστούν άνθρωποι που διακατέχονται από αγάπη για την ελευθερία, την πρόοδο, την ειρήνη και την πραγματική συνεργασία ανάμεσα σε άτομα και λαούς. Μονό η αμοιβαία κατανόηση και η συνεργασία προάγουν ολόκληρη την ανθρωπότητα και οδηγούν το ανθρώπινο είδος στην ειρηνική συνύπαρξη, μέσα από τη συνειδητοποίηση ότι ζούμε σε έναν κόσμο που βρίσκεται σε διαρκή αλληλεξάρτηση.

Ο σχολικός συνεταιρισμός καλλιεργεί την κοινωνική συνείδηση, εντάσσοντας τους ατομικούς στόχους και τις ατομικές δραστηριότητες μέσα στους κοινωνικούς στόχους και τις συλλογικές δραστηριότητες και ταυτόχρονα προσφέρει τη δυνατότητα να μεταβληθεί το σχολείο σε χώρο δημιουργικής έκφρασης, πρωτοβουλίας, άσκησης, ελευθερίας και χαράς. Τα παιδιά συνειδητοποιούν την αξία της συλλογικής προσπάθειας και μαθαίνουν να οριοθετούν τους στόχους που μπορεί να επιτύχει το οργανωμένο σύνολο, χωρίς να υπερβάλλουν ως προς τις προσδοκίες ούτε να απογοητεύονται όταν η ομάδα πετύχει λιγότερα από όσα επιδίωκε. Αντιλαμβάνονται, επίσης, ότι με την υπομονή και την αφοσίωση επιτυγχάνονται έργα με διάρκεια και αξία.

Με τρόπο αναντικατάστατο ο σχολικός συνεταιρισμός ενισχύει τη φυσική ζωτικότητα και ανάπτυξη των παιδιών. Κεντρίζει τα παιδιά σε νέα έρευνα και εμπλουτίζει διαρκώς τις εμπειρίες τους. Δημιουργεί ποικίλα ενδιαφέροντα, τα οποία ενεργοποιούν ολόκληρη την παιδική προσωπικότητα. Μέσα από τις δραστηριότητες που εκτελούν τα

παιδιά έρχονται σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον, γεγονός που κεντρίζει την παρατηρητικότητα, τη διάθεση για έρευνα, την προσοχή και την επινοητικότητα τους. Παράλληλα συνεργάζονται με τον κοινωνικό κόσμο που τα περιβάλλει, και με τον τρόπο αυτό γνωρίζουν την πραγματική ζωή και καλλιεργείται η κοινωνικότητα, η υπευθυνότητα και η αλληλεγγύη.

Μέσα στο σχολικό συνεταιρισμό προσφέρονται ευκαιρίες για εσωτερική ικανοποίηση, αμοιβαία αναγνώριση, δημιουργική προσπάθεια και βρίσκουν δημιουργική διέξοδο εσωτερικές κλίσεις και δυνάμεις των παιδιών, με τρόπο αβίαστο και φυσικό, καθιστώντας την προσωπικότητα των παιδιών πυρήνα της συλλογικής οντότητας, που αποτελεί ο σχολικός συνεταιρισμός, και καταργώντας οποιαδήποτε τεχνητή αντιπαράθεση ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα. Δημιουργείται έτσι ένα κλίμα αποδοχής, ένας χώρος στον οποίο έχουν θέση όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες μαθησιακές ή άλλες ικανότητες, από την κοινωνική και οικονομική κατάσταση και από τις ενδεχόμενες ειδικές ανάγκες ορισμένων.

Είναι βέβαια φανερό ότι για να έχουν παιδαγωγικό αποτέλεσμα, οι εργασίες που θα αναλάβει ο συνεταιρισμός πρέπει να οργανώνονται μέσα στα πλαίσια των παιδαγωγικών σκοπών του σχολείου, να λειτουργούν παράλληλα με τους μορφωτικούς σκοπούς του, να στηρίζουν και να πλουτίζουν τη μάθηση, και να έχουν ποικιλία, ώστε να αφυπνίζουν την αυτενέργεια των μαθητών, να προκαλούν την επινοητικότητά τους και να απαιτούν συλλογική προσπάθεια. Πρέπει επίσης να αποφασίζονται από πρωτοβουλία των παιδιών, να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους και να είναι ανάλογες με τις πνευματικές και φυσικές ικανότητές τους, δηλαδή να μην είναι ούτε περισσότερες ούτε πιο δύσκολες από αυτές που θα μπορούσαν να αναλάβουν υπεύθυνα. Τέλος, θεωρείται αναγκαίο οι εργασίες να θεμελιώνουν τα διάφορα μαθήματα γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, κλπ. όχι αποσπασματικά, αλλά στα πλαίσια της διαθεματικής προσέγγιση της γνώσης διδασκαλίας, γιατί, αφενός, τα προβλήματα της καθημερινής ζωής για να κατανοηθούν και να επιλυθούν απαιτούν μια συνολική αντίληψη και γνώσεις που προέρχονται από διάφορες γνωστικές περιοχές και αφετέρου, οι μαθητές βιώνουν έναν κόσμο ενιαίο, πολυδιάστατο, πολύπλοκο, πολυποίκιλο, πολυσύνθετο και διαρκώς μεταβαλλόμενο και όχι χωρισμένο σε διακριτά γνωστικά αντικείμενα.

Σε καμία περίπτωση ο σχολικός συνεταιρισμός δεν παρεμποδίζει το διδακτικό έργο του σχολείου. Αντίθετα το υποβοηθά και το εμπλουτίζει ωθώντας τους μαθητές να

αναπτύξουν σημαντικές ικανότητες αντίληψης, κρίσης, να αξιοποιήσουν την έμφυτη δημιουργική τους ορμή, να παρατηρήσουν, να ερευνήσουν, να πειραματιστούν. Συνδυάζοντας με εξαιρετικό τρόπο τη θεωρία με την πράξη επιτυγχάνεται μάθηση χωρίς συμπίεση της προσωπικότητας.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι μέσα στο σχολείο τα παιδιά συνειδητοποιούν τις ανάγκες, τους σκοπούς και τις τάσεις τους και παράλληλα τις ιδιαίτερες συνθήκες - φυσικές, πολιτικές, οικονομικές της κοινωνίας μέσα στην οποία ζουν. Έχει σημασία να τονιστεί ότι, ενώ στο παρελθόν οι περισσότεροι σχολικοί συνεταιρισμοί λειτούργησαν σε αγροτικές ή ημιαγροτικές περιοχές, σήμερα σχολικοί συνεταιρισμοί λειτουργούν με ιδιαίτερα αποδοτικό τρόπο και σε αστικά περιβάλλοντα. Είναι αξιοπρόσεκτο ότι η ύπαρξη προβλημάτων, όπως το υποβαθμισμένο περιβάλλον και η αστική αποξένωση, αποτελούν ισχυρό κίνητρο συσπείρωσης των μαθητών, που οδηγεί σε ίδρυση και αποδοτική λειτουργία σχολικών συνεταιρισμών και σε συνεργασία μέσα στο σχολείο και έξω από αυτό.

Ο σχολικός συνεταιρισμός είναι κάτι πολύ περισσότερο από μία ομάδα παιδιών που ακολουθούν τις οδηγίες του/της δασκάλου/ας. Είναι ένα μοναδικό παιδαγωγικό σύστημα που προετοιμάζει τα παιδιά για μία ενεργή συμμετοχή στην κοινωνία, διδάσκοντάς τους να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να συνεργάζονται με τους γύρω τους, αντιλαμβάνονται έτσι καλύτερα τα όρια που προϋποθέτει η συνύπαρξη με άλλους ανθρώπους, να γνωρίσουν τις ατομικές τους δυνατότητες και το βαθμό που αυτές ενισχύονται και αξιοποιούνται από την συμμετοχή σε μία ομάδα με κοινούς στόχους. Ιδιαίτερη εξάλλου προσοχή απαιτείται στην οικονομική διαχείριση των σχολικών συνεταιρισμών ώστε να μη χαθεί η ισορροπία μεταξύ οικονομικών και παιδαγωγικών επιδιώξεων και η οικονομική αυτονομία του συνεταιρισμού.

Είναι φανερό ότι ο θεσμός του σχολικού συνεταιρισμού απαιτεί από το / τη δάσκαλο/α που θα θελήσει να ασχοληθεί με αυτόν να αναλάβει την υπευθυνότητά του περισσότερη κούραση και ευθύνη. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι σχολικοί συνεταιρισμοί ιδρύονται και αναπτύσσονται μόνο σε σχολεία στα οποία κάποιος δάσκαλος θα θελήσει να σταθεί στο πλευρό των μαθητών και να ασχοληθεί με το έργο του σχολικού συνεταιρισμού. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι η λειτουργία πολλών σχολικών συνεταιρισμών σταμάτησε όταν ο υπεύθυνος δάσκαλος απομακρύνθηκε από το σχολείο. Για να μπορέσει να αναπτυχθεί ο θεσμός θα πρέπει ο/η δάσκαλος/δασκάλα να πιστεύει στο θεσμό, στην παιδαγωγική του αξία, στην επιτυχία του και επιπλέον να αγαπάει τη δουλειά του και να τη

θεωρεί λειτούργημα. Καλείται ο δάσκαλος να ξεφύγει από το εκπαιδευτικό του έργο, να αναλάβει νέες πρωτοβουλίες βοηθώντας την ενεργή ένταξη του σχολείου στην κοινωνία, αναβαθμίζοντας το ρόλο του σχολείου και ενισχύοντας τη δική του θέση στην κοινωνία, στη συνείδηση μαθητών και γονέων, κατακτώντας την αναγνώριση και την καταξίωση που του αρμόζουν, όχι λόγω θέσης και ιδιότητας (όπως στο παρελθόν), αλλά λόγω της προσωπικότητας, της επιστημονικής του κατάρτισης και των κοινωνικών πρωτοβουλιών που αναλαμβάνει. Για να μπορέσει να ανταποκριθεί στο πολύπλοκο αυτό έργο είναι αναγκαίο να υπάρξει η κατάλληλη κατάρτιση, η οποία πρέπει να δοθεί από τα Παιδαγωγικά Τμήματα όσον αφορά τη βασική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια που υπηρετούν από τους φορείς κατάρτισης και επανεκπαίδευσης υπηρετούντων εκπαιδευτικών.

Είναι απαραίτητη η οργανωτική στήριξη του θεσμού των σχολικών συνεταιρισμών και η θεσμική τους κατοχύρωση μέσα από την απλοποίηση του σημερινού νομικού πλαισίου λειτουργίας τους, το οποίο είναι πολύ σύνθετο και απαιτεί μεγάλη, άσκοπη και ιδιαίτερα κουραστική γραφειοκρατική ενασχόληση από τα παιδιά, με τη δημιουργία ενός νέου πιο ευέλικτου και αποτελεσματικού πλαισίου που θα λειτουργεί ενισχυτικά και όχι κατασταλτικά στην προσπάθεια για την εδραίωση των σχολικών συνεταιρισμών.

Τέλος, απαιτούνται οι εκπαιδευτικές αλλαγές που εφαρμόζονται τα τελευταία χρόνια στα σχολεία μας να συμπεριλάβουν στη φιλοσοφία και την εφαρμογή τους το θεσμό του σχολικού συνεταιρισμού, ως ένα αναντικατάστατο εργαλείο στην επιτυχία των στόχων που επιδιώκουν και στην επιτυχία της δημιουργίας ενός σχολείου, το οποίο μέσα από μια εκπαίδευση που δε θα είναι αντανάκλαση ζωής, αλλά η ίδια η ζωή, είναι ικανό να οδηγήσει τα παιδιά σε ένα καλύτερο μέλλον, σε μια κοινωνία που θα έχει κέντρο της τον άνθρωπο. Είναι αλήθεια ότι οι σχολικοί συνεταιρισμοί, ως θεσμός, προσπαθούν χρόνια να εδραιωθούν μέσα στα σχολεία, και όχι με ιδιαίτερα μεγάλη επιτυχία. Είναι βέβαια γεγονός ότι από τη στιγμή που διαμορφώνεται ένας θεσμός έχει τη δική του δυναμική και εξαρτάται από τις κοινωνικές δυνάμεις που δρουν στο εσωτερικό του να κατευθύνουν τη λειτουργία του σε μια προοπτική εξέλιξης και προόδου.

Σήμερα πολλά έχουν αλλάξει στα εκπαιδευτικά πράγματα της χώρας μας. Τα περισσότερα σχολεία λειτουργούν σε οργανωμένα εκπαιδευτήρια και οποιεσδήποτε ελλείψεις καλύπτονται συνήθως από το Κράτος ή την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι ανάγκες που καλείται να καλύψει ο σχολικός συνεταιρισμός είναι ευρύτερες και συνδέονται όχι μόνο με τα στενά

πλαίσια της βελτίωσης του σχολικού χώρου, αλλά με τη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης για τα πράγματα που μας περιβάλλουν. Οι συνθήκες διαβίωσης των εκπαιδευτικών έχουν επίσης αλλάξει. Είναι στρουθοκαμηλισμός να αγνοούμε ότι τα οικονομικά κίνητρα θα μπορούσαν να ωθήσουν τους εκπαιδευτικούς να ασχοληθούν με περισσότερο ζήλο με το θεσμό. Ο σχολικός συνεταιρισμός, όπου υπάρχει, γίνεται το κέντρο της σχολικής ζωής, δένοντας στενά τα παιδιά με το σχολείο τους. Είναι για τους μαθητές η μάθηση της υπευθυνότητας, της δημοκρατικότητας, της αυτοβοήθειας, της αλληλεγγύης. Είναι μία μέθοδος πρακτικής αγωγής, είναι η δημοκρατία στην τάξη, καθώς καθένας μπορεί να προσφέρει κάτι σύμφωνα με τις δυνατότητές του. Μαθαίνει στο παιδί να ζει ομαδικά, να αναπτύσσεται, να έχει γνώμη, να λαμβάνει αποφάσεις, να υποτάσσεται στις αποφάσεις της πλειοψηφίας, να παίρνει τα πρώτα μαθήματα ενός υπεύθυνου πολίτη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Αριστείδης. Ν. Κλήμη**, Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα (τ. Β), εκδ. Ι. Πιτσιλός, Αθήνα 1985.
2. **Θ. Γ. Τζωρτζάκης – Φωτ. Τζωρτζάκη**, Συνεταιρισμοί και Σχολικοί Συνεταιρισμοί, Ανάτυπον εκ της "Οικονομικής & Λογιστικής Εγκυκλοπαιδείας" (ΤΟΜΟΣ Θ'), Αθήνα 1961.
3. **Ιστορία Γ' τάξης Γενικού Λυκείου** (Β' έκδοση 2008), ΟΕΔΒ.
4. **Δημήτριος Καμπασακάλης**, Μαθητικός Συνεταιρισμός, Θεσσαλονίκη 1984.
5. **Νικόλαο. Π. Καλύβα**, (1980), Το χρονικό του σχολικού μας συνεταιρισμού, Πάτρα.
6. **Σταυρός. Α. Μαριάδης**, Συνεταιρισμοί ΙΣΤΟΡΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΑΠΟΣΤΟΛΗ – η τρίτη εναλλακτική λύση, εκδ. Γιαχούδη-Γιαπουλή, Θεσσαλονίκη 1997.
7. **Φωτεινή. Θ. Τζωρτζάκη**, Σχολικοί συνεταιρισμοί, ΠΑΣΕΓΕΣ (Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως), Αθήνα 1978.
8. **Φωτεινή Θ. Τζωρτζάκη**, Σχολικοί Συνεταιρισμοί – Οδηγία Εφαρμογής, ΠΑΣΕΓΕΣ (Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως), Αθήνα 1955.
9. **Χρηστος. Καγιάννης**, Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Δημοτικό Σχολείου. Νεοχωρούδας.
10. **JohnDewey**, Εμπειρία και Εκπαίδευση (μτφ. Λέανδρος Πολενάκης), εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1990.
11. **JohnDewey**, Το σχολείο και η κοινωνική πρόοδος (μτφ. Ζήσης Τ.), εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1945.
12. **RobertOwen**, Μια νέα θεώρηση της κοινωνίας (μτφ. Α. Μιχαλάκης, Ν. Χριστοδουλάκης, Β. Δρουκόπουλος), εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2007.
13. **Rohrs H.**, Το κίνημα της προοδευτικής εκπαίδευσης (μτφ. Δεληκώστας Κ.-Μουζάκης Σ.), εκδ. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 1990.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. **Καθημερινή**, 20/7/2014.
2. Περιοδικό «**Συνεταιριστής**», τεύχος 6, Αθήνα 1947.

3. Περιοδικό "Συνεργασία", τεύχη 1 έως 22, Δεκέμβριος 1989 έως καλοκαίρι 1995, εκδ. ΠΑΣΕΓΕΣ.

ΑΡΘΡΑ – ΟΜΙΛΙΕΣ

1. Σήφης Μπουζάκης, Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα (1974-2000). Σε ευρωπαϊκό πλαίσιο: συγκλίσεις, αποκλίσεις, προοπτικές. Στο διαδίκτυο: <http://www.alba.edu.gr/uploads/Bouzakis.pdf>.

ΝΟΜΟΙ – ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

1. Απόφαση Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, 56601/Γ7 ΦΕΚ 1127 τ. Β'/10-05-2013.
2. Νόμος 1566/85 – Κεφ. ΙΓ', Άρθρο 46.
3. Πορίσματα της Επιτροπής Παιδείας, 1958 και Νόμοι 3971/1959.
4. Συνοδευτική εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ, Φ.3/1085/Γ1/456/15-12-97 ΦΕΚ 1107/97.
5. Σχολικοί συνεταιρισμοί – εκπαιδευτική κλίμακα.

ΠΗΓΕΣ

1. Κοινωνική οικονομία: <http://www.csringreece.gr/files/research/CSR-1331565595.pdf?user>
= σελ: 8 – 15.
2. Κοινωνική οικονομία: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%CE%A4%CE%B1%20%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AC%20%CE%BC%CE%BF%CF%85/Downloads/SDO_DMYP_00530_Medium%20\(5\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%CE%A4%CE%B1%20%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AC%20%CE%BC%CE%BF%CF%85/Downloads/SDO_DMYP_00530_Medium%20(5).pdf) σελ: 9 – 16.
3. Έννοια συνεταιρισμού: <http://docplayer.gr/6774701-Ptyhiaki-ergasia-thema-i-exelixa-ton-synetairismou-stin-ellada-kai-oi-prooptikes-toys-foitites-dalamitra-maria-a-m-242-07.html>
σελ: 5 – 11.
4. Χαρακτηριστικά συνεταιρισμού: <http://docplayer.gr/6774701-Ptyhiaki-ergasia-thema-i-exelixa-ton-synetairismou-stin-ellada-kai-oi-prooptikes-toys-foitites-dalamitra-maria-a-m-242-07.html> σελ:17 – 19.
5. Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα: <http://www.thessalikigi.gr/enot-news/2353> .
6. Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα: <http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/CoopGreeceI.pdf> .
7. Νομοί: <http://docplayer.gr/6774701-Ptyhiaki-ergasia-thema-i-exelixa-ton-synetairismou-stin-ellada-kai-oi-prooptikes-toys-foitites-dalamitra-maria-a-m-242-07.html> σελ 36 – 40.
8. Σχολικοί συνεταιρισμοί – εκπαιδευτική κλίμακα: <https://edu.klimaka.gr/leitoyrgia-sxoleivn/dimotiko/1294-scholikos-synaiterismos.html> .
9. Σχολικός συνεταιρισμός δημοτικού σχολείου Νεοχωρούδας “Αλέκτωρ” στην Θεσσαλονίκη: <http://dim-neoch.thess.sch.gr/>
10. Μαθητικός συνεταιρισμός δημοτικού σχολείου Σαλάκου στην Ρόδο: https://docs.google.com/document/d/1kcwyfJV3ca1tK6aHLN6LJHbXiJU5FB_mpNc4DobvAvQ/edit
11. Σχολικός συνεταιρισμός δημοτικού σχολείου Μυτιληνίων Σάμου: <http://dim-mytil.sam.sch.gr/OurWork.htm>
12. Μαθητικός Συνεταιρισμός του 6ου Λυκείου Λάρισας: <http://users.otenet.gr/~6lyklar/synet.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΝΟΜΟΙ – ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ - ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ 1977

Ίδρυση και λειτουργία Σχολικών Συνεταιρισμών

"Οι σχολικοί συνεταιρισμοί είναι ένας θεσμός που καθιερώθηκε στα Δημοτικά Σχολεία της χώρας μας με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη και διάδοση της ιδέας του συνεργατισμού μεταξύ των μαθητών. Τέτοιοι συνεταιρισμοί λειτουργούν σήμερα σε πολλά Δημοτικά Σχολεία με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Επειδή η διάδοση και η πρακτική εφαρμογή των αρχών του συνεταιρισμού και γενικότερα η συνεταιριστική διαπαιδαγώγηση συμβάλλουν στην εξοικείωση των μαθητών με το συνεταιριστικό θεσμό η αξία του οποίου για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του τόπου είναι γνωστή, παρακαλούμε να συστήσετε στους κ.κ. Δ/ντές των Δημοτικών Σχολείων της δικαιοδοσίας σας να συνεργαστούν με τους αρμόδιους κ.κ. Επιθεωρητές και Επόπτες Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. για την ίδρυση, λειτουργία και προαγωγή των Σχολικών Συνεταιρισμών.

Ακόμη σας κάνουμε γνωστό ότι οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί δεν πρέπει να περιοριστούν μόνο στα Δημοτικά Σχολεία των αγροτικών περιοχών της χώρας, όπως μέχρι τώρα συνέβαινε, αλλά να επεκταθούν και στα Σχολεία των αστικών κέντρων."

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ν. 1566/85 – Κεφ. ΙΓ΄

Άρθρο 46 - Σχολικοί συνεταιρισμοί

1. Ο σχολικός συνεταιρισμός είναι θεσμός κοινωνικής ζωής του σχολείου και ελεύθερη ένωση των μαθητών. Βασίζεται στην έμφυτη κοινωνικότητα του παιδιού, την ελεύθερη συμμετοχή, την αμοιβαία κατανόηση και τον αλληλοσεβασμό. Εφαρμόζει τις αρχές της αυτοδιοίκησης και των δημοκρατικών διαδικασιών. Έχει ως σκοπό τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σχετικά με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης, την ανάπτυξη της ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης, καθώς και τη γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας.
2. Ο σχολικός συνεταιρισμός αναλαμβάνει πολλές δραστηριότητες στα πλαίσια της σχολικής και γενικότερα της κοινωνικής ζωής, όπως χειροτεχνία, σχολικό κήπο, ζωοτεχνία, πρατήριο ειδών, κυλικείο, έργα πολιτισμού. Ειδικά για τα δημοτικά σχολεία, οι δραστηριότητες του σχολικού συνεταιρισμού επεκτείνονται στις έρευνες, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, εκδρομές και βιβλιοθήκες.
3. Η οργάνωση και η λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Η με αριθμ. Φ 3/1085/ Γ 1/ 1456/1-12-97 απόφαση του ΥΠΕΠΘ με την οποία ρυθμίστηκαν τα θέματα ίδρυσης και λειτουργίας των σχολικών συνεταιρισμών συνοδεύεται από το ακόλουθο κείμενο:

“Σας στέλνουμε την αριθμ. Φ 3/1085/Γ1/1456/1-12-97 απόφαση του κ. Υφυπουργού Παιδείας, η οποία δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 1107/15-12-97, τεύχος β και αφορά τη λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών.

Για την εφαρμογή της απόφασης αυτής επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

1. Στο εξής όλοι οι συνεταιρισμοί των δημοτικών σχολείων θα λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της παραπάνω απόφασης. Οι συνεταιρισμοί που ήδη λειτουργούν θα προσαρμόσουν το καταστατικό και την όλη διαδικασία λειτουργίας στις διατάξεις της απόφασης μέχρι το τέλος Μαρτίου 1998, όπως στην παράγρ. 1 του άρθρου 6 της απόφασης ορίζεται.

2. Ο σχολικός συνεταιρισμός αποτελεί σημαντικό θεσμό της εκπαίδευσης και θα πρέπει να ενημερωθούν για τη σκοπιμότητα της λειτουργίας του όλοι οι εκπαιδευτικοί των δημοτικών σχολείων. Παρακαλούνται λοιπόν οι Σχολικοί Σύμβουλοι να οργανώσουν ενημερωτικές – Παιδαγωγικές συναντήσεις των Διευθυντών κατά ομάδες σχολείων ή όπως αυτοί κρίνουν σκόπιμο, με αποκλειστικό θέμα την ενημέρωση για τους σκοπούς και τον τρόπο λειτουργίας του σχολικού συνεταιρισμού και τη συνεργασία για την ίδρυση συνεταιρισμών στις σχολικές μονάδες της περιφέρειάς τους. Το θέμα αυτό μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης των Σχολικών Συμβούλων και με όλους τους εκπαιδευτικούς κατά τις επισκέψεις τους στα σχολεία. Στις παραπάνω συζητήσεις να προβληθεί ιδιαίτερα ο σχολικός συνεταιρισμός ως θεσμός της κοινωνικής ζωής του σχολείου και οι αρχές που διέπουν τη λειτουργία του, όπως: η αυτοδιοίκηση, οι δημοκρατικές διαδικασίες, η συλλογική προσπάθεια, η αλληλοβοήθεια, η συνεργασία και η κοινωνική ευθύνη, η ανάπτυξη της ανεξάρτητης σκέψης και της δημοκρατικής συνείδησης, η αμοιβαία κατανόηση, ο αλληλοσεβασμός των μελών του.

3. Οι Προϊστάμενοι των Διευθύνσεων και των Γραφείων Εκπ/σης θα υποβάλουν στη Δ/ση Σπουδών Π.Ε. του ΥΠΕΠΘ το προβλεπόμενο από την παράγρ. 2 του άρθρου 6 της προαναφερόμενης απόφασης πρωτόκολλο μέχρι το τέλος Μαΐου 1998, μαζί με το συνημμένο πίνακα.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΠΑΥΛΟΣ ΓΟΥΣΗΣ

Σχολικοί συνεταιρισμοί – εκπαιδευτική κλίμακα

ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ - ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

(Δημοσιευμένο στο ΦΕΚ 310/2016)

Αρ.Πρωτ.Δ3/15717/01-02-2016/ΥΠΠΕΘ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ & ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

email: t08deal(AT)minedu.gov.gr

Πληροφορίες: Ε. Παναγιωτοπούλου, Μ. Σκουρή,

Χ.Τουρούκης, Α. Τσακανίκα, Α. Χριστοπούλου

Τηλέφωνο: 2103442190, 2103442577, 2103442194, 2103443797

FAX: 2103442193

Θέμα: «Επέκταση του θεσμού του σχολικού συνεταιρισμού στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης»

Έχοντας υπόψη:

1. Την παρ 3 του άρθρου 46 του Ν.1566/1985 (ΦΕΚ 167/30-09-1985) «Δομή και Λειτουργία της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».
2. Την με αρ πρωτ. Φ3/1085/Γ1/1456/1997(ΦΕΚ τ.Β/1107/1997) Υ.Α. με θέμα: «Σύσταση Σχολικού Συνεταιρισμού».
3. Την με αρ. πρωτ. 56601/Γ7/2013 (ΦΕΚ 1127/Β/10-5-2013) Υ.Α με θέμα: «Επέκταση του σχολικού συνεταιρισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση».
4. Την παράγραφο 1γ του άρθρου 28 του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (βλ. Παράρτημα Ι: Διευκρίνιση 1) καθώς και την παράγραφο 2α του ίδιου όπου προβλέπεται η γενίκευση στην Ειδική Αγωγή των ισχυόντων στη Γενική Εκπαίδευση και στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση σε επιμέρους τομείς, όπως η πρακτική άσκηση και οι σχολικοί συνεταιρισμοί. (βλ. Παράρτημα Ι: Διευκρίνιση 2).
5. Το Άρθρο 8 του Ν. 3699/2008 (ΦΕΚ τ. Α 199/2008) «Ειδική αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»
6. Το Π.Δ. 70/2015 (ΦΕΚ 114/τΑ / 22-9-2015) με θέμα: Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.
7. Το Π.Δ. 73/2015 (ΦΕΚ 116/τΑ / 23-9-2015) με θέμα: Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών.
8. Την συνεργασία της Υπηρεσίας μας με την Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και το Αυτοτελές Τμήμα Επαγγελματικού Προσανατολισμού του ΥΠ.Π.ΕΘ.
9. Την με αριθμ.πρωτ. 7110/Δ3/18-01-2016 εισήγηση της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΥΠ.Π.Ε.Θ
10. Το γεγονός ότι από την εφαρμογή των διατάξεων της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Την επέκταση του θεσμού του Σχολικού Συνεταιρισμού και στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, για τα σχολικά έτη 2015-16 και 2016-17 με σκοπό την ανάπτυξη των κοινωνικών και προεπαγγελματικών δεξιοτήτων των μαθητών, την ανάπτυξη του Σχολικού Επαγγελματικού

Προσανατολισμού και την εξασφάλιση της δυνατότητας υλοποίησης της προβλεπόμενης Πρακτικής Άσκησης των μαθητών που φοιτούν σε ΣΜΕΑΕ δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (Ε.Ε.Ε.Κ., Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια).

Ειδικότερα, σε σχέση με τον θεσμό του Σχολικού Συνεταιρισμού & την εφαρμογή του σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Ορισμός- Περιγραφή της έννοιας του Σχολικού Συνεταιρισμού

Ο Σχολικός Συνεταιρισμός αποτελεί έναν σύγχρονο θεσμό της κοινωνικής ζωής του σχολείου που πρωτοεισήχθη στην εκπαιδευτική πραγματικότητα με τον νόμο 1566/1985 (άρθρο 46, παρ. 3) και έχει ως βασικό σκοπό «τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σχετικά με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης, την ανάπτυξη της ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης, καθώς και τη γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας».

Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην με αρ πρωτ. [Φ3/1085/Γ1/1456/1997 \(ΦΕΚ τ.Β/1107/1997\) Υ.Α.](#), η οποία καθορίζει ζητήματα οργάνωσης του εν λόγω θεσμού, με τη λειτουργία του συνεταιρισμού και, κατ'επέκταση : α) με τις ποικίλες δραστηριότητες που σε αυτό το πλαίσιο οι μαθητές αναλαμβάνουν και β) με την οικονομική τους δραστηριοποίηση, αναμένεται σταδιακά οι ίδιοι να εξοικειωθούν με ένα πνεύμα αυτοδιαχείρισης και κοινωνικοποιημένης σχολικής ζωής. Σε αυτό το πλαίσιο, οι σχολικοί συνεταιρισμοί, που αποτελούνται από τακτικά και επίτιμα μέλη (μαθητές, εκπαιδευτικοί, και γονείς αντίστοιχα) δύνανται να αναπτύξουν ποικίλες δραστηριότητες, «οι οποίες επεκτείνονται στην έρευνα, στις πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, στον καλλωπισμό του σχολείου και του περιβάλλοντα χώρου, στις εκδρομές, στις βιβλιοθήκες, σε κοινωφελή έργα και γενικότερα στην ανάπτυξη πρωτοβουλίας και στον εθισμό στη συνεργασία και στη συλλογικότητα». Ειδικά δε για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως αναφέρεται στην με αρ. πρωτ. 56601/Γ7/2013 (ΦΕΚ 1127/Β/10-5-2013) Υ.Α., αποσκοπούν στην «ανάπτυξη του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και την Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών».

Σκοπός & Παιδαγωγικοί στόχοι του Σχολικού Συνεταιρισμού στις ΣΜΕΑΕ

Ο σκοπός του Σχολικού Συνεταιρισμού στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής είναι ο εξής:

α) Η εξασφάλιση της δυνατότητας υλοποίησης της προβλεπόμενης Πρακτικής Άσκησης των μαθητών που φοιτούν στην τελευταία τάξη των Ε.Ε.Ε.Κ., για 2 τουλάχιστον τρίμηνα, στο πλαίσιο των εργαστηριακών μαθημάτων η οποία προσδιορίζεται με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων. Η πρακτική άσκηση των μαθητών δύναται να υλοποιείται στο πλαίσιο του σχολικού συνεταιρισμού, στις περιπτώσεις εκείνες «που δεν είναι δυνατή η πρακτική άσκηση των μαθητών» σε άλλα πλαίσια.

β) Η εξασφάλιση της υλοποίησης της πρακτικής άσκησης σε όλες τις ΣΜΕΑΕ δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (Ε.Ε.Ε.Κ., Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια)

γ) Η εξασφάλιση λειτουργίας κυλικείου στις ΣΜΕΑΕ Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης και η προσομοίωση της λειτουργίας του προς αυτό των σχολείων τυπικής εκπαίδευσης.

δ) Η ανάπτυξη αλληλέγγυου κοινωνικού δικτύου υποστήριξης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των ΣΜΕΑΕ στην τοπική αγορά και κοινωνία (βλ Παράρτημα ΙΙ: Οδηγίες_ Σημείωση 1).

Οι κύριοι παιδαγωγικοί στόχοι, που θα αναλύονται στο Καταστατικό λειτουργίας του Σχολικού Συνεταιρισμού (βλ Παράρτημα ΙΙ: Οδηγίες_ Σημείωση 2), ως δράσεις και ως βήματα επίτευξης, είναι, ενδεικτικά, οι ακόλουθοι:

α) Η ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων εκ μέρους των μαθητών και των μαθητριών και η προσομοιωτική άσκηση επαγγελματικών ρόλων (όπως η συνέπεια στην τήρηση ωραρίου, η διενέργεια αγορών και πωλήσεων, η ανάρτηση ενημερωτικών πινακίδων, η διαμόρφωση τιμολογίου, η συνεργασία, η κατανομή ρόλων, η λήψη αποφάσεων, η καταγραφή και η απογραφή των ειδών κ.ά.).

β) Η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων (κανόνες επαγγελματικής επικοινωνίας και κοινωνικής συνδιαλλαγής, κανόνες δημοκρατικής διαχείρισης και λήψης αποφάσεων, σεβασμός στις ιδιαιτερότητες, ενημέρωση σε θέματα κοινωνικής ασφάλειας και δημόσιας υγιεινής, κ.ο.κ)

γ) Η παροχή Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ιδιαίτερος στους τελειόφοιτους μαθητές των ανωτέρω ΣΜΕΑΕ Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

δ) Η περαιτέρω καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

ε) Η καλλιέργεια των δεξιοτήτων αυτό-μέριμνας των μαθητών σε όλες τις βαθμίδες.

στ) Η σύνδεση με την κοινωνική και εργασιακή πραγματικότητα, ιδιαιτέρως για τους μαθητές.

ζ) Η διαθεματική προσέγγιση του σχολικού συνεταιρισμού με την υποστήριξη των μαθημάτων που καλλιεργούν περαιτέρω τη γραφή, ανάγνωση, αρίθμηση και πολιτειακή αγωγή.

Η μέθοδος και διαδικασία εφαρμογής του Σχολικού Συνεταιρισμού θα βασίζεται:

A) Στη μέθοδο project (πχ. επιλογή δράσεων ή υλικών και λήψη αποφάσεων από τους μαθητές και τα συλλογικά όργανα, πρακτική εφαρμογή δεξιοτήτων υποβάθρου όπως η τήρηση πρακτικών, η αρίθμηση, οι υπολογισμοί, η χρήση υπολογιστών κλπ σε εφαρμογή γνώσεων και δεξιοτήτων που κατακτώνται μέσω των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος)

B) Στην ανακαλυπτική και βιωματική μάθηση, μέσω της καταγραφής των βημάτων ανάπτυξης του ΣΣ. Οι καταγραφές αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν ως βασικό υλικό για τη θεσμοθέτηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της μαθητείας στους μαθητές των ΣΜΕΑΕ.

Γ) Στο παρακάτω περιγραφόμενο πρωτόκολλο εφαρμογής της Υ.Α. με θέμα «Σύσταση Σχολικού Συνεταιρισμού» (Φ3/1085/Γ1/1456/1997 (ΦΕΚ τ.Β/1107/1997), όπου προβλέπονται:

1. Συγκρότηση συντονιστικού συμβουλίου του συνεταιρισμού, απαρτιζόμενου από ένα μέλος από τον σύλλογο διδασκόντων, ένα μέλος από το ΔΣ του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων και έναν εκπρόσωπο των μαθητών των τριών τελευταίων τάξεων.

2. Κατάρτιση καταλόγου μελών και σύνταξη καταστατικού λειτουργίας του συνεταιρισμού(βλ. Παράρτημα II: Οδηγίες _Σημείωση 3).

3. Συγκρότηση των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού (βλ. Παράρτημα II: Οδηγίες _Σημείωση 4).

4. Οικονομικός απολογισμός που θα κατατίθεται στη λήξη της φορολογικού έτους στην οικεία σχολική επιτροπή. Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή της δράσης για τα σχολικά έτη 2015-2016 και 2016-2017 θα έχει πιλοτικό χαρακτήρα. Με τη λήξη κάθε σχολικής χρονιάς (2015-2016 και 2016-2017) καθώς και της σχολικής χρονιάς 2016-17 οι Διευθυντές των ΣΜΕΑΕ θα αποστέλνουν στη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης «Απολογισμό πεπραγμένων», στον οποίο θα περιλαμβάνεται το καταστατικό του συνεταιρισμού και το πόρισμα της πιλοτικής εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος του Σχολικού Συνεταιρισμού, το οποίο θα συντάσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιρισμού και θα φέρει την έγκριση του Εποπτικού Συμβουλίου. Τα προαναφερθέντα όργανα και κάθε άλλη λεπτομέρεια εφαρμόζονται αναλόγως προς τις διατάξεις της με αρ. πρωτ. Φ3/1085/Γ1/1456/02-12-1997 (ΦΕΚ τ.Β 1107/1997) Υπουργικής Απόφασης.

Συν. 1: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ

Συν.2 : ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΟΔΗΓΙΕΣ

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ

1. «Στην τελευταία τάξη των Ε.Ε.Ε.Κ θεσμοθετείται πρακτική άσκηση 2 τουλάχιστον τριμήνων, στο πλαίσιο των εργαστηριακών μαθημάτων η οποία προσδιορίζεται με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων» ενώ «Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η πρακτική άσκηση των μαθητών τότε γίνεται με την υποστήριξη του σχολικού συνεταιρισμού».

2. «Τα ισχύοντα στη Γενική Εκπαίδευση για τις προσλήψεις, τους διορισμούς, τις μεταθέσεις, τις αποσπάσεις και τις τοποθετήσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και για τους τομείς, τις ειδικότητες, τους κλάδους, τις αναθέσεις μαθημάτων, τους υπεύθυνους εργαστηρίων, την πρακτική άσκηση, τους σχολικούς συνεταιρισμούς, τα προγράμματα σπουδών και τα ωρολόγια προγράμματα στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, ισχύουν από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και για την Ειδική Αγωγή. Επιμέρους διαφοροποιήσεις όλων των παραπάνω, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών στην Ειδική Αγωγή, θα καθορίζονται με υπουργικές αποφάσεις που θα εκδίδονται κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΟΔΗΓΙΕΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Οδηγίες για την Ανάπτυξη Αλληλέγγυου Κοινωνικού Δικτύου

Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί των ΣΜΕΑΕ σε εφαρμογή του Καθηκοντολογίου τους

Α) Συνδέουν το εργαστήρι με την τοπική κοινωνία, προγραμματίζουν και οργανώνουν την τη συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της επίσκεψης, με ανάλογο με τη δραστηριότητα του σχολικού συνεταιρισμού χώρο της γειτονιάς.

Β) Στηρίζουν σε ομαδικό πρόγραμμα τις κοινωνικές δεξιότητες που εμποδίζουν τους μαθητές.

Γ) Συνεργάζονται με φορείς της τοπικής κοινωνίας και την Κοινωνική Υπηρεσία του οικείου Δήμου προκειμένου να εξασφαλίσουν υποστήριξη και αποδοχή του Σχολικού Συνεταιρισμού.

Το Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό κατά αναλογία υποστηρίζει και βοηθά τους μαθητές να συμμετέχουν ακώλυτα στο σχολικό συνεταιρισμό και τις δραστηριότητές του εντός και εκτός σχολείου.

Η διεύθυνση της ΣΜΕΑΕ φροντίζει, σε συνεργασία με το οικείο ΚΕΔΔΥ, το Σχολικό Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής, το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας να αναπτυχθεί δίκτυο συνεργατών, εθελοντών για τους σκοπούς και τις δραστηριότητες του Συνεταιρισμού.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Οδηγίες για την Ανάπτυξη των Στόχων

Στην ανάπτυξη των στόχων μπορεί να χρησιμοποιηθεί και το ΠΔ 301/1996, Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής). Ενδεικτικά αναφέρονται:

Οι στόχοι «Να ξέρει το χώρο της κοινότητας που ζει» & «Να συμμετέχει στην πολιτιστική ζωή της κοινότητας» από τη ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προσαρμογή στο Περιβάλλον»

Η Ενότητα «IV. Δημιουργικές Δραστηριότητες» για ότι αφορά κατασκευές για τη δημιουργία «καταστήματος ή κυλικείου», των ανακοινώσεων, του καρτελών τιμών κλπ και τους ρόλους.

Η «ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προεπαγγελματικές δεξιότητες» για τη συμπεριφορά στην εργασία.

Όλη η «ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Επαγγελματικός προσανατολισμός» μπορεί να αναπτυχθεί και στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης.

Επίσης η Περιοχή των Βασικών Σχολικών Δεξιοτήτων και η Περιοχή της Κοινωνικής Προσαρμογής μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω και να εμπλουτιστούν με τους στόχους του Σχολικού Συνεταιρισμού.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Οδηγίες για το Περιεχόμενο του Καταστατικού

Το Καταστατικό που προβλέπεται στην Υ.Α. (ΦΕΚ τ.Β/1107/1997) με θέμα «Σύσταση Σχολικού Συνεταιρισμού», εμπλουτισμένο με μεθοδολογία της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, θα αναπτύσσεται στα εξής κύρια:

Α) Το αναλυτικό πρόγραμμα της λειτουργίας όπου θα γίνεται αναλυτική αναφορά στους στόχους του συνεταιρισμού και τις εμπλεκόμενες ειδικότητες.

Β) Το πρόγραμμα για την πρακτική άσκηση σε συγκεκριμένη επαγγελματική δραστηριότητα το οποίο θα περιλαμβάνει πλήρη κύκλο δραστηριοτήτων και κατανομή ρόλων.

Γ) Η διεπιστημονική ανάπτυξη των στόχων του συνεταιρισμού με αναφορά στις δραστηριότητες-βήματα επίτευξής των, όπως: παραγωγή, έλεγχος, βελτίωση συγκεκριμένου προϊόντος, εξάσκηση στον επαγγελματικό ρόλο, καταγραφή αναγκών και έρευνα αγοράς, τήρηση βιβλίων, σύσκεψη και λήψη αποφάσεων, εξάσκηση στην παρακολούθηση των μετρήσιμων δεδομένων κλπ

Δ) Τα παιδαγωγικά μέσα και οι δραστηριότητες αδρομερώς αναφερόμενες.

Ε) Το κοινωνικό δίκτυο (άτομα, φορείς, μέσα, στόχοι) που συμβάλλουν στη λειτουργία και τους στόχους του σχ. Συνεταιρισμού.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Οδηγίες για τη Συγκρότηση των Οργάνων Διοίκησης

Σε εφαρμογή του άρθρου 4 της Υ.Α. (ΦΕΚ τ.Β/1107/1997) με θέμα «Σύσταση Σχολικού Συνεταιρισμού» όπου προβλέπονται μαθητές και προκειμένου να επιτευχθεί η καλλιέργεια των δεξιοτήτων υποβάθρου στις δημοκρατικές διαδικασίες, οι μαθητές με σοβαρές μαθησιακές

και κοινωνικές δυσκολίες θα συμμετέχουν στα όργανα διοίκησης υποστηριζόμενοι από το προσωπικό του σχολείου με το λιγότερο περιοριστικό τρόπο ώστε να μην υποκαθιστούνται και να επιτυγχάνεται η αυτοδιαχείριση, το δικαίωμα της έκφρασης της προσωπικής επιλογής-προτίμησης, η κοινωνικοποίηση και η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.

[\(ΦΕΚ 1127/2013 - Αριθμ.56601/Γ7\)](#)

Αρ. Πρωτ: 56601/Γ7/Εσωτ. Πρωτ: 5004/10-05-2013

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ Α' ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Email : sep(AT)minedu.gov.gr

Πληροφορίες : Καραμαλάκου-Λάπα Μ.

Κριτσιάνη Α. Ευφραμιδής Κ.

Τηλέφωνα : 2103442222, 2103442224

FAX : 2103443343

Θέμα: **Επέκταση του θεσμού του σχολικού συνεταιρισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**

Έχοντας υπόψη :

1. Την παρ. 3 του άρθρου 46 του Ν. 1566/85 (ΦΕΚ 167 τ.Α/1985).
2. Τη με αρ. πρωτ. [Φ3/1085/Γ1/1456/02-12-1997 \(ΦΕΚ τ.Β/1107/1997\) Υ.Α.](#) με θέμα «Σύσταση σχολικού συνεταιρισμού».
3. Την απόφαση 76051/12 (ΦΕΚ 2091 τ.Β/2012) του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού με θέμα «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού Θεόδωρο Παπαθεοδώρου.».
4. Την ανάγκη εφαρμογής του θεσμού των σχολικών συνεταιρισμών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.
5. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Επεκτείνουμε την εφαρμογή του θεσμού των σχολικών συνεταιρισμών και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με σκοπό την ανάπτυξη του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και την Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών.

Με την παρούσα απόφαση μπορούν τα Γυμνάσια και Λύκεια της χώρας να ιδρύουν σχολικούς συνεταιρισμούς μετά τη σύσταση του συντονιστικού συμβουλίου ίδρυσης του συνεταιρισμού, του οποίου τα μέλη είναι:

- ένα μέλος από το σύλλογο διδασκόντων,
- ένα μέλος από το Δ.Σ. του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων και
- ένας εκπρόσωπος των μαθητών από Α', Β' και Γ' τάξη.

Τακτικά μέλη του συνεταιρισμού μπορεί να είναι μαθητές της Α', Β' και Γ' τάξης.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της με αρ. πρωτ. [Φ3/1085/Γ1/1456/02-12-1997 \(ΦΕΚ τ.Β' 1107/1997\)](#) Υπουργικής Απόφασης.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

[\(Απόσπασμα από ΦΕΚ 1107/1997 - Αριθ.Φ3/1085/Γ1/1456\)](#)

Αριθ. Φ3/1085/Γ1/1456

Σύσταση σχολικού συνεταιρισμού

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Την παραγρ. 3 του άρθρου 46 του Ν. 1566/85 (ΦΕΚ 167 Α)
2. Την ανάγκη καθορισμού κοινών κανόνων λειτουργίας των σχολικών συνεταιρισμών
3. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Σκοπός του σχολικού συνεταιρισμού

1. Σε κάθε δημοτικό σχολείο από 3/θέσιο και πάνω μπορεί να ιδρυθεί σχολικός συνεταιρισμός, ο σκοπός του οποίου είναι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46 του Ν. 1566/85 (ΦΕΚ167 Α), να συμβάλει στη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σχετικά με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης, στην ανάπτυξη της ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης, καθώς και τη γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας.

2. Ειδικότερα με το συνεταιρισμό οι μαθητές εθίζονται στο πνεύμα της αυτοδιαχείρισης με την οικονομική τους δραστηριότητα, της κοινωνικοποιημένης σχολικής ζωής με τις ποικίλες δραστηριότητες που αναλαμβάνουν, οι οποίες επεκτείνονται στην έρευνα, στις πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, στον καλλωπισμό του σχολείου και του περιβάλλοντα χώρου, στις εκδρομές, στις βιβλιοθήκες, σε κοινωφελή έργα και γενικότερα στην ανάπτυξη πρωτοβουλίας και στον εθισμό στη συνεργασία και στη συλλογικότητα.

Άρθρο 2

Ίδρυση συνεταιρισμού

Η πρωτοβουλία για την ίδρυση του συνεταιρισμού μπορεί να προέρχεται είτε από τους μαθητές είτε από τους γονείς είτε από το διδακτικό προσωπικό. Το σχετικό αίτημα εξετάζεται σε ειδική σύσκεψη του διδακτικού προσωπικού, το οποίο, όταν διαπιστώσει ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις λειτουργίας συνεταιρισμού στο σχολείο, παραπέμπει με απόφασή του το θέμα στο σχολικό συμβούλιο, που αποφασίζει για την ίδρυσή του.

2. Στη συνεδρίαση του σχολικού συμβουλίου καλούνται εκπρόσωποι των μαθητών για να εκθέσουν τις απόψεις τους, οι οποίοι μετά τη συζήτηση αποχωρούν, προκειμένου το σχολικό συμβούλιο να πάρει την απόφασή του.

3. Για την ίδρυση του συνεταιρισμού ακολουθούνται τα παρακάτω στάδια:

α. Με την παραπάνω απόφαση του σχολικού συμβουλίου ορίζονται δύο μέλη του, ένα από το σύλλογο διδασκόντων και ένα από το Δ.Σ. του συλλόγου γονέων, τα οποία μαζί με έναν εκπρόσωπο των μαθητών από κάθε τμήμα των Δ', Ε' και ΣΤ τάξεων, για την επιλογή των οποίων φροντίζει ο δάσκαλος του τμήματος, αποτελούν το συντονιστικό συμβούλιο της ίδρυσης του συνεταιρισμού.

β. Με τη φροντίδα του συντονιστικού συμβουλίου καταρτίζεται κατάλογος μελών, ο οποίος πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον 20 μαθητές και συντάσσεται το καταστατικό του συνεταιρισμού, το περιεχόμενο του οποίου πρέπει να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης και να φέρει την υπογραφή τουλάχιστον 20 μελών από αυτά που περιλαμβάνονται στον παραπάνω κατάλογο και των μελών του συντονιστικού συμβουλίου.

γ. Το καταστατικό υποβάλλεται στο διευθυντή του σχολείου και εγκρίνεται σε ειδική συνεδρίαση από το σχολικό συμβούλιο.

δ. Μετά την έγκριση του καταστατικού το συντονιστικό συμβούλιο της ίδρυσης του συνεταιρισμού φροντίζει για την επιλογή των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού, οπότε περατώνεται και το έργο του.

ε. Τροποποίηση του καταστατικού μπορεί να γίνει με απόφαση της γενικής συνέλευσης, με την προϋπόθεση ότι την πρόταση υποβάλλει ή το Δ.Σ. του συνεταιρισμού ή ομάδα μελών που αποτελούν τουλάχιστο το 1/3 του αριθμού των συνεταιριστών.

Άρθρο 3

Μέλη του συνεταιρισμού

1. Μέλη του συνεταιρισμού, πάντοτε σε προαιρετική βάση, μπορούν να είναι οι μαθητές των τάξεων Δ', Ε και ΣΤ. Ο ελάχιστος αριθμός για να λειτουργήσει σχολικός συνεταιρισμός είναι 20 μαθητές.
2. Τακτικά μέλη είναι οι μαθητές των τριών τάξεων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και οι εκπρόσωποι του συλλόγου διδασκόντων και του συλλόγου γονέων στο διοικητικό συμβούλιο και στο εποπτικό συμβούλιο του συνεταιρισμού. Οι μαθητές εγγράφονται στο συνεταιρισμό με αίτηση που κατατίθεται στο διοικητικό συμβούλιο, το οποίο με απόφασή του αποδέχεται το σχετικό αίτημα.
4. Επίτιμα μέλη μπορεί να είναι όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου και οι γονείς των μαθητών, εφόσον το επιθυμούν, καθώς και άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος που προσφέρουν υπηρεσία στην ανάπτυξη του σχολικού συνεταιρισμού. Όλα τα επίτιμα μέλη εγγράφονται με απόφαση της γενικής συνέλευσης.
5. Όταν οι συνεταιριστές κάθε τάξης υπερβαίνουν τους 10, αποτελούν συνεταιριστική ομάδα, η οποία μπορεί να αναλαμβάνει συνεταιριστικό έργο είτε από τη γενική συνέλευση είτε από το Δ. Σ. του συνεταιρισμού.

Άρθρο 4

Όργανα διοίκησης

- 1.α. Κάθε συνεταιριστική ομάδα εκπροσωπείται από τριμελή συνεταιριστική επιτροπή. Για τις τάξεις που λειτουργούν με περισσότερα του ενός τμήματα ένα μέλος της συνεταιριστικής επιτροπής προέρχεται οπωσδήποτε από διαφορετικό τμήμα.
β. Τα μέλη της συνεταιριστικής επιτροπής εκλέγονται από όλους τους συνεταιριστές της τάξης, δηλαδή η εκλογή είναι κοινή για όλα τα τμήματα και γίνεται με ευθύνη των δασκάλων της τάξης.
γ. Με τη φροντίδα των δασκάλων της τάξης η συνεταιριστική επιτροπή επιλέγει τον πρόεδρό της.

2. ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΕΙΝΑΙ:

- Η γενική συνέλευση (Γ. Σ)
- Το διοικητικό συμβούλιο (Δ.Σ.)
- Το εποπτικό συμβούλιο (Ε.Σ.)

Η θητεία των μελών του Δ. Σ. και του Ε. Σ. είναι μονοετής και διαρκεί από την εκλογή τους μέχρι την εκλογή των νέων οργάνων.

3.α Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ αποτελείται από όλα τα μέλη του συνεταιρισμού και συνέρχεται σε τρεις (3) τακτικές συνεδριάσεις το χρόνο και σε έκτακτες όταν το ζητήσει ένας από τους παρακάτω φορείς:

- Το διοικητικό συμβούλιο του συνεταιρισμού
- Το σχολικό συμβούλιο
- Ο συντονιστής του συνεταιρισμού
- Ο σύλλογος διδασκόντων
- Το διοικητικό συμβούλιο του συλλόγου γονέων
- Το εποπτικό συμβούλιο
- Το 1/3 τουλάχιστο των μελών του συνεταιρισμού.

β. Σε όλες τις συνεδριάσεις προεδρεύει ο πρόεδρος του Δ.Σ. του συνεταιρισμού, που συνεπικουρείται στο έργο του από το συντονιστή εκπαιδευτικό. Οι τακτικές συνεδριάσεις γίνονται εντός του διδακτικού ωραρίου (τρεις τελευταίες διδακτικές ώρες), ενώ οι έκτακτες εκτός του διδακτικού ωραρίου. Τις ώρες των τακτικών συνεδριάσεων οι τάξεις που δεν συμμετέχουν στο συνεταιρισμό ακολουθούν το διδακτικό τους ωράριο.

γ. Στη γενική συνέλευση μπορούν να πάρουν μέρος και τα επίτιμα μέλη, τα οποία έχουν δικαίωμα να παίρνουν το λόγο αλλά δεν έχουν δικαίωμα ψήφου.

δ. Η γενική συνέλευση θεωρείται ότι έχει απαρτία αν συμμετέχουν σε αυτή τα 3/5 των μελών του συνεταιρισμού και οι αποφάσεις παίρνονται κατά πλειοψηφία των παρόντων τακτικών μελών.

4. α. ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (Δ. Σ.) του συνεταιρισμού αποτελείται από 5 έως 9 μέλη ανάλογα με τον αριθμό των συνεταιριστικών ομάδων.

β. Το Δ.Σ. αποτελούν:

- Ένας εκπρόσωπος του συλλόγου διδασκόντων που επιλέγεται ως συντονιστής του συνεταιρισμού
- Ένας εκπρόσωπος του Δ.Σ. του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων
- Οι πρόεδροι των συνεταιριστικών επιτροπών

Στις περιπτώσεις που προκύπτει άρτιος (ζυγός) αριθμός μελών Δ.Σ., τότε προστίθεται σ' αυτό ένα ακόμα μέλος από τη συνεταιριστική επιτροπή της συνεταιριστικής ομάδας που έχει τα περισσότερα μέλη ώστε το Δ.Σ. να αποτελείται πάντοτε από περιπό αριθμό μελών.

γ. Τα αξιώματα του Δ. Σ. είναι:

- Πρόεδρος, που είναι μαθητής
- Αντιπρόεδρος, που είναι μαθητής
- Γραμματέας που είναι μαθητής, ο οποίος τηρεί το πρωτόκολλο και τους φακέλους εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων.
- Τριμελής διαχειριστική ομάδα, που αποτελείται από έναν μαθητή, το συντονιστή εκπαιδευτικό και τον εκπρόσωπο του Δ.Σ. του συλλόγου γονέων, η οποία ασκεί καθήκοντα ταμίας.

δ. Το Δ. Σ. συγκροτείται σε σώμα κατά την πρώτη συνεδρίασή του, η οποία πραγματοποιείται μετά από πρόσκληση και με την προεδρία του συντονιστή εκπαιδευτικού.

Η εκλογή στα αξιώματα γίνεται με ψηφοφορία, στην οποία δεν μετέχουν ο συντονιστής εκπαιδευτικός και ο εκπρόσωπος των γονέων.

ε. Στις περιπτώσεις που δεν λειτουργούν συνεταιριστικές ομάδες τάξεων, λόγω του μικρού αριθμού μαθητών, οι συνεταιριστές του σχολείου αποτελούν ενιαία συνεταιριστική ομάδα οπότε οι μαθητές μέλη του Δ.Σ. του συνεταιρισμού και του εποπτικού Γ. Συμβουλίου επιλέγονται από το σύνολο των συνεταιριστών.

στ. Στα πολυθέσια σχολεία εκπρόσωπο στο Δ.Σ. επιλέγουν και οι συνεταιριστές της τάξης που το σύνολό τους δεν υπερβαίνει τους 10 για να σχηματίσουν συνεταιριστική ομάδα, αλλά δεν είναι λιγότεροι από 5.

ζ. Με ευθύνη του γραμματέα του Δ.Σ. τηρείται βιβλίο πράξεων και βιβλίο γενικών συνελεύσεων.

5. Το ΕΠΙΟΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ είναι πενταμελές και το αποτελούν:

- Ένας εκπρόσωπος του συλλόγου διδασκόντων
- Ένας εκπρόσωπος του Δ.Σ. του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων
- Τρεις μαθητές, ένας από κάθε μια από τις τάξεις Δ', Ε' και ΣΤ οι οποίοι προέρχονται από τα μέλη της συνεταιριστικής επιτροπής της τάξης.

6. ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ:

α. Η γενική συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο του συνεταιρισμού και χαράσσει το γενικό πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Δ.Σ

β. Έργο του Δ. Σ. είναι η πραγματοποίηση των αποφάσεων και εντολών της γενικής συνέλευσης και ενεργεί πάντοτε στα πλαίσια των γενικών κατευθύνσεων που εκείνη ορίζει.

Παίρνει μέτρα που κρίνονται απαραίτητα για την προώθηση των σκοπών του συνεταιρισμού. όπως αυτοί αναφέρονται στο άρθρο 1 της παρούσης απόφασης και στο επίσημο καταστατικό.

Ο πρόεδρος εκπροσωπεί το Δ.Σ. του συνεταιρισμού και οι αποφάσεις παίρνονται κατά πλειοψηφία.

γ. Έργο του εποπτικού συμβουλίου είναι να ελέγχει τα πεπραγμένα του Δ.Σ. και να ασκεί έλεγχο στην οικονομική διαχείριση. Για το σκοπό αυτό συντάσσει τέσσερις φορές το χρόνο πρωτόκολλο επιθεώρησης της οικονομικής διαχείρισης, ήτοι:

- Εντός του Ιανουαρίου
- Εντός του Απριλίου
- Με την παράδοση της διαχείρισης μετά την εκλογή των νέων οργάνων διοίκησης
- Κατά τον απολογισμό

Το εποπτικό συμβούλιο ασκεί έκτακτο έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης όταν το ζητήσει ένας από τους παρακάτω φορείς:

- Ο δ/ντής του σχολείου
- Το σχολικό συμβούλιο

- Ο προϊστάμενος της Δ/σης ή του Γραφείου Εκπ/σης
- Το ίδιο το Δ. Σ. του συνεταιρισμού

δ. Με ευθύνη του εποπτικού συμβουλίου τηρείται βιβλίο ελέγχου, στο οποίο καταχωρούνται τα πρακτικά των αποφάσεών του και οι παρατηρήσεις του που αφορούν τον έλεγχο του Δ.Σ. του συνεταιρισμού, συμπεριλαμβανομένου και του ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης.

Άρθρο 5 Οικονομική διαχείριση

1. Η οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα πρέπει να ασκείται στα πλαίσια της νομιμότητας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις που αφορούν τη χρήση των τιμολογίων, τη χαρτοσήμανση των αποδείξεων και την απόδοση των κρατήσεων.

2. Τα έσοδα του συνεταιρισμού προέρχονται:

α. Από τις τακτικές εισφορές των μελών, οι οποίες ορίζονται από τη γενική συνέλευση.

β. Από τις έκτακτες εισφορές καθώς και δωρεές διαφόρων φορέων.

γ. Από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, δραστηριότητα όμως που δεν μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τις αρμοδιότητες της σχολικής επιτροπής.

3. Η οικονομική διαχείριση ασκείται από το Δ.Σ. του συνεταιρισμού μέσω της τριμελούς διαχειριστικής επιτροπής, με ευθύνη της οποίας τηρούνται και τα σχετικά βιβλία που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο.

4. Για την οικονομική διαχείριση τηρούνται τα ακόλουθα βιβλία, τα οποία υπογράφονται από τον πρόεδρο του Δ.Σ., το συντονιστή εκπαιδευτικό και το Δ/ντή του σχολείου και θεωρούνται από τον Προϊστάμενο της Δ/σης ή του Γραφείου που ανήκει το σχολείο.

α. Βιβλίο ταμείου, το οποίο είναι παρόμοιο με το βιβλίο εσόδων και εξόδων που τηρεί η σχολική επιτροπή. Στο βιβλίο αυτό καταχωρούνται στις οικείες στήλες τα έσοδα και τα έξοδα. Για όλες τις εγγραφές πρέπει να υπάρχει το σχετικό παραστατικό στοιχείο.

β. Μπλοκ τριπλότυπων αποδείξεων είσπραξης, παρόμοιο μ' αυτό που τηρεί η σχολική επιτροπή. Στο μπλοκ αυτό καταχωρούνται όλα τα έσοδα, από οποιαδήποτε πηγή και αν προέρχονται και στη συνέχεια γίνεται η εγγραφή στο βιβλίο ταμείου. Επομένως ο αύξων αριθμός των αποδείξεων αντιστοιχεί στον αύξοντα αριθμό εγγραφών του βιβλίου αυτού. Το πρώτο φύλλο της τριπλότυπης απόδειξης χορηγείται στο χορηγό, το δεύτερο τοποθετείται στον υποφάκελο των εσόδων του φακέλου παραστατικών στοιχείων της οικονομικής διαχείρισης και το τρίτο φύλλο παραμένει ως στέλεχος. Η οποιαδήποτε ακύρωση σελίδας φέρει την υπογραφή και στα τρία φύλλα όλων των μελών του Δ.Σ. του συνεταιρισμού. Το μπλοκ ισχύει για ένα οικονομικό έτος.

γ. Μπλοκ διπλότυπων αποδείξεων εξόδων για την πραγματοποίηση πληρωμών σε περίπτωση που ο προμηθευτής δεν εκδίδει τιμολόγιο ή διάτρητη απόδειξη. Το πρώτο φύλλο της διπλότυπης απόδειξης τοποθετείται στον υπ οφάκελο των Εξόδων του φακέλου παραστατικών στοιχείων της οικονομικής διαχείρισης και το δεύτερο παραμένει στο στέλεχος.

δ. Φάκελος παραστατικών στοιχείων οικονομικής διαχείρισης, ο οποίος αφορά ένα μόνο οικονομικό έτος και αποτελείται από τρεις υποφάκελους. Στον πρώτο υποφάκελο (απλός classer), τοποθετούνται τα παραστατικά στοιχεία των εσόδων και στον δεύτερο τα παραστατικά στοιχεία των εξόδων. Ο αύξ. αριθμός των παραστατικών στοιχείων εξόδων (τιμολογίων και αποδείξεων) αντιστοιχεί με τον αύξοντα αριθμό των εγγραφών στη στήλη των εξόδων του βιβλίου ταμείου. Στον τρίτο υποφάκελο τοποθετούνται αντίγραφα των πάσης φύσης πρωτοκόλλων ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης και κάθε αντίγραφο που αφορά την έγκριση του απολογισμού.

ε. Βιβλιάριο καταθέσεων κρατικής τράπεζας ή του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου όπου κατατίθενται τα ποσά. Το ποσό που μπορεί να βρίσκεται στα χέρια της διαχειριστικής επιτροπής δεν υπερβαίνει τις 30.000 δραχμές. Το βιβλιάριο αυτό εκδίδεται για το σχολικό συνεταιρισμό σύμφωνα με τις ισχύουσες για τους πιστωτικούς οργανισμούς διατάξεις και δικαίωμα ανάληψης και καταθέσεων έχουν τα ενήλικα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του συνεταιρισμού.

5. α. Ο απολογισμός της οικονομικής διαχείρισης πραγματοποιείται εντός του Ιανουαρίου και περιλαμβάνει όλη την περίοδο του οικονομικού έτους, ανεξάρτητα από την αλλαγή των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Όταν συντάσσεται ο απολογισμός κανένα ποσό δεν βρίσκεται στα χέρια της διαχειριστικής επιτροπής.

β. Ο απολογισμός συντάσσεται από το διοικητικό συμβούλιο του συνεταιρισμού, τα μέλη του οποίου κλείνουν και υπογράφουν το βιβλίο ταμείου, καθώς και τη σχετική πράξη, όπου περιληπτικά αναφέρονται στο σύνολο των εσόδων, στο σύνολο των εξόδων και το υπόλοιπο για τη νέα χρήση. Εκτός από το βιβλίο ταμείου κλείνονται τα μπλοκ των τριπλότυπων αποδείξεων είσπραξης και το μπλοκ των

διπλότυπων αποδείξεων πληρωμής, τα οποία υπογράφονται από τον Πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του συνεταιρισμού και από τα μέλη της τριμελούς διαχειριστικής επιτροπής. Συμβούλιο.

γ. Ο λα τα στοιχεία του απολογισμού ελέγχονται από το Εποπτικό Συμβούλιο που συντάσσει ειδικό πρακτικό, αντίγραφο του οποίου τοποθετείται στο φάκελο των παραστατικών στοιχείων της οικονομικής διαχείρισης.

δ. Ο απολογισμός στη συνέχεια υποβάλλεται για προέγκριση στο σχολικό συμβούλιο, το οποίο συντάσσει σχετικό πρακτικό. Υποβάλλονται όλα τα αναφερόμενα στοιχεία στα παραπάνω β και γ εδάφια.

ε. Η τελική έγκριση του απολογισμού γίνεται το πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης ή του Γραφείου Εκπαίδευσης, στον οποίο, μαζί με τα προηγούμενα στοιχεία, υποβάλλεται και αντίγραφο του πρακτικού της προέγκρισης του απολογισμού από το σχολικό συμβούλιο. Στον Προϊστάμενο δεν υποβάλλεται το βιβλίο ταμείου, αλλά ακριβές φωτοαντίγραφο αυτού, το οποίο υπογράφεται από τον πρόεδρο του Δ. Σ. και τα μέλη της τριμελούς διαχειριστικής επιτροπής. Μετά την έγκριση όλα τα στοιχεία επιστρέφονται στο σχολείο. τοποθετούνται στο φάκελο παραστατικών στοιχείων και φυλάσσονται σε ειδικό φοριαμό, τον οποίο διαθέτει ο διευθυντής του σχολείου για το αρχείο του σχολικού συνεταιρισμού.

Άρθρο 6

Τελικές διατάξεις

1. Μέχρι το τέλος του προσεχούς Μαρτίου οι σχολικοί συνεταιρισμοί που ήδη λειτουργούν οφείλουν να προσαρμόσουν το καταστατικό και την όλη διαδικασία της λειτουργίας τους στις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

2. Οι υπεύθυνοι των ήδη λειτουργούντων συνεταιρισμών, μέσω του Διευθυντή του σχολείου, θα υποβάλουν απολογισμό της οικονομικής τους διαχείρισης, στον αρμόδιο Προϊστάμενο της Διεύθυνσης ή του Γραφείου Εκπαίδευσης. ο οποίος θα πραγματοποιήσει τον έλεγχο και θα υποβάλει σχετικό πρωτόκολλο στη Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας. Μετά τον έλεγχο τα βιβλία και τα παραστατικά στοιχεία του συνεταιρισμού θα επιστραφούν στο σχολείο και θα τοποθετηθούν σε ειδικό φάκελο στο φοριαμό του συνεταιρισμού.

3. Τυχόν αδιάθετα υπόλοιπα θα παραδοθούν στα οριζόμενα από την παρούσα απόφαση όργανα του σχολικού συνεταιρισμού και θα αποτελέσουν τα πρώτα εσοδά του.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 1997

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Αγγελοπούλου Σταυρούλα, 2017